साँगुरीगढी गाउँपालिकाको आ.व.०७४/०७५ को

सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन

२०७५

साँगुरीगढी गाउँपालिकाको कार्यालय

धनकुटा

प्रस्तुतकर्ता

एकता मिडिया प्रा.लि.

सुन्दरहरैँचा,मोरङ

हाम्रो भन्नु,

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न तथा संघ,प्रदेश र स्थानीय तह बिचको सहकार्यता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गरी जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिस्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न लोकतन्त्रका लाभहरूको समानुपातिक समावेशी र न्यायोचित वातवरण सिर्जना गरी कानूनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप समाजवाद उन्मुख संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थानीय तह देखि नै सुदृढीकरण गर्न र स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वान्छनीय भएकोले, **नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिम स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४को परिच्छेद १० को गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको आर्थिक कार्य प्रणालिको वुँदा नं. ७८ को आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालि कार्यान्वयन गर्नु पर्ने शिर्षकको उपदफा (४) को (५) बमोजिम सामाजिक परीक्षण विधिलाई ल्याइएको छ।**

साँगुरीगढी नेपालको प्रदेश नं १ अर्न्तगत कोशी अञ्चलको धनकुटा जिल्लामा पर्ने एक गाउँपालिका हो । नेपाल सरकारले साविकका बुढीमोरङ, खुवाफोक, फाक्सिव, डाँडाबजार, भेडेटार, महाभारत र आहाले गाँउ विकास समितिहरुलाई समायोजन गरी साँगुरीगढी गाँउपालिका बनाएको हो । यस गाँउपालिकाको कुल क्षेत्रफल १६६,४४ बर्ग किलोमिटर र कुल जनसंख्या २१ हजार ५ सय ३६ रहेको छ।

१० वडामा विभिजित यो साँगुरीगढी गाँउपालिकाको भेडेटार बजार क्षेत्र यहाँको रमणीय स्थलको रूपमा प्रख्यात छ । यो ठाउँ धरान नगरपालिकाबाट करिब १७ किलोमिटर उत्तरमा सुनसरी र धनकुटा जिल्लाको सिमानामा अवस्थित छ । भेडेटार समुन्द्री सतहबाट १,४३० मिटर उचाईमा पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित भएकोले मानिसहरू तराईको गर्मीबाट बच्न चिसो वातावरणमा रम्न र पहाडी एवं हिमाली भेगको सुन्दरता हेर्न आउने गर्दछन । अझ भेडेटारको भ्यू टावर अर्थात चार्ल्सप्वाइन्ट यस्तो स्थान हो जहाँबाट सप्तकोशीको मनोरम दृष्य, पूर्वी तराईका फाँटहरूका साथै मकालु, कञ्चनजङ्घा, कुम्भकर्ण जस्ता हिमश्रृंखलाहरू एकै पटक हेर्न सकिन्छ।

पहाडको टुप्पोमा अवस्थित सानो सुन्दर भेडेटार बजार धनकुटा जिल्लाको दक्षिणी प्रवेशद्वार पनि हो । यहाँबाट धनकुटा सदरमुकाम ३६ कि.मी. दूरीमा रहेको छ। भेडेटारबाट पाँचथर जिल्लाको राँकेसम्मको निर्माणधिन सडक पूर्वतर्फ गएको छ भने आहाले हुँदै वराहक्षेत्र जाने निर्माणधिन सडक पश्चिम तर्फ गएको छ। उच्च पहाडमा रहेको वाह्रैमास चिसो हावा बहने हुनाले यहाँ गर्मी मौसममा शीतल हावा खान र जाडो मौसममा पिकनिकको लागि आउने मानिसहरूको भीड लाग्दछ । यहाँको चिसो हावापानी र मनोरम प्राकृतिक दृश्य अवलोकनका लागि तर्राई क्षेत्र र भारतका गर्मी ठाउँहरूबाट पनि मानिसहरू आउने गर्दछन् । भेडेटारको शिरमा शैलुङ्गडाँडा नामक एउटा अग्लो चुचुरो छ। २०३८ सालमा वेलायतका युवराज चार्ल्स शैलुङ्गडाँडाको टुप्पोमा चढ्नु भएको हुदाँ यस डाँडालाई चार्ल्स प्वाइन्ट नामकरण गरिएको हो । चार्ल्स प्वाइन्टको संरक्षण तथा पर्यटकको सुविधालाई ध्यानमा राखी जिल्ला विकास समिति धनकुटाबाट डाँडाको टुप्पो सम्म पुग्ने सिंढी निर्माण पुरा भएको छ र दृश्य अवलोकन टावर निर्माण भइरहेको छ।

भेडेटारबाट नजीकै उत्तरपट्टी राजमार्गको “नमस्ते मोड” छेउमा रमणीय नमस्ते झर्ना बगेको छ । भेडेटारबाट केही पश्चिममा ऐतिहासिक साँगुरीगढी (साँगुरी भञ्ज्याङ) रहेको छ । यातायात, सञ्चार र होटल, रेस्टुरेन्ट आदिको राम्रो सुविधा भएको भेडेटार पर्यटकीय महत्वको स्थानको रूपमा अझ विकसित हुदै जाने सम्भावना रहेको छ ।

। स्थानीय नागरीकहरुको गाउँपालिका प्रति भएको सकारात्मक सोच सँगै पूर्वमै सम्भावना बोकेको गाउँपालिका भए बाट सामाजिक जिम्मेवारी निवार्हको पाटोमा समेत यो गाउँपालिका स्थापित हुन पर्ने कुरामा दुई मत नै छैन । सोही सन्दर्भलाई अंगिकार गरी स्थानीयतह सामाजिक परीक्षण कार्यविधि २०६७ र स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ आर्थिक प्रशासन नियमावलि २०६४ को नियम २०१ (१) बमोजिम स्थानीयतहहरूले एक आर्थिक वर्षमा समग्र सामाजिक जिम्मेवारी पूरा गरी गाउँको सम्बन्धमा लेखाजोखा गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सामाजिक परीक्षण कार्यविधि तर्जुमा गरेको हो । उक्त व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहहरूले प्रत्येक आर्थिक वर्षको (अघिल्लो सालको) सामाजिक परीक्षण कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय तहको सामाजिक जिम्मेवारी, त्यसलाई पालना गर्न भएका प्रयास तथा कार्यसम्पादनको लेखाजोखा गर्ने प्रकृयालाई मार्गदर्शन गर्नु यस कार्यविधिको उद्देश्य रहेको देखिन्छ (स्थानीय निकाय सामाजिक परीक्षण कार्यविधि, २०६७, भूमिका) । यसले स्थानीय तहले सामाजिक परीक्षण अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्ने सम्मको व्यवस्था गरेको छ । यसै व्यवस्था अनुरूप साँगुरीगढी गाउँपालिकाको आ.व. २०७४/०७५ सामाजिक परीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

यस संस्थालाई दिइएको जिम्मेवारी पूरा गर्ने क्रममा यस गाउँपालिकाका प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत ,ईन्जिनियर, लेखा प्रमुख,विषयगत शाखाका प्रमुखहरु सामाजिक विकास शाखा प्रमुख, राजश्व प्रशासनका कर्मचारीहरु तथा यहाँका विभिन्न फाँटमा कार्यरत कर्मचारी मित्रहरूको अमूल्य सुझाव, सल्लाह र सहयोग प्राप्त भएको छ । तसर्थ उहाँहरू लाई संस्थाको तर्फबाट हृदयदेखि नै धन्यवाद दिन चाहन्छौ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरु, दलका प्रतिनिधी तथा समाजसेवीहरुले दिएको अमुल्य सुझाव र सरसल्लाह प्रति समेत हामी आभारी छौँ । साथै साँगुरीगढी गाउँपालिकाको सामाजिक परिक्षणका लागि खटिनु भएका यस संस्थाका सबै कर्मचारीहरु प्रति समेत हामी आभारी बन्दै आ.व. २०७४/०७५ को सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन साँगुरीगढी गाउँपालिकामा प्रस्तुत गर्दछौ ।

एकता मिडिया प्रा.ली. रेडियो सुसेली, मोरङ

पुष्ठभूमीः

समृद्ध, आधुनिक, शान्त र न्यायपूर्ण नेपालको निर्माण गर्ने संकल्प सहित सिर्जना गरीएका अनेक नीति, नियम र निर्देशिका सहित संचालित स्थानीय तहहरुलाई स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा व्यवस्था भए अनुसार स्थानीय तहहरुलाई स्थानीय जनताका लागि आवश्यक सेवा सुविधाहरु व्यवस्थित र प्रभावकारी तरिकाबाट स्थानीय स्तरमा नै उपलब्ध गराउन सक्ने अधिकार दिएको छ । नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई दिने वितिय सामानीकरण तथा ससर्त अनुदान सहितको एकमुस्ट बजेट आर्थिक, सामाजिक शैक्षिक ,कृषि, पशु, स्वास्थ्य, का साथै समग्र समूदायको विकासको लागि केन्द्रीत गर्ने कुरामा विशेष जोड दिदै आएको छ । स्थानीय तहमा जाने बजेट त्यहाँ रहेका सम्पूर्ण विषयगत शाखालाई समेटी स्थानीय तहमै संचालन गर्ने र जवाफदेहि बनाउने ठूलो बजेट स्थानीय तहमा प्राप्त भएको छ । यसले स्थानीय तहलाई पूर्ण जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाएको छ । जनतासंगको सबै भन्दा नजिकको घरको सरकार भनेकै स्थानीय सरकार हो । जसमा मुलतः गाउँपालिकाका नागरीकहरुको दुख बेदना अनी मर्महरुलाई नजिक बाट नियालेर सोही विषय बस्तु सँग साक्षात्कार भई काम गर्ने भएबाट नागरीकहरुका आसा र अपेक्षा बढि नै हुन्छन् भने यसको दायित्व समेत सोही रुपमा बढ्ने अबश्यम्भावी देखिन्छ । स्थानीय तह तथा स्थानीय सेवा प्रदायकको काम कारवाहीमा पारदर्शिता र सेवाग्राहीप्रति जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्न र शुसासन कायम गर्नका लागि नेपाल सरकारले विभिन्न नीतिहरु अवलम्बन गर्दै आएको छ । स्थानीय स्तरमा भए गरेका कामकारवाहीको जनता प्रति सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गर्नकालागि अवलम्बन गरिएका विभिन्न विधि मध्ये **सामाजिक परीक्षण** वर्षभरि गरिएका आर्थिक सामाजिक क्षेत्रमा गरिएको लगानी बाट कति उपलब्धी भयो र आगामि वर्ष कस्ता कदम चाल्दा विकास प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ भन्ने महत्वपूर्ण कसिको रुपमा सामाजिक परीक्षणलाई लिन सकिन्छ । यसरी सामाजिक परीक्षण कार्यलाई व्यवस्थित तरिकाले सम्पन्न गर्नका लागि नेपाल सरकारले स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा सामाजिक परीक्षण गर्नुपर्ने छ भन्ने व्यवस्था गरेको छ कानुन र कार्यविधि निर्माण भई नसकेकोले सामाजिक परीक्षण कार्यविधि, २०६७ र **नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिम स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४को परिच्छेद १० को गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको आर्थिक कार्य प्रणालिको वुँदा नं. ७८ को आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालि कार्यान्वयन गर्नु पर्ने शिर्षकको उपदफा (४) को (५) बमोजिम सामाजिक परीक्षण विधिलाई** आधार मानि गरिएको छ । सामाजिक परीक्षणलाई अनुसन्धानात्मक ढंगबाट अध्ययन पश्चात् सम्पूर्ण सरोकारवाला सहितको समावेशी उपस्थितिमा प्रस्तुत गरिएको छ । छलफलमा उठेका सवाल र जवाफलाई समेटी सामाजिक परीक्षकले अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । यसलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमाको विभिन्न चरणमा, राजश्व परामर्स समिति, न्यायीक समिति, योजना अनुगमन समिति, र कार्यपालिका र गाउँपरिषदमा समेत पेश गर्न अनुरोध गरिन्छ । यसरी स्थानीय तहबाट भएका कामहरूले सामाजिक उपलब्धी कति हासिल भए सोको विश्लेषणात्मक प्रभाव सम्मको अवस्थाको आँकलन गर्न सामाजिक परीक्षण निकै प्रभावकारी हुन्छ । सामाजिक परीक्षणको सैद्धान्तिक पक्षको अनुशरण नै सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन सामाजिक परिक्षण कार्यविधिको महत्वपूर्ण पाटो भएकाले यसको सफल कार्यान्वयनवाट आफ्नो सामाजिक विकासको उत्तरदायित्व पूरा गर्नमा साँगुरीगढी गाउँपालिकालाई ठूलो टेवा पुऱ्याउन मद्दत गर्दछ भन्ने हामीले अपेक्षा गरेका छौ । यसै परिप्रेक्षमा स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा सामाजिक परीक्षण सम्बन्धि व्यवस्था भएको र यस **एकता मिडिया प्रा.ली. रेडियो सुसेली** ले साँगुरीगढी गाउँपालिकाको आ.व. २०७४/०७५ को सामाजिक परीक्षण सम्पन्न गरी यो प्रतिबेदन पेश गरेको छ।

१. सामाजिक परीक्षणको उद्देश्यः

साँगुरीगढी गाउँपालिकाको कार्यसम्पादन स्तरलाई सुधार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु नै यस सामाजिक परीक्षणको प्रमुख उद्देश्य हो । जसबाट गाउँपालिकाले समाजमा पुऱ्याएको योगदान र सम्पादन गरेका कामको मूल्याङ्कन गरिन्छ । उल्लेखित उद्देश्यका अलावा यस गाउँपालिकाको सामाजिक परीक्षण गर्नुका अन्य उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- गाउँपालिकाले निर्वाह गरेको सामाजिक जिम्मेवारीको मूल्याङ्कन गर्ने ।
- समुन्नत साँगुरीगढी गाउँपालिका निर्माणको सामाजिक फाईदाहरुको समिक्षा गर्ने ।
- गाउँपालिकालाई नागरिक मैत्री बनाउँदै सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी, सुलभ र भरपर्दो बनाउन समग्र कार्य सम्पादनमा सुधार ल्याउन सुझाउ दिने ।
- निर्वाचित जनप्रतिनीधी र जनताको विचमा विकास र समृद्धि लाई आत्मासाथ गरी कसरी अगाडि बढ्न सकिन्छ र जनताले सहजरुपमा कसरी सेवा प्राप्त गर्न सक्दछन् भन्ने सुझाव सेवा प्रदायकलाई प्राप्त हुने छ ।

२. सामाजिक परीक्षणका आधार :

साँगुरीगढी गाउँपालिकाको कार्यसम्पादनको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा मापन गर्नको लागि सामाजिक कार्यको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गरिएको यो समाजिक परीक्षणको आधार देहाय बमोजिम गरिएको छ ।

- साँगुरीगढी गाउँपालिका कार्यालयको संगठन संरचना ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको नीति रणनीति र आगामी कार्यक्षेत्र र सो को प्रभावकारीता ।
- योजना, कार्यक्रम, वजेट व्यवस्थापन ।
- गाउँपालिकाको कार्यक्षेत्र र सो को अनुगमन, मुल्यांकन ।
- वातावरण संरक्षण र दीगो विकासमा गाउँपालिकाले खेलेको भूमीका ।
- सेवाग्राहीको हित एवम् नागरिक मैत्री सेवा प्रवाहमा गाउँपालिकाको भूमीका ।
- महिला, वालवालिका अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, विपन्न एवं पछाडि पारिएका वर्ग, समुदायको हितका लागि गाउँपालिकाले खेलेको भूमीका ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु , सहकारी, उद्योग, पर्यटन, कला, संस्कृति संरक्षण र विकासमा गाउँपालिकाले दिएको योगदान ।
- सरकारी एवम् गैह्र सरकारी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाजप्रतिको दायित्व निर्वाह ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको सामाजिक योगदान ।

३. सामाजिक परीक्षण प्रक्रियाः

सकेसम्म परिमाणात्मक तथ्याङ्क र आवस्यकता अनुसार थप गुणात्मक तथ्याङ्कको प्रयोग गरी अध्ययन विश्लेषण गरी सामाजिक कार्य सम्पादन स्थितिको मूल्याङ्कनका साथै सामाजिक योगदान बढाउन अँगाल्नु पर्ने उपायहरुको समेत सुझाव उल्लेख गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । कलिलै उमेरको गाउँपालिका र भर्खरै निर्वाचीत जनप्रतिनिधिहरुको कार्यअवधि पनि एक वर्ष मात्र पुरा भई दोस्रो बर्षमा मात्र प्रबेश भएकोले सारभूत रुपमा गर्नु पर्ने धेरै कामहरु भएको र नागरिकहरुको गाउँपालिका प्रतिको अपेक्षा समेत अत्यधिक बढ्दो रहेको परिस्थितिको संयोजनलाई समायोजन गर्नु पर्ने कुराको चुनौतिका वीचमा साँगुरीगढी गाउँपालिकाका मुख्य विषयलाई आधार लिई गाउँपालिकाले सामाजिक दायित्व निर्वाह गर्नु पर्ने विषयमा

केन्द्रीत रही सामाजिक परीक्षण प्रकृया अगाढि बढाईएको अबस्था छ । जस अन्तर्गत देहायका प्रक्रियालाई उपयोग गरिएको छ ।

- विभिन्न वडामा सम्पन्न भएका योजनाहरुको अनुगमन ।
- अन्तरवार्ता ।
- कार्यालय अभिलेख जाँच ।
- जननिर्वाचित हरु संग समूह छलफलको आयोजना ।
- सर्वेक्षण तथा सूचना संकलन ।
- सरोकारवाला मुख्य सूचनादातासँगको अन्तरक्रिया ।
- उपलव्धी, परिणाम र प्रभाव आदि सूचकको आधारमा मूल्याङ्कन ।
- उपभोक्ता समिति र उपभोक्ता संगको छलफल ।

४ मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुति तथा छलफलको खाका :

(क) कार्यक्षेत्रको परिचय ।
(ख) स्थानीय तहको प्राथमिकता तथा लक्ष्यहरू ।
(ग) गतवर्षका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू ।
(घ) यसवर्षका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू ।
(ङ) सामाजिक जिम्मेवारी बहन गर्ने क्षमता ।
(च) सामाजिक जिम्मेवारी बहनमा परेका समस्याहरू ।
(छ) सुधारको लागि चाल्नुपर्ने कदम तथा सुझावहरू, खुल्ला छलफलको माध्यमबाट सहभागीहरूको प्रतिक्रिया ।
(ज) स्थानीय तहले गरेका नीतिगत निर्णय तथा प्रक्रियागत सुधारले पारेको प्रभाव
(झ) स्थानीय तहले गरेका विकास योजनाहरूमा जन सहभागिताको स्थिति ।
(ञ) स्थानीय तहले समयमा सेवा सुविधा दिन नसकेको अवस्थामा जनताले भोग्नु परेका समस्याहरू ।

५. सामाजिक परीक्षण कार्यक्रमको आचार संहिता :

सामाजिक परीक्षण प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिने कार्यक्रममा उपस्थित आयोजक, सहजकर्ता तथा सहभागीहरूले निम्न अनुसारका आचारसंहिता पालना गर्नुपर्दछ :-

- विषयवस्तुमा मात्र केन्द्रित रही छलफल गर्ने ।
- तथ्याङ्क र सूचनाको आधारमा रही विचार राख्ने ।
- निजी वा व्यक्तिगत कुरामा टिप्पणी नगर्ने तथा व्यक्तिगत आक्षेप नलगाउने ।
- सहभागीहरूले व्यक्त गरेका विचारमा प्रतिवाद नगर्ने, प्राप्त प्रतिक्रिया, सुझाव तथा टिप्पणीलाई सकारात्मक रूपमा लिने ।
- व्यक्ति वा संस्थाको सामाजिक मर्यादा र शिष्टाचारलाई कायम राख्ने ।
- सहभागीहरूलाई विचार राख्न प्रोत्साहन गर्ने र विचारका लागि धन्यवाद दिने ।
- सामाजिक परीक्षकले बोल्ने समय दिएपछि मात्र सहभागीहरूले आफ्ना कुराहरू राख्ने ।
- बोल्दा पालै पालो बोल्ने र एउटा व्यक्तिले एकपटक मात्र बोल्ने ।

● आफ्नो कुरालाई छोटकरीमा स्पष्ट रूपमा राख्ने र बीचमा अर्काको कुरा नकाट्ने ।

६. सामाजिक परीक्षणका सीमाहरु :

सामाजिक परीक्षणको क्रममा स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा मात्र उल्लेख गरिएको र कार्यविधि निर्माण नभएकोले सामाजिक परीक्षण कार्यविधि २०६७ लाई आधार मानि अन्तरवार्ता तथा छलफल विधि अनुसरण गर्नु पर्ने देखिए पनि यस परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रमसम्म आईपुग्दा सम्म तर्कसंगत पेश गरीने आधारहरुका रुपमा आधारित भई कार्यालय अभिलेखको जाँच गरिएको, मुख्य सूचनादाता सँग अन्तरवार्ता लिईएको र लक्षित सरोकारवाला सँगको अन्तरक्रिया समेतलाई समाबेस गरी गाउँपालिका भर्खरै निर्माण भएको र भौगोलिक अवस्थाले सबै जिल्ला स्थित कार्यालयहरुको पहुँच गाउँपालिकामा आउदै गरेको र कार्यालय स्थापना भएपनि कतिपय तथ्याङ्कहरुको रेकर्ड नभेटिएको कारणले तुलनात्मक अध्ययन गरी दिशानिर्देश गर्न कठिनाई देखिएको छ । कतिपय डाटाबैंक प्रभावकारी नहुँदाको अबस्थामा यो सामाजिक परीक्षण आधारभूत अवयवहरुको अध्ययन गर्नु परेको कारणवाट यसमा केही सिमितता रहेको हुन सक्ने कुरालाई स्वीकार गरिएको छ ।

७.सामाजिक परीक्षण कार्य सञ्चालन प्रक्रिया :

● सामाजिक परीक्षणको सूचना साँगुरीगढी गाउँपालिकाले सामाजिक परीक्षण हुने मिति, समय र स्थान खोली सम्वन्धित सरोकारवालाहरूलाई मौखिक टेलीफोन, पत्राचार मार्फत सूचना दिइएको थियो ।

● सामाजिक परीक्षण भेला कार्यक्रम शुरु गर्नुभन्दा पहिले उपस्थिति पुस्तिका खडा गरिएको छ ।

● कार्यक्रममा उपस्थित भएका समुदायका सदस्यहरूको उपस्थिति अभिलेख गरिएको छ ।

● कार्यक्रमलाई ब्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्न कार्यक्रम तालिका अग्रिम रुपमा तयार पारि आपसी सहमतिमा सञ्चालन भएको छ ।

● सामाजिक परीक्षण कार्यक्रमको उद्देश्य, कार्यक्रम संचालन विधि, समय र आचार संहिताबारे सहजकर्ताले कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई जानकारी गराइएको छ ।

● सहजकर्ताले मस्यौदा विवरण भेलामा प्रस्तुत गरिएको छ मस्यौदा विवरण प्रस्तुत भै सकेपछि सहभागीहरूलाई आफ्नो बिचार राख्ने अवसर दिइयो ।

● सहभागीले प्रस्तुत गरेका प्रतिकिया तथा सुझावमाथि स्पष्ट पार्न वा जवाफ दिने कर्तव्य भएका पक्षहरुलाई जवाफ दिन लगाइएको थियो ।

● सहभागीहरूबाट प्राप्त भएका प्रतिकिया तथा सुझावहरू अभिलेख गरिएको छ ।

८. साँगुरीगढी गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण (अनूसूची २ बमोजिम):

८.१ गाउँपालिका परिचयः

❖ **भौगोलिक परिचयः**

प्रदेश नम्बर १ अन्तर्गत पर्ने धनकुटा जिल्लामा रहेका ३ नगरपालिकाका अलावा ४ गाउँपालिकाहरु मध्येको अत्यन्तै सम्भावना बोकेको गाउँपालिका हो साँगुरीगढी गाउँपालिका । यो गाउँपालिकाको भौगोलिक अबस्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

१.	**गाउपालिकाको स्थापना**	२०७३ साल फाल्गुण २७ स्थानीय तहको घोषणा	
२	**क्षेत्रफल**	१६६.४४ वर्गकिलोमिटर	
३.	**उचाई**	१४३० मिटर	
४.	**सिमाना**	पूर्व	चौविसे गाँपालिका
५.		पश्चिम	उदयपुर जिल्ला
		उत्तर	धनकुटा नगरपालिका, छथरजोरपाटी र सहिदभूमि गाउापालिका
		दक्षिण	सुनसरी जिल्ला
	हावापानि	समसितोष्ण	
६.	**राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन**	संघीय प्रदेश नं.	१
७.	**कूल जनसंख्या**	विकास क्षेत्र	पूर्वाञ्चल
		अञ्चल	कोशी
		जिल्ला	धनकुटा
		जिल्ला सदरमुकाम	धनकुटा
		निर्वाचन क्षेत्र	धनकुटा १
		जम्मा वडा संख्या	१०
		वडा कार्यालय संख्या	१०
		२१,५३६ (जनगणना २०६८)	
८	घरधुरी संख्या	५०७४	

२.गाउँपालिका अन्तर्रगत पर्ने धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु

➢ **वराह क्षेत्र** (धनकुटा, भोजपुर, उदयपुर तथा सुनसरीको सिमाना)

पूर्वको पशुपति मानिने हलेसी तथा पाथिभरा मन्दिर जतिकै प्रसिद्ध रहेको वराह क्षेत्रको मन्दिर भगवानका दश अवतार मध्यको तेस्रो वराह अवतारलाई मानिन्छ । उपत्यका वाहिरको मुक्तिनाथ क्षेत्र तथा वराह क्षेत्र निकै महत्वपूर्ण मानिन्छ, श्रद्धालु भक्तजनहरुका लागि । यहाँ वर्षमा एकपटक बाह्रदिन मेला लाग्ने, श्रावण महिनामा वोलवम जाने धर्मावलम्बीहरुको लर्को नै लागेको हुन्छ । यहाँ रहेका पापी र धर्मात्मा छुट्टयाउने शालिग्राम / ढुङ्गाको कथा समेत रमाईलो रहेको छ । एउटा चिल्लो लाम्चो ढुङ्गा रहेका छ र त्यो ढुङ्गा उचाल्ने प्रतिस्पर्धामा जसले श्रद्धापूर्वक उचाल्छ त्यसले उचाल्लने सक्ने र जसले श्रद्धा विना उचाल्ने प्रयास गर्छ त्यसले उचाल्न नसक्ने विश्वास चलिआएको पाईन्छ ।

➢ **त्रिवेणी** (धनकुटा, भोजपुर, उदयपुर तथा सुनसरीका **सिमाना**)

धनकुटा, भोजपुर, उदयपुर तथा सुनसरीको संगम स्थलमा रहेको त्रिवेणीबाट नै सप्तकोशीको शुरुवात हुन्छ । जहाँ तमोर, दुधकोशी तथा अरुण नदीको मिश्रण भएको छ । यो तीन नदीको संगम अवलोकन गर्दा छुट्टै अलौकिक आनन्द प्राप्त हुने भएकाले दृश्यालोकन गर्न आउने पर्यटकहरुको संख्या उल्लेख्य रहेको छ । केशी समय यहाँबाट स्टीमर तथा ऱ्याफ्टीङ्ग संचालन गरिएकोले ऱ्याफ्टिङ्गमा रमाउनेका लागि झनै उपयुक्त स्थान रहेको छ ।

➢ **पाथिभरा देवीको मन्दिर**

भेडेटार बजार देखि पश्चिम तर्फ आधा घण्टाको पैदल दुरीमा यो मन्दिर रहेको । ताप्लेजुङ जिल्लाको प्रसिद्ध पाथीभरा देवीको प्रतीकको रुपमा स्थापना गरिएको यस मन्दिरमा दिनहुँ सयौंको संख्उामा झापा, सुनसरी, मोरङ आदी जिल्लाहरुबाट दर्शनार्थी हरु आउने गर्दछन । ताप्जेजुङ जिल्लाको पाथिभरा मन्दिरमा जान नसक्नेहरुको लागि सोही देवीको शाखको रुपा पाथीभरा देवीको स्थापना गरिएको बुढापाखाहरुको भनाई रहेको छ । यस पाथिभरा देवीको मन्दिर देखि ताप्लेजुङ जिल्लाको पाथिभरा देवीको मन्दिर देख्न सकिन्छ । यस मन्दिरमा हाँस, कुखुरा, बोका आदी बली दिने गरिन्छ । यस मन्दिरमा भाकल तथा पुजा पाठ गरेमा चिएको कुरा पुरा हुने विश्वास रहि आएको छ । यस मन्दिरमा जाने गारेटो बाटो साविकको भेडेटार गाविसले गर्नुका साथै श्रद्धालु भक्तजनहरुका लागि मन्दिर जनिकै एउटा पाटीको निर्माण गरिएको छ । मन्दिरमा व्यवस्थित गर्न एउटा व्यवस्थापन समिति रहेको छ । उक्त समितिले कोष खडा गरेको छ भने मन्दिरमा मर्मत, सरसफाई, खानेपानी व्यवस्था साथै भक्तजनहरुको सुविधाको लागि पुजारीको समेत व्यवस्था गरिएको छ ।

➢ **मुक्तेन चर्च :**

भेडेटार बजार देखि करिब १ घण्टाको पैदल दुरीमा तथा साविकको भेडेटार गाविस अर्थात साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ६ मा अवस्थित मुक्तेन चर्च रहेको छ । इसाई धर्मावलम्बीहरुको आफ्नै लगानीमा निर्माण गरिएको यस चर्चमा हप्ताको ३ दिन (मंगलवार, विहिवार र शनिवार) संगतीका लागि इसाई धर्मावलम्वि भेला भर्य भजन किर्तन गरी येशुको प्राथना गर्दछन । इसाई धार्मावलम्बीहरुको यसै चर्चमा मुठ्ठीदान गर्दछन र गरीव असहायहरुलाई यसै मुठ्ठीदानबाट सहयोग गर्दछन ।

➢ **नमस्ते झरना**

भेडेटार बजारदेखि करिव ६ किलोमिटर उत्तरमा साँगुरीगढी गाँउपालिकामा अवस्थित यो सिम्सुवा खोलमा यो झरना रहेको छ । यो झरनालाई सिम्सुवा झरना पनि भन्ने गरिन्छ । यो झरना करिब ५० मिटर माथिबाट खस्दछ । यो झरना कसरी रह्यो भन्ने सन्दर्भमा भेडेटारा बजारदेखि ६ कि.मि उत्तरमा साँगुरीगढी गाँउपालिकामा गोविन्दराज लिम्बु नामका एक जना व्यक्ति बस्नुहुन्छ । उहाँको घर आम्बोटे मोडैमा पर्छ । उहाँ धरान-धनकुटा सडकमा सडकमा जति पनि सवारी साधन चल्दछन् सबैलाई १० औंला जोडी नमस्कार गरी रहन्छन । उहाँले सवारी साधनहरुलाई नमस्कार गरिरहने हुनाले उहाँको सो नमस्कारबाट उहाँको घर छेउको मोडमै नमस्ते मोडमा परिणत भई नमस्ते मोड भन्न थालियो र सो मोडबाट प्रष्ट देखिने झरना भएकालेले यस झरनाको नाम नस्ते झरना रहेको भन्ने गरिन्छ ।

➢ **शैलुङ्गडाँडा (चार्ल्स प्वाईन्ट)**

शैलुङ्गडाँडा रमणिय भेडेटार बजारको पश्चिमपट्टी शिरको रुपमा रहेको थुम्कोलाई भन्ने गरिन्छ । यस शैलुङ्गडाँडामा विगत २०३८ सालमा वेलायतका युवराज चार्ल्स सो शेलुङ्गडाँडामा चढ्नु भएकोले युवराज चार्ल्सको नामबाट यस डाँडाको नामाकरण चार्ल्स प्वाईन्ट भएको हो । यस चार्ल्स प्वाईन्टको संरक्षण सम्बर्द्धन तथा पर्यटकहरुको सुविधालाई ध्यानमा राखे साविकको जिल्ला विकास समिति धनकुटा, भेडेटारा गाविस र स्थानीय जन सहभागितामा शैलुङ्गडाँडा भ्यूटावरको निर्माण चार्ल्स प्वाईन्टको टुप्पोमा निर्माण गरिएको छ । यस चार्ल्स प्वाईन्टबाट धरान बजार, इटहरी, विराटनगर, कोशी व्यारेज, सप्तकोशी, कुम्भकर्ण, मकालु, कञ्चनजंगा, सगरमाथा लगायत सुन्दर पहाड तथा हिमश्रृङखलाहरु दुश्यालोकन गर्न सकिन्छ ।

➢ नाम्जे (टावरडाँडा)

भेडेटार बजारदेखि १० मिनेट बसको यात्रा पछि पुगिने सुन्दर रमणिय डाँडा हो नाम्जे । यी ठाँउ साविकको भेडेटार गाविस अर्थात साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ६ मा पर्दछ । नाम्जे गाँउको बीचैबाट भेडेटार रविराँके सडक रहेको छ । यस गाँउको शिरैमा ग्रामीण जनता माध्यमिक विद्यालय, नेपाल टेलिभिजनको टावर, ईमेज च्यानलको टावर, कान्तिपुर एफ.एम. र कान्तिपुर टेलिभिजनको टावर लहरै रहेको छ । यस ठाँउमा अधिकतम जनश्रमदानद्धारा निर्मित सिँढी रहेका छन । यस सिँढिमा १२३६ वटा खुड्किलाहरु रहेका छन । जु साचा खोलाबाट सुरु भई पातलडाँडामा टुङ्गिन्छन । यस ठाँउमा मगर जातिको वाहुल्य रहेकोले साँस्कृति भेषभुष र चालचलन लगायत अन्य हिमाल, तराई समेतको अध्ययन अवलोकन गर्न योग्य ठाँउ रहेकाले यसलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास हुने सम्भावना प्रशस्तै देखिन्छ

➢ लोप्पे डाँडा

समुद्र सतहदेखि १७०५ मिटर तथा भेडेटार गाउँपालिकाकै शिरको रुपमा रहेको लोप्पे डाँडा साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ६ मा पर्दछ । यस लोप्पे डाँडाबाट तराईका समथर भूभाग देखि पहाडी तथा उच्च हिमाली हिमश्रृखलाहरुको दृश्यालोकन गर्न सकिन्छ साथै क्षितिजबाट उदाईरहेको सूयौदयको दृश्यालोकन हेर्न सकिन्छ । यस लोप्पे डाँडा पुग्न नाम्जे गाँउबाट १५ मिनेटको पैदल यात्रा हिँड्नुपर्दछ ।

➢ साँगुरी गढी

यो साँगुरीगढी पर्यटकिय स्थल भेडेटार बजार देखि ४ किलोमिटर पश्चिममा एतिहासिक महत्व वोकेको तथा महाभारत पर्वत श्रृखलामा भग्नावशेष मात्र बाँकि रहको सामरिक महत्वको स्थलको रुपमा रहेको छ । यो गढी रहेको स्थलबाट सप्तकोशी, धरान, धनकुटा, ईटहरी बजार मात्र होईन कंञ्चनजंगा र मकालु हिमश्रृखंलाको पनि दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ । वि.स. २००७ साल भन्दा अघि सम्म प्राचिन र ऐतिहासिक हात हतियारहरु यस गढीमा थिए । यसको सुरक्षार्थ श्रीजंग पल्टनका जम्दारको नेतृत्वमा ७ जना सैनिकले सुरक्षा गर्थे । २००७ सालको त्रान्ति पछि यस गढीको हातहतियार धनकुटाको निशान भगवतीको मन्दिरमा लगिएको बुढापाकाहरुको भनाई छ । सामरिक महत्वको यो गढी कसले निर्माण गरेका हुन भन्ने विषयमा ईतिहासकारहरु बीच एकमत भएको छैन । ईमान सिँह चेम्जोङले आफ्नो पुस्तक किराँत इतिहास र संस्कृतिमा उल्लेख गरे अनुसार साईयाक लादोहाङ्गले साँगोरो योक (साँगुरी गढी) स्थापना गरेको हुन । त्यसै गरी अर्का ईतिहासकार शिवकुमार श्रेष्ठले आफ्नो पुस्तक लिम्बुवानको ऐतिहासिक अध्ययनमा उल्लेख गरे अनुसार साँगुरी गढी आईयाक लादोहाङ्गले निर्माण नगरी विजयपुरका सेनवंशी राजाहरुले उत्तरी क्षेत्रबाट हुन सक्ने

आक्रमणलाई मध्यनजर राखी सुरक्षार्थ निर्माण गरेका हुन । इतिहासकारहरुले आ-आफ्नो विचार उल्लेख गरे पनि प्रमाणित तथ्य अहिले सम्म गर्भकै विषयमा रहेको छ ।

- **साँगुरीगढीको किम्वदन्ती**

यस साँगुरीगढी निर्माणको वारेमा खोजीको विषय रहेता पनि गस गढीको मर्मत सम्भार र प्रचार प्रसार गर्न भने आवश्यक देखिन्छ । यस साँगुरीगढीमा २०१६/१७ साल सम्म ठुलो वरको रुखमुनी मुल निशानथान रहेको र वरीपरी पुराना हतियारहरु जस्तै, खुडा, तरवार, वन्दुक, भाला, तोपका बमगोलाहरु रहेका थिए । वरर्परी वस्ती रहुन्जेल भेडेटार कार्कीछापाको गौरीमान मगर जाती पुजारी रही मुख्य निशानदेवी भगवतीको शाखा देवी, देवताहरुमा तमोरमाई, लेउतीमाई, वुढीवजै, सिद्धसिकारी, बुढासुव्वा, पञ्चकन्या, सेउतीसर्दु, वाघभैरु र बुढी मैदानीको समेत पुजा अर्चन ागर्ने चलन रही आएको थियो । साँगुरी बस्ती उठ्नु केही अगाडी धनकुटा जिल्ला प्रहरी कार्यालयको निशानथानमा पुरान हातहतियार लगायतका सामग्रीहरु लगे पछि नियमित रुपमा पुजा हुन छाडेको भनी स्थानीय बताउछन । यस गढीको दक्षिणतर्फ गढीखोला रहेको छ । यो खोला बर्षायाममा सुक्ने र सुख्खा याममा वहने गर्दछ । यस्तो हुनुमा सृष्टिकालमा तमोर अरुणनदीले सो गढीखोलासँग विवाह गर्ने दौड प्रतिस्पर्धामा तमोरनदी पहिला पुग्दा उक्त गढीखोलामा भोटेजातिका मानिसहरुले गाईका आन्द्रा धुदैगरेको देखि पछि घिन मानेर तिमी गंगासागरमा पुग्न नसक्नेगरी अल्पिनु भनी श्राप दिए पछि गढीखोला आज सम्म पनि बर्षामा सुक्ने र हिँउदमा वहने गर्दछ भन्ने किम्बदन्ती छ ।

- **जालपा देवी मन्दिर**

यो साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ४ रहेको जालपा देवीथान वि.स. १८०६ सालमा स्थापना भएको हो भन्ने स्थानीय बुढापाखाहरुको भनाई छ । हिन्दु परम्परा अनुसार जालपा देवीलाई पानीको देवा मानिने तथा यहाँ भाकल गर्दा मनोकामना पुरा हुने विश्वास भएको हुदा यहाँ स्थानीय वासिन्दाहरुले पुजाआज गर्ने र अन्य छिमेकी गाउँबाट समेत पुजा गर्न आउने जाने चलन रहेकोले यो देवी थानलार्य थप व्यवस्थापन स्वरुप देवी थानसम्म व्यवस्थित बाटो निर्माण, तीर्थयात्रीका लागि राम्रा बस्ने खाने व्यवस्था आदि कार्य गरी तीर्थाटनको माध्यमबाट ग्रामीण पर्यटनमा टेवा पुऱ्याउन सक्ने सम्भावना रहेको छ ।

- **हात्तीढुङ्गो (अजंगको ढुंगा)**

यो साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ४ मा अवस्थित एउटा अजंगको ठुलो ढुंगाा रहेको छ । जसलाई हाल हात्ती ढुंगाको नामले चिनिन्छ । महाभारत कालमा भीमसेनले तराईको समथर भागबाट छेलो (सटफुट) हान्दा भेडेटारमा रहेको साँघुरी डाँडा भत्काई आएर बसेको भन्ने स्थानीय बुढापाकाहरुले भनाई रहेको छ । यो हात्तीढुंगालाई थप व्यवस्थापन गर्न सके स्थानीय पर्यटनमा सहयोग पुग्नसक्ने अवस्था देखिन्छ ।

- **गिद्धे भिर**

यो गाँउपालिकाको वडा नं. ४ एउटा ठुलो भीर रहेको छ । जहाँ परापूर्वकालमा गिद्धहरु वस्ने गरेको र विगत केही वर्ष अघिसम्म यदाकदा गिद्ध देखिने भएकाले यो भीरलाई गिद्धेभिर भनिएको तथा त्यस्तै यो भीरमा रहेको पोखरीको वीचमा रुखटमाटरको बोट रहको स्थानीयवासीहरुको भनाई छ । प्राकृतिक रुपमा रक् क्लाईम्विङ्गको लागि उपयुक्त रहेको यो भिर पर्यटन वोर्डमा पनि सूचीकरण समेत गरिएको छ ।

- **अजंगको बरको रुख**

साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ५ डाँडाबजारमा रहेको यो अजंगको बरको रुख एसियाकै सवभन्दा ठुलो रुखको नामले चिनिन्छ । समुद्र सतहदेखि १५ सय ७० मिटर उचाईमा रहेको ५८ फिट फेदेको गोलाई रहेको, १५७ फिट फैलावट तथा १२१.५ फिट तथा अन्दाजी ४ सय बर्ष पुरानो वरको रुख यस गाँउपालिकामा अवस्थित छ । यस रुखको फेदमुनी सिँह सिदु पंञ्चकन्याको पुजा गर्ने गरिन्छ ।

- **लेम्लेमा डाछेन झरना**

साविकको आहाले गाविस तथा साँगुरीगढी गाँउपालिकाको वडा नं. ९ मा अवस्थित लेम्लेमा डाछेन झरना एक रमणिय तथा पर्यटकिय महत्व बोकेको झरना हो । यहाँ भौगोलिक विकटताका कारण तथा बाटोको समस्याले पर्यटकहरु पुग्न सकेको छैन । यस भरनाको संरक्षण तथा सम्वर्द्धन गर्न सके यसले ठुलो फड्को मार्न सक्ने स्थानीयहरुको भनाई छ ।

३. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरुको विवरण :

भनिन्छ नेपालमा एक वर्षका ३६५ दिनभित्रमा ३६५ वटा चाडपर्वहरु मनाउने गरिन्छ । यहा भएका बिभिन्न जातजातिका मानिसहरुले फरक फरक प्रकृतिका चाडपर्वहरु फरक फरक समयमा मनाउने गरेको पाइन्छ । यो डाँडाबजार गाविसको कुरा गर्नु पर्दा मूलरुपमा जातीयगत हिसाबले क्षेत्री बाहुनको तथा धार्मिक रुपमा हिन्दूको बाहुल्यता भएकाले त्यससँग सम्बन्धित चाडपर्वहरु जस्तै दशैं, तिहार, साउने सक्रांन्ति, रक्षाबन्धन्, कृष्णजन्माष्टमी, तिज, माघेसक्रांन्ति, फागुपूर्णिमा, चैतेदशैं, रामनवमी आदि रहेका छन् । यी चाडपर्वहरु कुनै निश्चित जातजातिका मानिसले मात्र नभई सम्पूर्ण जात तथा धर्मका मानिसहरुले मनाउने गर्दछन् । यसको साथै यहाँका आदिवासी जनजातिहरु राई, लिम्बूले मनाउने चाडपर्व उंधौली, उंभौली, धाननाच आदि यस गाविसका विशेषताका रुपमा रहेका छन् । यी कतिपय चाडपर्वहरु प्रकृतिसँग पनि गाँसिएका छन् । जस्तै :राई जातिले मनाउने उँधौली, उँभौलीले बाली लगाउने तथा बाली उठाउने समयको सङ्केत गर्दछ । असोज, कात्तिक महिनामा पर्ने उल्लास र उमङ्गको पर्व दशैं, तिहार कृषकहरु खेतीपातीको कामबाट फुर्सद भएको समयमा मनाइने भएकाले यसलाई थकान मेटाउने समयका रुपमा पनि लिइन्छ । यद्यपि यी हरेक पर्वका आआफ्नै सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्त्व रहेकोछ ।

४. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण (धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक) :

क्र.स.	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	वडा नं.	स्थलको महत्व	दैनिक औसतमा आउने पर्यटकहरुको संख्या	कैफियत
१	पाथीभरा देवीको मन्दिर	६	चिताएको पुरा हुने विश्वास	१०० भन्दा बढी	
२	मुक्तेन चर्च	६	इसाई धर्मावलम्बीहरुको लागी प्रख्यात	विशेष दिन हजारौ आउने	
३	अजंगको बरको रुख	५	एसियाकै दोस्रो ठुलो रुख	दर्जनौं	
४	लेम्लेमा डाछेन झरना	९	रमणीय स्थल	विकटताले पुग्न कठिन	
५	गिद्धे भिर	४	रक् क्लाईम्विङ्गको लागि	सय भन्दा बढी	

			उपयुक्त		
६	छात्तीढुङ्गो (अजंगको ढुंगा)	४	हेर्न उपयुक्त	सयौं	
७	वराह क्षेत्र	९	चिताएको पुरा हुने	दिन विशेष हजारौ	
८	त्रिवेणी	९	तीन नदीको संगम स्थल	दर्जनौ	
९	मुक्तेन चर्च	६	इसाई धर्मावलम्बीहरुका लागि प्रख्यात	१ सय जती	
१०	शैलुङ्गडाँडा (चार्ल्स प्वाईन्ट)	६	दृश्यालोकन गर्न उपयुक्त	१ हजार भन्दा बढी	
११	नमस्ते झरना	६	रमणिय दृश्य	५०० सय भन्दा बढी	
१२	जालपा देवी मन्दिर	४	धार्मिक आस्था	सयौं	
१३	साँगुरी गढी	६	प्राचिन ईतिहास	१०० जति	
१४	पाथिभरा देवीको मन्दिर	६	चिताएको पुरा हुने विश्वास	५०० सय भन्दा बढी	
१५	लोप्पेडाँडा नाम्जे (टावरडाँडा)	६	दृश्यालोकन गर्न सकिने	१०० भन्दा बढी	
१६	ध्वजे डाँडा	५	सुर्यदोयको साथै पुर्वाञ्चललाई देख्न सकिने	१०० भन्दा बढी	

५. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

क.स.	विवरण	गाँउपालिका	
		क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	प्रतिशत
१	कृषि क्षेत्र	७०४३.७६	४२.४७
२	वन तथा चरन क्षेत्र	५८४२.६२	३५.५०
३	आवास क्षेत्र	२५६८.१६	१५.४३
४	नदिनालाले ओगटेको क्षेत्र	२२४.६९	१.३५
५	ताल तलैया	२३८.०	१.४३
६	सिमसार क्षेत्र	४७६.०१	२.३१
७	औद्योगिक क्षेत्र	१४.१४	०.०८५
८	सडकले ओगटेको क्षेत्र	२३८.०	१.४३
९	अन्य		
	जम्मा	१६६.४४	१०० %

श्रोतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

६. सिंचित क्षेत्रफलको विवरण

क.स.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	कैफियत
१	बर्षादको समयमा खेतमा	५७०	
२	हिँउदको समयमा खेतमा	६१	

३	बर्षादको समयमा वारीमा	२२००	
४	हिँउदको समयमा वारीमा	२५	

श्रोत :

७. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्बन्धी विवरण

क.स.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	कैफियत
१	सामुदायिक वन	६२१५.५६	
२	कबुलियती वन	०	
३	धार्मिक वन	०	
४	सरकारी संरक्षित वन	०	
५	अन्य	०	
६	जम्मा	६२१५.५६	

श्रोत:

८. जनसंख्या विवरणको अवस्था (२०५८-२०६८)

क.स.	विवरण		कैफियत
१	जनसंख्या	२१२६६ (२०६८ अनुसार)	
२	परिवार संख्या	५०३७	
३	जनसंख्याको अनुपातिक विवरण		
४	जनघनत्व	४.२४ वर्ग कि. मि	
५	औषत वृद्धिदर	२.२१	
६	परिवारको औषत आकार		
	महिला पुरुष अनुपान	८७.७२	

श्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

९. उमेर तथा लिंगका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेर समुह	महिला	पुरुष	तेस्रो लिंगी	जम्मा
५ बर्ष भन्दा मुनि	९०९	९२३	०	१८३२
५-९ बर्षसम्म	११००	१०२९	०	२१२९
१०-१४ बर्षसम्म	१२६७	१२७४	०	२५४१

१५-१८ बर्षसम्म	१२८८	१२९६	०	२५८४
१९-२४बर्षसम्म	१०८३	७१९	०	१८०२
२५-४५बर्षसम्म	३०७६	२१०९	०	५१८५
४६- ५९बर्षसम्म	१५७०	१५६६	०	३१३६
६०-६९ बर्षसम्म	६९९	६६८	०	१३६७
७० बर्षभन्दा माथि	४५४	४८५	०	९३९
जम्मा	११४४६	१००६९		२१,५३६

१०. मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क.स.	**मातृभाषा**	**संख्या**	**प्रतिशत**
१	नेपाली	२६३२	१२.२२
२	बान्तवा	६६६३	३०.९४
३	लिम्बु	६०२८	२७.९९
४	चमलिङ	३०	०.१३
५	छिन्ताङ	२१४	०.९९
६	राई	११६०	५.३८
७	मैथली	८९	०.४१
८	तमाङ	६२०	२.८७
९	नेवार	९१	०.४२
१०	मगर	१६७२	७.७६
११	याक्खा	१४३४	६.६५
१२	बोटे	१३	०.०६
१३	यम्फु	३४१	१.५८
१४	लोहरुङ	१६४	०.७६
१५	गुरुङ	१३	०.०६
१६	वाम्बुले	१४	०.०६
१७	अन्य	२७६	०.३८
१८	उल्लेख नभएको	८२	१.२८
जम्मा		२१५३६	१०० %

श्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

११. जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क.स.	जातियता	प्रतिशत तथा संख्या
१	क्षेत्री	७३२
२	कामी	४७६
३	राई	१२०८

४	दमाई	१७७
५	लिम्बु	६२८५
६	सार्की	६४६२
७	ब्राह्मण	२७४
८	मगर	२७४
९	तमाङ	६५८
१०	नेवार	१२८
११	याक्खा	७८६
१२	थारु	२५
१३	काठबनियाँ	१४
१४	भोटे	१३
१५	यम्फु	३४५
१६	घर्ती/भुजेल	३५८
१७	माझी	८८
१८	गुरुङ	२९
१९	पहिचान नभएका	५८
२०	अन्य	३०५

१२. खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

सि.न.	खानेपानीको श्रोतहरु	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा	१९९८८	९२.८१
२	टयुबवेल/हेन्डपम्प	३१	०.१४
३	ढाकिएकोइनार /कुवा	०	०
४	नढाकिएकोइनार /कुवा	२२२	१.०२
५	मूलको पानी	३१	०.१४
६	खोला/नदीको पानी	११३७	५.२७
७	अन्य	३२	०.१४
८	उल्लेख नभएको	९५	०.४३
जम्मा		२१५३६	

१३. इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	इन्धनको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	दाउरा	४८१९	९५.४८
२	मट्टीतेल	१४	०.२७
३	एल पि.ग्यास	१६९	३.३४
४	गुइठा	२	०.०३९
५	गोवर ग्यास	४	०.०७९

६	विजुली	९	०.१७
७	अन्य	१८	०.३५
८	उल्लेख नभएको	१२	०.२३
जम्मा		५०४७	१००

१४. बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	४२६९	८४.५८
२	मट्टीतेल	५६९	११.२७
३	वायोग्यास	४	०.०७९
४	सोलार	१३२	२.६१
५	अन्य	६१	१.२०
६	उल्लेख नभएको	१२	०.२३
जम्मा		५०४७	१००

१५. उपलब्ध सेवा सुविधाको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	कुनै सेवा सुविधा नभएका	८९९	६.६५९
२	कम्तीमा एउटा सुविधा भएका	४१११	३०.४५४
३	रेडियो भएका	२६६८	२१.२४६
४	टि.भी भएका	१५६३	११.५७८
५	केवल लाइन जोडेका	१३३	०.९८५
६	कम्प्युटर भएका	६६	०.४८८
७	इन्टरनेट सुविधा भएका	१६	०.११८
८	टेलिफोन भएका	७०	०.५१८
९	मोवाइल	३५९८	२६.६५३
१०	मोटर	१८	०.१३३
११	मोटर साईकल	५२	०.३८५
१२	साइकल	११	०.०८१
१३	अन्य साधन	०	०
१४	फ्रिज	५७	०.४२२
१५	उल्लेख नभएका	३७	०.२७४
जम्मा		१३४९९	१००

१६. शौचालय प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	चर्पीको प्रयोग	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नभएको	२०४८	४१.३१
२	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	१६११	३२.४९
३	फ्लस भएको (सेप्टिक याङ्क्ट)	१२८७	२५.९७
४	साधारण	११	०.२३
५	उल्लेख नभएको		
जम्मा		४९५७	१००

माथि उल्लेखित चर्पी नभएको घर परिवारको तथ्याङ्क हाल सुधार भई खुल्ला दिशामुक्त गाँउपालिका घोषणा भइसकेको ।

१७. गाँउपालिकाको टाढाको वस्तीबाट सम्बन्धित गाँउपालिकाको केन्द्र पुग्नलाग्ने अनुमानित समस्या (घण्टामा)

वडा नं.	Roadhead बाट गाँपाको केन्द्र	सेवाप्राप्त गरी घर फर्किन लाग्ने समय
१	भेडेटार बजार	गाडीमा २ घण्टा
२	भेडेटार बजार	गाडीमा २ घण्टा
३	भेडेटार बजार	गाडीमा ३ घण्टा
४	भेडेटार बजार	गाडीमा २ घण्टा
५	भेडेटार बजार	गाडीमा १ घण्टा
६	भेडेटार बजार	गाँउपालिका रहेको स्थान
७	भेडेटार बजार	गाडीमा ४ घण्टा
८	भेडेटार बजार	गाडीमा ४ घण्टा
९	भेडेटार बजार	गाडीमा ५ घण्टा
१०	भेडेटार बजार	गाडीमा ५ घण्टा

१८. मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	**विवरण**	**परिवार संख्या**	**प्रतिशत**
१	कृषि	३२९८	६५%
२	खेतीपाती		
३	पशुपालन	१०१४	२० %
४	कुखुरा पालन	३५५	७ %
५	माछापालन		
६	अन्य	४०५	८ %

१९. औसत मासिक परिवारिक आम्दानी विवरण

क्र.स.	औसत मासिक परिवारिक आम्दानी रु.	परिवार संख्या	प्रतिशत

१	१००० भन्दा कम	१५२२	३० %
२	१००० देखि २०००	१२१७	२४ %
३	२००० देखि ३०००	१७६	१५ %
४	३००० देखि ५०००	६५९	१३ %
५	५००० देखि १००००	३५५	७ %
६	१०००० देखि १५०००	३०४	६ %
७.	१५००० देखि २५०००	२०२	४ %
८.	२५००० देखि माथी	१०२	२ %
९.	**जम्मा**	**५०७४**	**१००** %

२०. वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

वाली/उत्पादन समुह	**आर्थिक बर्ष २०६९/०७०**	
	क्षेत्रफल (रोपनीमा)	**उत्पादन -क्विन्टलमा**
अन्नबाली	५२०५	७५२३०५
धान		
मकै		
कोदो		
गँहु		
दलहन वाली	**३६०७**	**१३८७३**
मास, बोडी, सिमी, मसुरौ		
तेलहन बाली	८०४१	२०७
तोरी, सूर्यमुखी		
तरकारी	९०३	१४०४०२९
फलफूल खेती	६५	२३२४
केरा, आँप, सुन्तला, नासपती....		

२१. गाँउ नगरबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरुको विवरण

क्र.स.	**आयात निर्यात वस्तुहरुको नाम**	**निकासी हुने बार्षिक परिमाण -क्विन्टल**	**जम्मा निकासी मुल्य**
१.	कृषि तथा वन्यजन्य उत्पादनको निर्यात	कम्तिमा २५०००	२ करोड बराबर
२.	औद्योगिक निर्यात	कम्तिमा १५०००	१ करोड बराबर
३.	कृषि तथा वनजन्य उत्पादनको आयात	कम्तिमा २२०००	२ करोड बराबर
४.	औद्योगिक निर्यात	कम्तिमा १२०००	१ करोड बराबर
जम्मा			लगभग ६ करोड

८.१ गाउँपालिकाले आफैले बनाएका ऐन, नियम, कार्याविधि र विनियमहरुको विवरण :

- गाउँ कार्यपालिका बैठक संचालन कार्यविधि २०७४
- गाउँ कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली २०७४
- गाउँ कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली २०७४
- गाउँ कार्यपालिका निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण नियमावली २०७४
- पदाथिकारी आचार संहिता २०७४
- बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मार्ग दर्शन २०७२
- विनियोजन ऐन २०७५
- आर्थिक ऐन २०७५
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०७५
- न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्थ ागर्न बनेको ऐन २०७५
- साँगुरीगढी गाउँपालिका कार्यालयमा कार्यालय सहयोगि करार सेवामा छनोट गर्ने सम्बन्धि कार्यविधि २०७५
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७५
- स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धि कार्यविधि २०७५
- स्थानीय तह सहकारी ऐन २०७५
- स्थानीय तहमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धि नमुना कार्यविधि २०७५

८.२ नागरीक बडापत्र, २०७४ :

साविकका बुढीमोरङ, खुवाफोक, फाक्सिव, डाँडाबजार, भेडेटार, महाभारत र आहाले गाँउ विकास समितिहरुलाई समायोजन गरी साँगुरीगढी गाँउपालिका बनाएको हो । गाउँपालिका घोषणा सँगै गाउँपालिकाले नागरीक बडापत्र २०७३ निर्माण गरी समय समयमा अत्यावधिक गर्दै लगिएको छ। जनताका कामहरू सरल र शुलभ ढंगमा गर्नको लागि नागरिक बडापत्र जारी गरेको देखिन्छ। यसलाई होर्डिङ्गबोर्डमा समेत लेखेर गाउँपालिकाले अध्याबधिक प्रयोगमा आउने सिफारीसहरुमा लाग्ने दस्तुरका साथै एकीकृत सम्पत्तिकरको बारेमा समेत जानकारी मूलक सूचना राख्ने गरेको देखिएको छ।

साँगुरीगढी गाउँपा लका आम्दानी तर्फ

क्र.सं.	आम्दानी शर्षकहरूको नाम	प्रस्ता वत रकम	कै फयत
१	समानिकरणबाट प्राप्त आम्दानी	१६०९४००००.००	
२	सशर्त अनुदान प्राप्त	११७४३८०००.००	
	२.१ कृषि विभाग-३१२०१२ (९६०,०००/-)		
	२.२ पशुसेवा विभाग-३२७०१२ (६८७,०००/-)		
	२.३ स्वास्थ्य सेवा (२,१६,८९,०००/-)		
	२.४ शक्षा सेवा (९,३९,०२,०००/-)		
३	सं चत कोष	७७३१४७३.००	
४	राजश्व/ अन्तरीक आम्दानी अनुमान	५६२००००.००	
५	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम	०.००	
जम्मा		२९१७२९४७३.००	

साँगुरीगढी गाउँपा लका सं चतकोष तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
१	फर्निचर खरिद(वडा कार्यालय सहितको)	**2,000,000**	
२	कार्यालय व्यवस्थापन सामाग्रीहरू (कम्प्युटर , ल्याप्टप, प्रन्टर,इन्टरनेट, टेलीफोन आदि)	**2,500,000**	
३	सोलार व्यवस्थापन(वडा कार्यालय सहित)	**2,300,000**	
४	प्रा व धक सामाग्री खरिद	**527,428**	
जम्मा		**7,327,428**	

साँगुरीगढी गाउँपा लका राजश्व/ अन्तरीक आम्दानी तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
१	पदा धकारी पारिश्र मक	**3,500,000**	
२	सरूवा भ्रमण तथा दैनिक भत्ता	**175,000**	
३	सरसफाई, फोहरमैला व्यवस्थापन तथा अन्य सेवा	**899,980**	

४	अन्य भत्ता	1,000,000	
५	पार्श्व चत्र निर्माण(वडा सहितको)	45,020	
जम्मा		5,620,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
	चालु खर्चतर्फ		
१	कर्मचारी तलव	10,000,000	
२	महंगी तथा स्थानीय भत्ता	700,000	
३	सामाजिक परिचालक तलव/भत्ता(एलजी स डपी)	1,800,000	
४	कर्मचारी कल्याण कोष	100,000	
५	बिमा प्र मयम खर्च	100,000	
६	सामाजिक सुरक्षा कोष	400,000	
७	बैठक भत्ता	4,500,000	
८	अन्य भत्ता	1,500,000	
९	महिला स्वास्थ्य स्वयंसे वका प्रोत्साहन भत्ता	768,000	
१०	पोशाक भत्ता	300,000	
११	पानी तथा वजुली महशुल	700,000	
१२	संचार महशुल	700,000	
१३	कार्यालय संचालन सम्वन्धी खर्च(वडा सहित)	3,000,000	
१४	भाडा तथा अन्य भाडा	900,000	
१५	मर्मत तथा संभार	1,000,000	
१६	सवारी इन्धन	700,000	
१७	अन्य इन्धन	100,000	
१८	पुस्तक तथा सामाग्री	200,000	
१९	अनुगमन मुल्यांकन तथा कार्यक्रम भ्रमण खर्च	2,500,000	
२०	सभा संचालन खर्च	1,000,000	
२१	व वध खर्च	500,000	
जम्मा		31,468,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
	व वध कार्यक्रम खर्च तर्फ		
१	परामर्श सेवा शुल्क	400,000	
२	सामाजिक/सार्वजनिक संघ संस्था अनुदान	800,000	
३	प्रा व धक सामाग्री खरिद	72,572	
४	सदस्यता शुल्क	20,000	
५	आ र्थक सहायतता	100,000	

६	पुरस्कार	25,000	
७	स्थानीय गति व ध प्रचार प्रसार कार्यक्रम	300,000	
८	ता लम तथा कार्यक्रम खर्च	600,000	
९	नि र्मत सावर्जनिक सम्पतिको सम्भार खर्च	300,000	
१०	उज्यालो घर कार्यक्रम	4,200,000	
११	द लत फुसको छाना मुक्त कार्यक्रम	1,500,000	
१२	वपत व्यवस्थापन कोष	1,000,000	
१३	सवारी साधन खरिद तथा व्यवस्थापन	6,000,000	
१४	औषधी खरिद तथा व्यवस्थापन	2,500,000	
१५	२ वटा सडकको वस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयारी	1,500,000	
१६	भेडेटार फुडफेस्टिवल सहभा गता	200,000	
१७	पार्श्व चत्र निर्माण(वडा सहितको)	454,980	
१८	समपुरक कोष	3,000,000	
१९	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम	1,200,000	
२०	खेलकुद कार्यक्रम	800,000	
२१	सुरक्षा निकायको पुर्वाधार सुधार कार्यक्रम	300,000	
२२	अन्य व वध	1,753,493	
२३	आतिथी सत्कार	1,050,000	
२४	सागुरीगढी पर्यटन गुरुयोजना	300,000	
जम्मा		28,376,045	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार भवनतर्फ		
१	साँगुरीगढी गाउँपा लका भवन निर्माण	4,000,000	
२	वडा कार्यालय भवन निर्माण १,७ र १०	10,000,000	
३	वडा कार्यालय भवन निर्माण ९	1,000,000	
४	मालवासे सामुदायिक भवन ६	500,000	
५	ग्रामीण जनता मा. व. भवन निर्माण ६	800,000	
६	पासाङ ल्हामु भवन निर्माण ३	800,000	
७	वराहलक्ष्मी मा. व. भवन मर्मत १०	500,000	
८	लक्ष्मी मा. व. भवन मर्मत ८	800,000	
९	प्रगतिशील युवा क्लव भवन २	500,000	
१०	चाँदीवजार व्यवस्थापन ९	1,000,000	

११	माङदावा सामुदायिक भवन निर्माण २	500,000	
१२	भानु मा. व.हल निर्माण ५	800,000	
१३	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र व्यवस्थापन ५	100,000	
१४	भुमीश्वर प्रा. व. भवन मर्मत ८	200,000	
जम्मा		21,500,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार सडकतर्फ		
१	लावरवोटे वुढीमोरङ्ग फाक्सिव डाँडावजार ग्रा.स.	4,000,000	
२	भेडेटार महाभारत आहाले वराहक्षेत्र ग्रा.स.	6,000,000	
३	आदिवासी जनजाति भेडेटार मध्य महाभारत आहाले वराहक्षेत्र ग्रा.स.	1,500,000	
४	डाँडावजार खुवाफोक याक्चाना ग्रा.स.	4,000,000	
५	वष्णुपादुका आहाले महाभारत छिन्ताङ्ग ग्रा.स.	3,500,000	
७	मुक्तेन ग्रा.स. ६	2,000,000	
८	सस्नेफेदी सेम्वोपा ग्रा.स. ७	1,500,000	
९	दिलुङटार सानो सफाई ग्रा.स. ९	1,000,000	
१०	धारापानी भारताङ ग्रा. स. सडक १०	800,000	
११	मादेन साप्तेन डुम्रे ग्रा.स. ३	900,000	
१२	माङदाङवा दानावारी कावेली ग्रा.स. १	500,000	
१३	ताम्फुवा रातमाते ग्रा.स. ४	500,000	
१४	ताम्राङ तांकेरा त्रिवेणी ग्रा.स. १०	800,000	
१५	सम्सुवा ज्या मरे डाँडावजार ग्रा. स. ४	600,000	
१६	ओलन्टार गुर्धुम ढोडे जिमीगाउँ थुम्की ग्रा.स. ६	200,000	
१७	वैका पाङतेनटोल खोङजाली ग्रा.स. ७	500,000	
१८	थुम्की सुर्योदय वौध्द वहार पर्यटकीय सडक ६	400,000	
१९	हर्चुवा सरवानी राकुमटार ग्रा.स. ८	500,000	
२०	लुखा सध्दकाय प्रा. व. सं गताचौक ग्रा.स ८	500,000	
२१	डाँडावजार अजंगको वर ग्रा.स. स्तर उन्नती ५	400,000	
२२	लुम्फाजुङ ध्वजेडाँडा पर्यटकीय सडक ५	100,000	
२३	डाँडावजार रिङरोड ५	300,000	
२४	सम्सुवा फाक्सिव ग्रा.स. ४	1,000,000	
२५	सालबोटे काबेली सडक १	200,000	
जम्मा		31,700,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शिर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार खानेपानीतर्फ		
१	हु`न खा.पा.यो. ७	**300,000**	
२	उत्तीसेनी खा.पा.यो. १	**1,500,000**	
३	लुखा खा.पा.यो. ८	**300,000**	
४	कोलाराङ खा.पा.यो. ७	**100,000**	
५	बासाप्ला खा.पा.यो. २	**300,000**	
जम्मा		**2,500,000**	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शिर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार पर्यटनतर्फ		
१	ङाछेन झरना संरक्षण सम्वर्दन ९	**500,000**	
२	मुक्तिनाथ मन्दिर संरक्षण १०	**200,000**	
३	रन्फने पाचकन्यादेवी, सध्दगुफा मन्दिर र डङडङे मनकामना देवी मन्दिर संरक्षण ८	**300,000**	
४	दाङदुङेदेवी देवस्थल संरक्षण ७	**200,000**	
५	भेडेटार भ्युटावर निर्माण साझेदारी ६	**1,500,000**	
६	भाडालुङ संरक्षण ३	**200,000**	
७	वष्णु मन्दिर ट्रष्ट निर्माण ५	**300,000**	
८	ध्वजेडाँडा ट्रष्ट निर्माण ५	**300,000**	
९	जनजाति पार्क स्तरउन्नती ५	**200,000**	
१०	जनजाति पार्क ब्यवस्थापन ६	**300,000**	
११	नमस्ते झरना ट्रस्टपुल निर्माण	**500,000**	
१२	सम्सुवा खानेपानी निर्माण	**300,000**	
१३	अर्गेन छे लङ गुम्बा २	**200,000**	
१४	तामाङ छोर्गेन छोपा छेरिङ गुम्बा १	**200,000**	
१५	यलबेरल चर्च तारघेरा २	**200,000**	
१६	शव पार्वती मन्दिर ४	**200,000**	
जम्मा		**5,600,000**	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शिर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार खेलकुदतर्फ		
१	केरावारी खेलमैदान ८	**500,000**	

२	हर्दिया खेलमैदान ९	200,000	
३	भञ्ज्याङ खेलमैदान ९	100,000	
४	राम मा. व. खेलमैदान/घेराबारा ४	200,000	
५	फेदी गर्जुवा खेलमैदान ७	200,000	
६	आम्चौक खेलमैदान ६	200,000	
७	खुवाफोक खेलमैदान ३	500,000	
८	सुलीकोट खेलमैदान १	500,000	
९	चहानडाँडा गैरीगाउँ खेलमैदान २	500,000	
१०	डाँडावजार खेलमैदान स्तर उन्नती ५	400,000	
११	तल्लो तुंखा खेलमैदान निर्माण ५	400,000	
१२	पैरे खेलमैदान निर्माण ५	400,000	
१३	बेगना खेलमैदान निर्माण ५	400,000	
१४	चोक्चीराङ खेलमैदान १०	50,000	
१५	गुप्तीगंगा प्रा. व. खेलमैदान १०	150,000	
जम्मा		4,700,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार सार्वजनिक शौचालय		
१	अजंगको वरको रूख क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालय योजना ५	150,000	
२	ओखे्र भ्यू टावरमा सार्वजनिक शौचालय योजना ५	500,000	
जम्मा		650,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	भौतिक पुर्वाधार संचाईतर्फ		
१	मरेनीटोल संचाई योजना ८	100,000	
२	पापीटार संचाई योजना ३	300,000	
३	ओलन्टार संचाई योजना ६	150,000	
४	दिलुङटार पोखरी निर्माण ९	200,000	
जम्मा		750,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	वातावरण तथा वपत व्यवस्थापनतर्फ		
१	लावरवोटे वुढीमोरङ्ग सडक भु-क्षय नियन्त्रण १ र २	200,000	
२	याक्चाना झोलुङ्गेपुल तटवन्ध निर्माण ३	200,000	
३	भानु मा. व. भु-क्षय नियन्त्रण साँगुरीगढी ५	150,000	

४	रूद्र प्रा. व. डाँडावजार भुक्षय नियन्त्रण ५	**150,000**	
५	तमोर चेकपोष्ट सार्वजनिक शौचालय निर्माण १	**150,000**	
६	मक्फेमा भुक्षय नियन्त्रण ४	**100,000**	
७	खरखोले भु-क्षय नियन्त्रण ४	**100,000**	
८	धारापानी सामुदायिक भवनमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण ६,धारापानी	**150,000**	
९	खहरे भु-क्षय नियन्त्रण ७	**200,000**	
१०	लुखा सरान खापायो मुहान संरक्षण ८	**100,000**	
११	चाँदीवजार सार्वजनिक शौचालय निर्माण ९	**150,000**	
१२	संहकाली मा. व. शौचालय निर्माण ९	**150,000**	
१३	भालेलुङ्ग भु-क्षय नियन्त्रण १०	**200,000**	
१४	त्रिवेणीपुल मर्मत संभार १०	**200,000**	
१५	खन्चिटोल महिला भवन मर्मत १०	**50,000**	
१६	त्रिवेणी वराहक्षेत्र गोरेटोबाटो मर्मत संभार १०	**100,000**	
१७	पुर्ण सरसफाई कार्यक्रम(सरसफाई सामाग्री खरिद सहित)	**350,000**	
१८	बन तथा वातावरण संरक्षण कार्यक्रम	**100,000**	
१९	वुढीमोरङ्ग प्रा. व. भु-क्षण नियन्त्रण १	**100,000**	
२०	नाम्जे सार्वजनिक शौचालय निर्माण ६	**150,000**	
	जम्मा	**3,050,000**	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
	संस्थागत वकास, सेवा प्रवाह तथा वत्तीय व्यवस्थापन सुशासनतर्फ		
१	नागरिक सचेतना केन्द्र संचालन सवै वडा	**300,000**	
२	क्षमता वकास कार्यक्रम	**400,000**	
३	राष्ट्रिय दिवस समारोह	**100,000**	
४	पत्रकारिता वकास कार्यक्रम	**50,000**	
५	एन नियम निर्दे शका गाउँपा लका पदा धकारी कर्मचारी अ भमुखीकरण	**100,000**	
६	पशुसेवा कार्यालय परिसरमा ढल निकास योजना ६	**150,000**	
७	अजम्वरी युवा क्लव भवन ७	**100,000**	
८	कुशेटार डुम्रे सामुदायिक भवन निर्माण ३	**200,000**	
९	रामनवमी महिला वचत तथा ऋण सहकारी संस्था २	**150,000**	
१०	तांकेरा महिला समुह भवन १०	**150,000**	

११	गोलखाडी अतिरिक्त हुलाक कार्यालय भवन मर्मत ७	50,000	
१२	जनजागरण प्रा. व. भवन मर्मत	200,000	
१३	फाक्सिव स्वास्थ्य चौकी तार घेरावार ४	150,000	
१४	युटोला सामुदायिक भवन ८	250,000	
१५	नेपाल रेडक्रस भवन रंग रोगन डाँडावजार शाखा	200,000	
१६	मुक्तेन सामुदायिक भवन फर्निचर खरिद	50,000	
१७	सार्वजनिक सुनुवाई	300,000	
१८	सामाजिक परीक्षण	50,000	
१९	सार्वजनिक लेखा परीक्षण	100,000	
२०	लैं गक उत्तरदायी वजेट निर्माण तथा परीक्षण	50,000	
२१	राजस्व परामर्श सेवा	100,000	
२२	वत्तीय अनुशासन सम्वन्धी अनु शक्षण	50,000	
जम्मा		3,250,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	सामाजिक वकासतर्फ(महिला)		
१	दिदीवहिनी आयआर्जन वीउपूँजी घुम्तीकोष कार्यक्रम	800,000	
२	व्यवसायिक वाख्रापालन ता लम	50,000	
३	संस्थागत महिला क्षमता वकास कार्यक्रम	100,000	
४	वाल अ धकार सम्वर्ध्दन कार्यक्रम	100,000	
५	महिला कानुनी अ धकार सम्वन्धी सचेतना कार्यक्रम	35,000	
६	महिला पुरूष सम वकास ता लम वडा स्तर	29,000	
७	मानव वेच वखन नियन्त्रण सम्वन्धी अ भमुखीकरण कार्यक्रम	25,000	
८	महिला सहकारी संस्था सहयोग कार्यक्रम	142,000	
९	महिला ल क्षत कार्यक्रम	400,000	
जम्मा		1,681,000	

सामाजिक वकासतर्फ(अन्य ल क्षत कार्यक्रम)			
क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
१	मनमोहन अ धकारी जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	500,000	
२	जेष्ठ नागरिक निय मत स्वास्थ्य जाँच कार्यक्रम	300,000	
३	आदिवासी जनजाति ल क्षत कार्यक्रम	519,000	

४	अपाङ्ग सहयोग कार्यक्रम	300,000	
५	वालवा लका ल क्षत कार्यक्रम	300,000	
६	द लत ल क्षत कार्यक्रम	100,000	
	जम्मा	2,019,000	

सामाजिक वकासतर्फ(खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम)

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
१	खानेपानी पाईप तथा अन्य सामाग्री खरिद	500,000	
	जम्मा	500,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत
	कृ ष कार्यक्रमतर्फ		
१	माटो परीक्षण कार्यक्रम १,२,४,५,६,७,८,९,१०	90,000	
२	उत्कृष्ट कसान प्रोत्साहन कार्यक्रम (प्रति वडा १ जना)	100,000	
३	कृषक अ भमुखीकरण ता लम सवै वडा(वडास्तर)	300,000	
४	कृ ष संकलन केन्द्र निर्माण ८	120,000	
५	कृ ष संकलन केन्द्र निर्माण ३	150,000	
६	कृ ष संकलन केन्द्र निर्माण ७	120,000	
७	वीउ वजन अनुदान कार्यक्रम ५,६,७,९,१०	100,000	
८	फलफुल वरूवा वतरण अनुदान कार्यक्रम १,२,५	50,000	
९	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण ५	50,000	
१०	कृ ष संचाई ट्याङकी निर्माण ५	50,000	
११	कृ ष पकेट क्षेत्र कार्यक्रम	500,000	
	जम्मा	1,630,000	
	पशुसेवा कार्यक्रमतर्फ		
१	पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम (उन्नत जातको वयर वोका खरिद) १,२,६,९,१०	400,000	
२	पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम (कृतिम गर्भधान) ८,९	100,000	
३	गोठ तथा खोर सुधार कार्यक्रम १,२,४,५,६,७,८,९,१०	600,000	
४	पशु स्वास्थ्य श वर १,२,३,४,७,८,९,१०	270,000	
५	मौरीपालन पकेट क्षेत्र कार्यक्रम ४	100,000	
६	पशुपालन पकेट क्षेत्र कार्यक्रम	500,000	
	जम्मा	1,970,000	

साँगुरीगढी गाउँपा लका समानिकरण तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	प्रस्तावित रकम	कै फयत

१	वडा कार्यालयमार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरू	**20,000,000**	
जम्मा		**20,000,000**	

	सशर्त अनुदान	**117,438,000**	
१	**कृषि विभाग-३१२०१२ (९६०,०००/-)**	**0**	
२	**पशुसेवा विभाग-३२७०१२ (८८७,०००/-)**	**0**	
३	स्वास्थ्य सेवा (२,१६,८९,०००/-)	**0**	
४	शक्षा सेवा (९,३९,०२,०००/-)	**0**	

साँगुरीगढी गाउँपा लका कन्टीजेन्सी तर्फको खर्च

क्र.सं.	खर्च शर्षकहरूको नाम	**प्रस्तावित रकम**	कै फयत
	चालु खर्चतर्फ		
१	कर्मचारी तलव भत्त्ता	**225,000**	
२	अन्य भत्ता	**100,000**	
३	संचार महशुल	**200,000**	
४	अनुगमन मुल्यांकन तथा कार्यक्रम भ्रमण खर्च	**200,000**	
जम्मा		**725,000**	

बउशिनं	कार्यक्रम	खर्च शिर्षक	कोड	निकासा विधि	स्रोत कोड	स्रोत	कोड	क्रियाकलाप	क्रियाकलाप कोड	क्रियाकलाप	रकम (रु. हजारमा)
८०१४४८	शिक्षा मन्त्रालय-३५००११	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	५.१.८	गैर सरकारी सामाजिक क्षेत्रका सेवामूलक संस्थाहरु, धार्मिक सँघ संस्थाहरुलाई दिइने	५.१.८.१९८	प्रत्येक स्थानीय तहमा १ ओटा सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाईCT पूर्वाधारसहितको शैक्षिक सूचनाकेन्द्रको रुपमा विकास गर्ने	२००
८०१४४८	सबैका लागि शिक्षा आधारभूत तह-350016	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२०७	प्राथमिक तथा निम्न माध्यमिक तहका शिक्षक तलब तथा प्रशासनिक खर्च	६५,६०२
८०१४४८	माध्यमिक तह-350017	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२०९	माध्यमिक तथा निम्न माध्यमिक तहका शिक्षक तलब तथा प्रशासनिक खर्च	१२,९१५
८०१४४८	विद्यालय क्षेत्र कार्यक्रम-जिल्ला स्तर-350806	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२०८	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	९,९८३
८०१४४८	विद्यालय क्षेत्र कार्यक्रम-जिल्ला स्तर -350806	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदार	२१११२१	एस. एस. डि.पि	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२०८	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	१,६८१
८०१४४८	विद्यालय क्षेत्र कार्यक्रम-जिल्ला स्तर -350806	२६६१२	२३	सोधभर्ना हुने ऋण	२१११२१	एस. एस. डि.पि	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२०८	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	३,५२१
											९३,९०२
बउशिनं	कार्यक्रम	खर्च शिर्षक	कोड	निकासा विधि	स्रोत कोड	स्रोत	कोड	क्रियाकलाप	क्रियाकलाप कोड	क्रियाकलाप	रकम (रु. हजारमा)
८०१४४८	कृषि विभाग-३१२०१२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१३.१	ब्यक्ति करार	२.१३.१.९६	स्थानीय तहमा रहने कृषि प्राविधिकको तलब तथा पोशाक	९६०
८०१४४८	पशुसेवा विभाग-३२७०१२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.४०	अन्य	२.१५.४०.१५१७	एक गाँउ एक प्राविधिक	८८७

स्थानीय तह	खर्चशिर्षक	कोड	निकासा विधि	स्रोत कोड	स्रोत	कोड	क्रियाकलाप	क्रियाकलापकोड	क्रियाकलाप		रकम (रु. हजारमा)
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.१.१	स्थायी कर्मचारी	१.१.१.१	कर्मचारीहरुको तलब भत्ता वापतको खर्च	१५,४५२
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.२.१	स्थानीय भत्ता	१.२.१.१	घ वर्ग	४००
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.२.२	मंहगी भत्ता	१.२.२.१	मंहगी भत्ता	३८४
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.२.३	फिल्ड भत्ता	१.२.३.१	अन्य स्वास्थ्य कर्मीको फिल्ड भत्ता	११०
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.२.४	बैठक भत्ता	१.२.४.१	अन्य भत्ता	६०

८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.३.१	पदाधिकारी एवं निजामति कर्चारी	१.३.१.१	कर्मचारीहरुको पोषाक भत्ता	३००
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१.२	बिजुली महसुल	२.१.२.१	पानी तथा बिजुली महसुल	१२
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१३.१	ब्यक्ती करार	२.१३.१.१	पाले, स्वीपर, गार्ड, बगैचे, का.स.आदिको सेवा करारमा लिने	९६०
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१९.१	अनुमगन मुल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन भ्रमण खर्च	२.१९.१.१	साधारण अनुगमन	२
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१९.२	आन्तरिक भ्रमण	२.१९.२.१	सरुवा भ्रमण खर्च र दैनिक भत्ता	१०
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु- 370014	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.२.१	टेलिफोन महसुल	२.२.१.१	संचार महसुल	२

८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.३.१	कार्यालयको घर भाडा	२.३.१.१	घर भाडा	१०
८०१४४८	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरु-370014	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.७.१	कार्यालय मसलन्द सामान खर्च	२.७.१.१	कार्यालय मसलन्द सामान खर्च	५०
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन	२.१५.३.१	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्रीहरु वितरण	२
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन	२.१५.३.२	छापा संचार माध्यमबाट स्वास्थ्य सन्देश प्रसारण	१३
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण	२.१५.३.३	स्थानीय स्तरमा स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्रीहरु (सुरक्षित मात्त्व , नसर्ने रोग, सर्ने रोग, जलबायु पर्दषण आदि) बिषय मा स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्रीहरुको उत्पादन तथा वितरण	३
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन	२.१५.३.४	विद्यालयमा स्वास्थ्य प्रबर्धन तथा शिक्षा कार्यक्रम	४०

८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन वितरण	२.१५.३.५	समुदायमा स्वास्थ्य सेवा प्रबर्धन अन्तरक्रिया कार्यक्रम (प्रजनन तथा बालस्वास्थ्य, सरुवा तथा नसर्ने रोग रोकथाम , निशुल्क स्वास्थ्य लगायत सेवा)	१३
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन	२.१५.३.६	सामुदायिक स्वास्थ्य प्रबर्धन अभियान	६
८०१४४८	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र-३७०८०२	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.४०	अन्य	२.१५.४०.१	बिश्व स्वास्थ्य दिवस लगायत स्वास्थ्य दिवसहरु मनाउने	४
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	१.३.४	अन्य	१.३.४.१	म.स्वा.स्व.से.हरुलाई पोशाक भत्ता	४८
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१३.१	ब्यक्ती करार	२.१३.१.२	अस्पताल तथा SBA Training Site एवं प्रा.स्वा.के.मा २४ घण्टा प्रसुती सेवा संचालन गर्न करारमा अ.न.मी. नियुक्ती	५३२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.१	औषधी, भ्याक्सिन, साधन, सामाग्री रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी र पूनः वितरण समेत ७५ वटै जिल्लामा	३५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.११	परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रमको लागि पार्टोग्राफ सहित फर्म फरमेट छपाई	३
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.१५	आइ.यु.सि.डि.सेवा प्रदान	७

८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.१६	इम्प्लाण्ट सेवा	१२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२२	महिला स्वास्थ्य स्व.से.दिवस मनाउने (गा.वि.स./महा/उप/न.पा.र क्षेत्र)	२६
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२३	७५ जिल्लामा महिला स्वा.स्व.से.अर्धवार्षिक समीक्षा बैठक (जना)	२३२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२४	म.स्वा.स्व.से.हरुलाई दीर्घकालीन सेवाका लागि सम्मानजनक बिदाइ (जना)	८०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२६	किशोर किशोरी कार्यक्रम अन्तरगत महिनावारी स्वास्थ्य ब्यवस्थापन (MHM) ४० जिल्ला	८
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३५	गाउघर क्लिनिक संचालन यातायात खर्च	६१
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३६	सुरक्षित प्रसूति सेवाका लागि EOC Monitoring तथा समिक्षा (४९ जिल्ला)	६०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.६	पोषण सम्बद्द सुचकहरुको रुटीन डाटा क्वालिटी सेल्फ एसिसमेन्ट-१५ जिल्ला (सुआहारा २ सबल कार्यक्रम र बाँकी MSNP जिल्ला बाहेक)	२०

८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.६३	पूर्ण पोषणयुक्त गाउँ/वडा अभियान (सुनौला १००० दिनका महिला तथा बालबालिका लक्षित)-२२ जिल्ला (सुआहारा २ **MSNP** र सबल कार्यक्रम लागू भएका जिल्ला बाहेक)	४२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.७	भिटामिन ए क्याप्सुल आम वितरण कार्यक्रमका लागि म.स्वा.स्व.से.परिचालन खर्च (२ चरण कार्तिक र वैशाख)	१०२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२७	चिकित्सा सेवा	२.१५.२७.१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुको सेवा सुदृढीकरण	३००
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.३	प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण	२.१५.३.७	स्वास्थ्य चौकी स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहर मैला ब्यवस्थापन एवं गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	१४०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.५	अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान	२.१५.५.१	औलो रोग ग्रसित क्षेत्रहरुमा शंकास्पद औलो रोगी पत्ता लगाई नमूना संकलन गरी उपचार तथा केशको निगरानी गर्ने	१०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१८.१	औषधीहरु खरिद	२.१८.१.१	नि:शुल्क स्वास्थय सेवाको लागि औषधि खरिद	३१०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.७.१	कार्यालय मसलन्द सामान खर्च	२.७.१.२	कार्यालय संचालन खर्च	४

८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	५.१.५	सरकारी निकाय समिति एवं बोर्डहरुलाई निःशर्त	५.१.५.३	जिल्ला अस्पताल प्रास्वाके स्वा.चौ.opd ticket छपाई र दर्ता शुल्क वापत अनुदान	११०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	६.१.५	सामाजिक सुरक्षा अन्य	६.१.५.१	आमा सुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना तथा यातायात खर्च	१५०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	६.१.५	सामाजिक सुरक्षा अन्य	६.१.५.२	गर्भवती तथा सुत्केरी उत्प्रेरणा सेवा (4th ANC)	७३
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	६.१.५	सामाजिक सुरक्षा अन्य	६.१.५.३	जिल्ला तथा वर्थिङ सेन्टरहरुबाट आकस्मिक रुपमा रेफर	५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	६.१.५	सामाजिक सुरक्षा अन्य	६.१.५.४	जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलका सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यायो झोला (लुगा सेट)	१६०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	८.५.१	कार्यालय संचालनसँग सम्बन्धी यन्त्र उपकरण	८.५.१.१	प्रा.स्वा.केन्द्र स्तरमा विद्युतीय हाजिर	४०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	८.५.३	स्वास्थ्य तथा चिकित्सा सँग सम्बन्धी	८.५.३.२	अस्पताल तथा जिल्लाहरुमा पाठेघरको मुखको क्यान्सरको जाँचको लागिVIA Set खरिद	५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	८.५.३	स्वास्थ्य तथा चिकित्सा सँग सम्बन्धी	८.५.३.३	सिल्कनरिङ प्रेशरी खरिद	५

८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	८.५.३	स्वास्थ्य तथा चिकित्सा सँग सम्बन्धी	८.५.३.४	प्राथमिक गाउघर क्लिनिक संचालनका लागि उपकरण खरिद	८
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	११	नगद अनुदार	२३०५०१	गाभी	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.३	पूर्ण खोपको दीगोपनाको लागि साझेदार र स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्वयस्थापन समितिका सदस्यहरुसँग अन्तरक्रिया , स्थानीय योजना निर्माण र वडा खोप समन्वय समिति गठन (७५ जिल्ला , सबै स्वास्थ्य संस्था	६१
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	११	नगद अनुदार	२३०५०१	गाभी	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.४	पूर्ण खोप जिल्ला ,न.पा. र गा.वि.स.घोषणा कार्यक्रम , दिगोपनाको लागि सर्वेक्षण , भेरिफिकेसन, खोपको डाटा भेरीफिकेशन , प्रमाणिकरण र अनुगमन (७५ जिल्ला, ५ वटा क्षे.स्वा.नि. र ६ वटा मेडिकल स्टोर)	७२
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	११	नगद अनुदार	२३०५०१	गाभी	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.५	नियमित खोपको कभरेज बढाउन र ड्रप आउट घटाउन बैशाख महिनालाई खोप महिनाको रुपमा संचालन, डाटा भेरिफिकेसन तथा हनुमगन (७५ जिल्ला र ५ क्षे.स्वा.नि.)	४५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२६०१	बेलायत	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.१८	परिवार नियोजन तथा सुरक्षित मातृत्व सेवा दिवस मनाउने	५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१ २	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२६०१	बेलायत	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.४०	लामो अवधिको जन्मान्तरको लागि सेटलाइट सेवा	८२

८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२६०१	बेलायत	२.१५.२६	जनस्वास्थ्यसेवा	२.१५.२६.४२	लक्षित समुदायमा परिवार नियोजनको अपरिपूर्त माग सम्बोधन गर्न सूक्ष्म योजना (low CPR District) तथा निरन्तरता	६६
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२७०१	यु एस एड	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२०	वन्ध्याकरण घुम्ती शिविर अगावै म.स्वा.से.सँग छलफल	३५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२७०१	यु एस एड	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३७	स्टाफ नर्स/अनमीहरुलाई कल्निनिकल अपडेट(२६ जिल्ला)	३०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२२२७०१	यु एस एड	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.६४	**FP Satisfied Client Interaction Program and Follow up**	१०
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२३१६०१	दाताको संयुक्त कोष	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.२	पूर्ण खोप गा.वि.स.,न.पा. तथा जिल्ला सुनिश्चि तता र दीगोपनाको लागि स्वास्थ्य संस्था प्रमुख सहित न.पा.र गा.वि.स.प्रमुख तथा न.पा.वडा प्रमुखहरुको १ दिने गोष्ठी (७५ जिल्ला)	५५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-३७०८०४	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२३१६०१	दाताको संयुक्त कोष	२.१५.२	गोष्ठी तथा कार्यशाला	२.१५.२.४	पहुँच नपुगेका र ड्रप आउट(छुट) बच्चाको खोजी तथा पूर्ण खोप दिलाउन म.स्वा.स्व.से. हरुलाई अभिमूखिकरण र योजना निर्माण(७५ जिल्ला सबै स्वास्थ्य संस्था)	५५
८०१४४८	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम-	२६६१२	१३	सोधभर्ना हुने अनुदान	२३१६०१	दाताको संयुक्त कोष	८.२.४	भवन निर्माण स्वास्थ्य प्रयोजन	८.२.४.१	बार्हे. खोप केन्द्रको भवन निर्माण-७५० वटा (७५ जिल्ला)	६००

	३७०८०४										
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.२९	स्थानीय तह संचालन खर्च (फर्म फरमेट फोटोकपि तथा आवश्यक सामाग्री खरिद)	१०
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३०	उपचार केन्द्रहरुमा आकस्मिक अवस्थामा औषधी , ल्याब सामाग्री ढुवानी	२४
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३१	उपचार केन्द्रहरुमा गई अनुमगन तथा मुल्याकंन गरी कार्यक्रमको गुणस्तरीयता सुनिस्चितगर्ने	२४
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.३८	कम्युनिटि डट्स कार्यक्रम लागू भैसकेका जिल्लामा कार्यक्रम संचालन खर्च	१४
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.४३	स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका बस्ती तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुच कम भएको जनसंख्यामा माइक्रोस्कोपिक क्याम्प संचालन	५०
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	०	नगद	११०१०१	नेपाल सरकार	८.५.३	स्वास्थ्य तथा चिकिन्सा सँग	८.५.३.६	क्षयरोगका बिरामीको तौल अनुमग गर्न तौल मेशिन खरिद	२४
८०१४४८	क्षयरोग नियन्त्रण-३७०८०६	२६६१२	११	नगद अनुदान	२३०१०१	जेफम्माट	२.१५.२६	जनस्वास्थ्य सेवा	२.१५.२६.६०	पी.वी.सी.बिरामीका परीवारको क्षयरोग परीक्षण गर्न यातायात खर्च	६
									२१,६८९		

योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	लाबरबोटे बुढीमोरङ ग्रा.स.मर्मत	२,००,०००।-	२५००	सडक पुर्वाधार
२	लाबरबोटे बुढीमोरङ सडक अन्तर्गतको सिलिकोट शाखा सडक मर्मत संभार	२,००,०००।-	५५०	सडक पुर्वाधार
३	टापु-सिम्ले-जोगेन-तम्फुवा जोड्ने सडक मर्मत	२,५०,०००।-	५२०	सडक पुर्वाधार
४	विद्युत फलामे पोल खरिद	४,००,०००।-	२५००	विद्युत तर्फ
५	ट्रान्समिटर खिरद (सालबोटे-झ्यामटेबर)	१,००,०००।-	२५ घरधुरी	विद्युत तर्फ
६	ज्योति महिला समूह भवन दुर्गा चौक ब्यवस्थापन तथा सामाग्री खरिद	१,५०,०००।-	६० घरधुरी	
७	मगरसँग भवन निर्माण	१,००,०००।-	३० घरधुरी	
८	तामाङ, छ्योगन छोप्पा छेरीङ गुम्बा थप निर्माण	१,५०,०००।-	६० घर धुरी	
९	सिरेसे कुवा मर्मत संभार-तपतपे पानी मुहान फलामेटार संरक्षण	१,००,०००।-	२० घर धुरी	
१०	तेम्वाङ्ग मुना समाज भवन निर्माण	१,५०,०००।-	३९ घर धुरी	
११	तेम्वाङ्ग देलेनी सडक संभार	१,००,०००।-	२५ घर धुरी	
१२	पुड्केङ शाखा सडक मर्मत संभार	१,००,०००।-	३२ घर धुरी	
१३	जम्मा	२०,००,०००।-		

वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	सिंसरो वासाप्ला ग्रा.स.मर्मत	१,००,०००।-	२१०	सडक पुर्वाधार
२	शाखा सडक मर्मत गैरीगाउँ	१,००,०००।-	३१४	सडक पुर्वाधार
३	तुम्वारी शाखा सडक मर्मत	१,००,०००।-	२१२	सडक पुर्वाधार
४	लावरबोटे बुढीमोरङ सडक मर्मत	२,००,०००।-	१०४२	सडक पुर्वाधार
५	माँदवा शाखा सडक मर्मत	१,००,०००।-	१९०	सडक पुर्वाधार
६	विद्युत पोल खरिद दानावारी लंलावारी	१,५०,०००।-	१०२२	विद्युत तर्फ
७	विद्युत पोल मर्मत संभार सागुरीगढी २	२,००,०००।-	१०२२	विद्युत तर्फ
८	थोपा सिंचाई योजना गैरीगाउँ	१,००,०००।-	३१४	सिचाई तर्फ
९	टोल भवन निर्माण तुम्वारी	१,५०,०००।-	११४	भवन तर्फ
१०	सिंहदेवी आधारभूत वि.भवन मर्मत	१,००,०००।-	२२२	भवन तर्फ

११	रामनवमी मा.वि.घेरावार	१,००,०००।-	१०५४	भवन तर्फ
१२	श्रीजंगा प्रा.वि. पर्खाल निर्माण तुम्वारी	५०,०००।-	२१०	भवन तर्फ
१३	सीलवोरे खा.पा.यो.सा.गा.२	१,००,०००।-	४५१	सामाजिक तर्फ
१४	जलकन्या प्रा.वि.खा.पा.यो.	१,००,०००।-	३१५	सामाजिक तर्फ
१५	स्वास्थ्य चौकी खा.पा.यो.मर्मत	५०,०००।-		सामाजिक तर्फ
१६	कमुवाखोला खा.पा.यो. टैंकी निर्माण	५०,०००।-		सामाजिक तर्फ
१७	तारापुञ्जर युवाक्लब सामाग्री खरिद	५०,०००।-		सामाजिक तर्फ
१८	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रोत्साहन	५५,०००।-		सामाजिक तर्फ
१९	कनान महिला समूह कृषि खेल खरिद	४५,०००।-		सामाजिक तर्फ
२०	रामनवमी महिला ऋण बचत भवन निर्माण	५०,०००।-		सामाजिक तर्फ
२१	नागरिक वडापत्र अद्यावधिक	५०,०००।-		वडा कार्यालय
	जम्मा	२०,००,०००।-		

३ नं. वडा

क) पुँजीगत खर्च आ.व. ०७४/०७५

वडा समिति मार्फत सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

१. आर्थिकविकास कार्यक्रम :- ४००००/-

तपसिल

सि.नं	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	योजना सन्चालन स्थान	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कै.
०१	एभोकार्डो विरुवा खरीद योजना ,	खुवाफोक ,वेशीटोल	४००००/-	३७६	
	जम्मा	००	४००००/-		

२. सामाजिक विकास कार्यक्रम :- रु.६००००० /-

तपसिल

सि.नं	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	योजना संचालन स्थान	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कै.
०१	सिद्धेश्वर आ.वि. मर्मत तथा फर्निचर व्यवस्थापन	कुशेटार	१४५०००/-	१५२	
०२	युवा तथा खेलकुद विकास कार्यक्रम	खुवाफोक	५००००/-	७५०	

०३	पञ्चमी प्रा.वि. सिंढी निर्माण योजना	पञ्चमी	५००००/-	७५	
०४	रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा खुवाफोक अनुदान कार्यक्रम	खुवाफोक	२५०००/-	२५००	
०५	वडा स्तरीय अति विपन्न प्रसुती सेवा आपतकालीन कोष स्थापना	खुवाफोक	५००००/-	१३५०	
०६	अन्तर विद्यालय स्तरीय हाजीरी जवाफ प्रतियोगिता सञ्चालन	खुवाफोक	२००००/-	१५०	
०७	निगाले-खुवाफोक खानेपानी ट्याङ्की निर्माण तथा मर्मत योजना	डाँडाटोल , खुवाफोक	१९००००/-	३२७	
	जम्मा	००	६००००० /-		

३. पूर्वाधार विकास :- रु. ११४५०००/-

तपसिल

सि.नं	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	योजना सञ्चालन स्थान	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कै.
०१	वेशीटोल- इनामे ग्रामीण सडक विस्तार योजना	खुवाफोक	५,२०,०००/-	४४५	
०२	खेलमैदान निर्माण योजना	याङलीखाम,खुवाफोक	२,२०,०००/-	४०३	
०३	स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण स्थल जग खार्ने योजना	खुवाफोक	१,५०,०००/-	२५०५	
०४	इन्द्रेणी सामुदायिक भवन मर्मत तथा फर्निचर व्यवस्थापन कार्यक्रम	खुवाफोक , याङलीखाम	१०००००/-	४०५	
०५	साप्तेन सामुदायिक भवन मर्मत तथा फर्निचर व्यवस्थापन योजना	खुवाफोक , साप्तेन	१०००००/-	४५०	
०६	जलकन्या मा.वि. तार घेराबार निर्माण योजना	खुवाफोक ,वेशीटोल	१४५०००/-	२०५	
		जम्मा	**११४५०००/-**		

४. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन :- रु.५००००/-

तपसिल

सि.नं	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	योजना सञ्चालन स्थान	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कै.
०१	स्थानीय विपद खोखिम राहतकोष कार्यक्रम	खुवाफोक	५००००/-	२५००	
		जम्मा	५००००/-		

५. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह : रु.१६५०००/-

सँस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह कार्यक्रम अन्तर्गत छलफल गर्दा तपसिल बमोजिमको योजना तथा कार्यक्रम स्वीकृत गरी सञ्चालन गर्ने सर्व सम्मत निर्णय पारित गरियो ।

तपसिल

सि.नं	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	योजना सञ्चालन स्थान	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कै.
०१	वडा कार्यालय झ्याल ढोका मर्मत योजना	खुवाफोक	९०,०००/-		
०२	उपभोक्ता तालिम सञ्चालन	खुवाफोक	५००००/-		
		जम्मा	१६५०००/-		

४ नं. वडा : वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	फाक्सिब आधारभुत बिध्यालय खेल मैदान निर्माण	३०००००	८००	
२	वयम-फेदोक्चन-होब्रेबा-लुतिटार सडक निर्माण	३०००००	५००	
३	सिदिबुङ-लेउतिटार-ज्यामिरे सडक निर्माण	४५००००	६००	
४	फक्सिब-याक्सेरुङ-सडक निर्माण	२५००००	३००	
५	बनपाला राइटोल डाडागाउ असप्ला खापायो मर्मत	३०००००	४५०	
६	मिक्फेमा खानेपानि मर्मत योजना	१०००००	२००	
७	वडा युबा खेलकुद कार्यक्रम	१०००००	२००	
८	राम मा.बि. फर्निचर खरिद योजना	१०००००	२००	
९	शिव पार्बती गुफा जाने पैदल मार्ग निर्माण	१०००००	--------	
	जम्मा	२०,००,०००।-		

५ नं. वडा : वडा कार्यालय मार्फत सञ्चालन गरिने योजना/कार्यक्रमहरु

पूर्वाधार विकास	क्र.स.	योजना/कार्यक्रमको नाम	रकम रु	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
सडक	१	लाप्चेटार विजयपुरटार सडक निर्माण	२,५०,०००।		
	२	तुङ्खा जमुने सडक निर्माण	२,५०,०००।		
	३	वेगना फक्सिव सडक मर्मत	१,५०,०००।		
	४	चियाबारी आरुबोटे सडक निर्माण	२,००,०००।		
	५	ओख्रे गैरीटोल सडक निर्माण	२,००,०००।		
खेल ग्राउण्ड निर्माण	६	माथिल्लो तुङ्खा खेल ग्राउण्ड निर्माण	१,००,०००।		
आर्थिक विकास					
पर्यटन	१	ध्वजे भू-टावर मर्मत(रङ्ग रोकन तथा छाना)	३,५०,०००।		
सामाजिक विकास					

खानेपानी	१	लिफ्टिङ्ग प्यनल बोर्ड खरिद(३ थान)	१,००,०००।		
स्वास्थ्य तथा खेलकुद	१	तेक्वान्दो रबर म्याट खरिद	१,००,०००।		
सरसफाई	१	पूर्ण सरसफाई उन्मुख वार्ड घोषणा	१,००,०००।		
वातावरण तथा विपद ब्वस्थापन					
ड्रेन निर्माण	१	ड्रेन निर्माण(प्रा.स्व.के.)	२,००,०००।		
जम्मा			२०,००,०००।-		

६ नं. वडा : वडा कार्यालयलाई प्राप्त हुने बजेट सिलिङ तर्फका योजना कार्यक्रमहरुको विवरण (साँगुरीगढी ६)

सि.नं.	योजना कार्यक्रमहरुको विवरण	रकम रु.	कैफियत
१	जिमीगाउँ खानेपानी	५०,०००.००	
२	कन्यापोखरी मझुवा सडक	१००,०००.००	
३	नाम्जे गैह्रीटोल सडक	२००,०००.००	
४	मनकामना सडक	१००,०००.००	
५	गुर्धुम ढोडे जिमीगाउँ सडक	२००,०००.००	
६	धारापानी ग्रामिण सडक	२००,०००.००	
७	एक्लेटार ग्रामिण सडक	१००,०००.००	
८	कोलबोटे सामुदायिक भवन	१५०,०००.००	
९	कार्कीछाप सामुदायिक भवन	२००,०००.००	
१०	सिमसुवा सामुदायिक भवन	१००,०००.००	
११	मालबाँसे खेल मैदान	२००,०००.००	
१२	कन्या आधारभूत विद्यालय कम्पाउण्ड र मर्मत सुधार	२००,०००.००	
१३	घण्टे सामुदायिक संस्था भवन	१५०,०००.००	
१४	फेदी खा.पा.यो.	५०,०००.००	
	जम्मा	२,०००,०००.००	

७ नं. वडा : वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	छिनाम चौक कृषि सडक निर्माण	६,००,०००।-	२२५	सडक पुर्वाधार
२	आस्कोुट सिस्ने फेदी सेम्वोपा निर्माण	५,५०,०००।-	५००	सडक पुर्वाधार
३	झलाराङ सडक निर्माण लेक्चीराङ	२,५०,०००।-	१५०	सडक पुर्वाधार
४	डढुवा वैका आस्कोट सडक निर्माण	२,००,०००।-	४१०	सडक पुर्वाधार

५	खोङजाली सडक निर्माण	३,००,०००।-	१००	
६	विपष ब्यवस्थापन/भैपरी	१,००,०००।-		
७	कुखुवा बंगुर बाख्रा फर्म संचालन			
८	ढाका बुनाई/ सिलाई कटिङ संचालन			
९	जेष्ठ नागरिक/अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण औषधी र यातायात छुटका लागि		३००	
	जम्मा	२०,००,०००।-		

८ नं. वडा : वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	खुँडी-पोक्ला-हर्चुवा-सिरवानी-राकुमटार-आहाल डाडाँ भालढुङ्गा-कृषि सडक	५,००,०००।-	४०० जना	
२	टेन्खा-सिंकुला-रनफने र संगिता चौक- सिद्धकाया प्रा.वि.-कृषि सडक	५,००,०००।-	३०० जना	
३	बालबालिकाहरुको लागि शारिरीक तथा बौद्धिक बिकासको लागि खेलमैदान निर्माण (ढुङ्गे)	१,००,०००।-	२५० जना	
४	लक्ष्मी मा.वि.भवन मर्मत (खुँडि)	१,५०,०००।-	६००जना	
५	बाल कल्याण प्रा.वि.सेम्बोपा घेरावार (सेम्बोपा)	१,००,०००।-	३००जना	
६	अजम्बरी आमा समूह भवन मर्मत (खुँडी)	१,५०,०००।-	२००जना	
७	पोक्ला बालबिकास केन्द्र चर्पि निर्माण (पोक्ला)	५०,०००।-	२००जना	
८	बिपन्न बर्गका लागि नागरिकता (अपाङ्ग,अशक्त,जेष्ठ नागरिक) परिचय पत्र बनाई दिने र जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	१,५०,०००।-	१००जना	
९	बिपद ब्यवस्थापन कोष	१,००,०००।-	१० घर	
१०	डुझ्मा् टोल ग्रा.स.निर्माण	२,००,०००।-	६ घर	
	जम्मा	२०,००,०००।-		

९ नं. वडा : वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	पाँचकन्या झरना संरक्षण तथा प्रवर्द्धन	५०,०००।—	२५०० जना	पर्यटन तर्फ
२	पाँचकन्या गुफा भौतिक सुधार तथा प्रवर्द्धन	५०,०००।—	२००० जना	पर्यटन तर्फ

३	पशुपालन सम्बन्धी औजार तथा फ्रिज खरिद	३०,०००।—	२५०० जना	कृषि तथा पशु
४	सिंहकाली मा.वि.भवन मर्मत	१,००,०००।—	३५० जना	सामाजिक तर्फ
५	सालुम ढुंगेटोल सिमलटोल ग्रा.स.निर्माण क्रमागत	४,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
६	चाँदीबजार किम्दाङ सडक निर्माण क्रमागत	२,५०,०००।—	२०० जना	सडक तर्फ
७	बेसराङ कटहरे मेलाचौरी ग्रा.स.निर्माण	३,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
८	रिङबुङटोल, थाप्चुवा, वरबोले, खयरबोटे ग्रा.स.निर्माण	३,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
९	पिपल बोट बाण्ठे ग्रा.स.स्तर उन्नेती	१,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
१०	जनजाति महासंघको अधुरो भवन मर्मत	१,००,०००।—	२५०० जना	जनजाती तर्फ
११	जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	४०,०००।—		जेष्ठ तर्फ
१२	पाँच वटा बिद्यालयमा शैक्षिक सामाग्री बितरण	५०,०००।—		बालबालिका तर्फ
१३	नियमित गर्भ परिक्षण गराई ३५ दिन भित्र जन्म दर्ता गराउने सुत्केरीलाई २ मात्र सन्तान जन्मिएको भएमा सुत्केरी भत्ता रु.१,०००। दिनको लागि	५०,०००।—		अपाङ्ग तथा दलित लक्षित
१४	भैपरी तथा विपत ब्यवस्थापनको लागि	१,८०,०००।—		बिपत तर्फ
	जम्मा	२०,००,०००।-		

१० नं. वडा: वडा समिति मार्फत संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना/ कार्यक्रमको नाम	अनुमानित रकम	लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
१	भुटाधाम्खा झरना प्रचार प्रसार संरक्षण तथा प्रवर्द्धन	२०,०००।—	२५०० जना	पर्यटन तर्फ
२	धारापानी, खलाला, भारताङ कृषि सडक निर्माण	३००,०००।—		कृषि तथा पशु
३	कृषि सामाग्री खरिद	२०,०००।—		कृषि तथा पशु
४	बराहलक्ष्मी मा.वि.भवन मर्मत	१,००,०००।—	३५० जना	सामाजिक तर्फ
५	गुप्तीकगंगा आधारभूत विद्यालय भवन मर्मत	१,००,०००।—	१०० जना	सामाजिक तर्फ
६	गैयाँलक्ष्मी आधारभूत विद्यालय कम्प्यूटर खरिद	१,००,०००।—		सामाजिक तर्फ
७	भारताङ, खलाला ग्रा.स. निर्माण	४,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
८	खलेखा, रोक्टोहोट, वालाङखोक ग्रा.स.निर्माण	२,००,०००।—	३०० जना	सडक तर्फ
९	ताङकेरा, घङघरु ग्रा.स.निर्माण	३,००,०००।—	५०० जना	सडक तर्फ
१०	चोक्चीराङ खानेपानी ट्यारङ्की मर्मत	२०,०००।—	१०० जना	
११	कोपिला महिला समूह भवन मर्मत	१,००,०००।—		लक्षित महिला
१२	लक्ष्मी महिला समूह भवन मर्मत	२५,०००।—		लक्षित महिला
१३	जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	३०,०००।—		जेष्ठ नागरिक
१४	चार वटा विद्यालयमा शैक्षिक सामाग्री बितरण	४०,०००।—		बालबालिका

१५	नियमित गर्भ परिक्षण गराई ३५ दिन भित्र जन्म दर्ता गराउने सुत्केरीलाई २ मात्र सन्तान जन्मिएको भएमा सुत्केरी भत्ता रु.१,०००। दिनको लागि	४०,०००।—		बालबालिका
१६	तेरिखा बेलाराङ सडक	१५०,०००।-		
१७	भैपरी तथा विपत ब्यवस्थापन	५५,०००।—		भैपरि
	जम्मा	२०,००,०००।-		

कर/राजश्वका दर रेटहरु

१) घर वहाल कर : आफनो क्षेत्र भित्रको घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, सेड, कारखाना जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक रुपमा वहालमा दिएमा सम्बन्धित धनीवाट वहाल रकमको १ प्रतिशत घर वहाल कर लिने।

२) मनोरन्जन कर : न्यूनतम रु. ५००।०० देखि रु. १,०००।०० सम्म

३) घर नक्सापास दस्तूर : (प्रति स्क्वायर फिट)

क वर्ग रु. ८

ख वर्ग रु. ४

ग वर्ग रु. ३

४) कच्ची घर तथा घर दर्ता शुल्क रु. २००।००

५) चार किल्ला प्रमाणित

५ रोपनी सम्म रु. ५००।००

१० रोपनी सम्म रु. ७००।००

१० रोपनी माथि रु. १,०००।००

६) रसिदको प्रतिलिपी रु. ५०।००

७) नागरिकता सिफारिस रु. २५०।००

८) नागरिकता प्रतिलिपी सिफारिस रु. ३५०।००

९) व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रतिलिपी र ३५ दिन पछिको जरिवाना रु. १००।००

१०) अंग्रेजीमा प्रमाणित वा सिफारिस रु. ५००।००

११) नाता प्रमाणित रु. ३५०।००

१२) धारा जडान सिफारिस (शहरी क्षेत्रमा) रु. ५००।००

१३) विद्युत जडान तथा मिटर सिफारिस रु. ३००।००

१४) छुट जग्गा दर्ता सिफारिस (प्रति रोपनी) रु. २००।००

१५) सर्जमिन मुचुल्का रु. ३५०।००

१६) कन्सुलर प्रमाणित रु. ५००।००

१७) संघ संस्था दर्ता सिफारिस रु. ५००।००

१८) संघ संस्था नविकरण सिफारिस रु. ४००।००
१९) संस्थागत साधारण सिफारिस रु. १००।००
२०) अन्य साधारण सिफारिस रु. २००।००
२१) निर्माण व्यवसायी इजाजत दर्ता सिफारिस रु. ५००।००
२२) निर्माण व्यवसायी इजाजत नविकरण कार्तिक सम्म रु. १,०००।००, माघ सम्म रु. १,५००।००, माघ पछि रु. २,०००।००
२३) घर/बाटो प्रमाणित
पक्की घर/बाटो रु. ५००।००
कच्ची रु. ४००।००
नपुगेको रु. ३००।००
२४) रुख कटान सिफारिस (प्रति रुख)
सखुवा खयर आदि टिकाउ हुने कडा काठ रु. ५०।००
अन्य कम टिकाउ हुने नरम काठ रु. २५।००
२५) आम्दानी/सम्पति मूल्यांकन प्रमाणित : मूल्यांकन रकमको ०.०५ प्रतिशत
२६) मदिरा भट्टी दर्ता शुल्क रु. ५,०००।००
२७) पटके सवारी सडक मर्मत सम्भार शुल्क
साना हलुका सवारी साधन रु. २५।००
ठूला भारी सवारी र अन्य साधन रु. ५०।००
२८) पार्किङ शुल्क
दुई पांग्रे सवारी साधन रु. १०।००
चार पांग्रे हलुका सवारी साधन (स्वदेशी रु. २०।००, विदेशी रु. १००।००)
भारी सवारी साधन रु. ५०।००
२९) घर कायम/निर्माण सम्पन्न सिफारिस
कच्ची घर रु. ३००।००
पक्की घर (१ तला सम्म रु. ५००।००, थप प्रति तला रु. २००।००)
३०) नावालक परिचय पत्र सिफारिस रु. ४००।००
३१) पेन्सन पट्टा सम्बन्धि सिफारिस (नेपाल रु. ३००।००, भारत रु. ५,००।००, अन्य रु. १,०००।००)
३२) सामान ओसार पसार सिफारिस रु. ३,००।००
३३) व्यवसाय कर (वार्षिक) :

- **होटल (क) वर्ग रु. ३,०००।०० (ख) वर्ग रु. २,०००।०० (ग) वर्ग रु. १,०००।००**
- **मासु पसल रु. १,०००।००**
- **मदिरा पसल : थोक रु. २,०००।००, खुद्रा रु. १,०००।००**
- **कोल्ड ड्रिंक्स पसल रु. १,०००।००**

- **सुन चाँदी पसल रु. १,०००।००**
- **इलेक्ट्रोनिक्स तथा सो सम्बन्धि मर्मत पसल रु. ७००।००**
- **संचार सेवा रु. ५००।००**
- **केवल टि.भी. रु. १,५००।००**
- **फोटो स्टुडियो रु. ५००।००**
- **हजाम रु. ३००।००**
- **टेलरिङ रु.५००।००**
- **फेन्सी रु. ५००।०० देखि रु. १,०००।०० सम्म**
- **मोटर वर्कसप : दुई पांग्रे रु. १,०००।००, चार पांग्रे रु. १,५००।००**
- **छापाखाना रु. २,०००।००**
- **औषधि पसल रु. १,०००।००**
- **अस्पताल/पोलिक्लिनिक रु. १,५००।००**
- **ग्रिल फलाम मेटल पसल रु. १,०००।००**
- **काठ/फर्निचर उद्योग रु. १,०००।००**
- **कम्प्यूटर इन्स्टिच्यूट रु. ५००।००**
- **पान पसल/सूर्तिजन्य पसल रु. ५००।००**
- **बेकरी उद्योग रु. १,०००।००**
- **तरकारी/फलफुल पसल रु. ५,००।००**
- **मिल घट्टा रु ५,००।००**
- **किराना तथा खाद्य विक्रेता (थोक रु. २,०००।००, खुद्रा रु. ५००।००)**
- **भाँडा पसल रु. १,०००।००**
- **कस्मेटिक पसल रु. ५००।००**
- **कृषि / पशुपालन फर्म रु. ३००।००**
- **हार्डवेयर पसल रु. २,०००।००**
- **कानूनी, लेखापढी, लेखापरिक्षक फर्म रु. १,०००।००**
- **साइनबोर्ड वा पेन्टिङ रु. ५००।००**
- **स्टेशनरी पसल रु. ५००।००**
- **जडिबुटी खरिद बिक्री पसल रु. १,०००।००**
- **अन्य उद्योग (पुँजि अनुसार)**

रु. १५०,०००।०० सम्म रु. १,०००।००
रु. २०,००,०००।०० सम्म रु. २,०००।००
सो भन्दा माथि रु. ५,०००।००

- **विज्ञापन एजेन्ट रु. २,०००।००**
- **पशु बधशाला रु. १,०००।००**
- **वित्तीय संस्था : क वर्ग रु. २,०००।००, ख वर्ग रु. १,०००।००, ग वर्ग रु. ५,००।०० (बचत तथा ऋण सहकारी)**
- **निजी विद्यालय : पूर्व प्रा.वि. रु. ५००।००, आधारभूत रु. १,०००।००, मा.वि. रु. १,५००।००)**
- **दुग्ध डिपो रु. ५००।००**
- **व्युटीपार्लर रु. ५००।००**
- **संचार टावर (प्रति टावर) रु.१,०००।००**
- **जग्गा विकास हाउजिङ रु. ५,०००।००**
- **क्याटरिङ सेवा रु. १,०००।००**
- **मेनपावर एजेन्सी रु. १,५००।००**
- **गाडिको सोरुम रु. ५,०००।००**
- **मोटरसाइकल सोरुम रु. २,०००।००**
- **ट्याक्टर अन्य रु. २,०००।००**
- **कृषि भेटनरी पसल रु. ५००।००**
- **निजी कलेज रु. ५,०००।००**
- **पानी ट्यांकर रु. १,०००।००**
- **ग्याँस डिपो रु. ७,००।००**
- **गाउँपालिका हल भाडा रु. १,०००।०० (प्रति दिन)**
- **विज्ञापन कर : होर्डिङ बोर्ड प्रति स्क्वायर फिट रु. २०।००**
- **भित्ते लेखन/ सटर पेन्टिङ प्रति स्क्वायर फिट रु. ५।००**
- **व्यानर (प्रति हप्ता) रु. १००।००**
- **डिजिटल बोर्ड (प्रति गोटा रु.१००।००)**

३४) मालपोत कर : साविक गा.वि.स.हरुले लगाए बमोजिमको दरमा हाल कायम तत तत वडाहरुले साबिक अनुसारको दरमा अशुल गर्ने ।

३५) निवेदन दस्तुर रु. १०।००

३६) एकिकृत सम्पति कर सम्बन्धमा छलफल तथा अध्ययन गर्ने ।

३७) योजना सम्बन्धि, आर्थिक सहायता, निशूल्क स्वास्थ्य उपचार, दैवीप्रकोप, अपांगता, सामाजिक सुरक्षा भत्ता, विपन्नता जस्ता प्रकृतिका सिफारिस/प्रमाणितमा दस्तुर नलिने ।

८.२८ साँगुरीगढीगाउँपालिका, धनकुटाले अवलम्बन गरेको प्रमुख नीति र क्षेत्रगत नीतिहरु :

योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नीति

१. गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघ/संस्था,विषयगत कार्यालय, विकास साझेदार संगको समन्वयका आधारमा आवधिक विकास योजना तयार गरी सोही आधारमा वार्षिक विकास योजना तयार गर्ने नीति लिईनेछ।

२. तत्कालिन, मध्यकालिन, दिर्घकालिन प्रभावको विश्लेषणका साथ नतिजामा आधारित योजना व्यवस्थापन प्रणाली अवलम्वन गरिनेछ ।

३. योजना एवं कार्यक्रमलाई मितव्ययी, गुणस्तरयुक्त र प्रतिफलमुखी बनाउन सहभागितात्मक अनुगमन मूल्याङ्कन प्रणाली अवलम्वन गरिनेछ ।

४. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा पद्धतिलाई सुदृढ वनाइनेछ ।

५. एक करोड लागत सम्मका योजना एवं कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ। तर सार्वजनिक महत्वका योजना तथा कार्यक्रमहरू टेण्डर मार्फत समेत गरिने छ ।

६. योजना एवं कार्यक्रम कार्यन्वयनमा पारर्दशिता, गुणस्तरीयता कायम राख्न उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासमा पहल गरिनेछ ।

७. नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न प्रयास गरिनेछ ।

८. गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघ/संस्था, विषयगत कार्यालय, विकास साझेदारसंगको समन्वयमा गुणस्तरीय र प्रतिफलमुखी योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्न एक द्वार प्रणाली लागु गरिने नीति अवलम्वन गरिने छ

आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन नीति

१. आन्तरिक स्रोत व्यवस्थापन गर्न विधुतिय राजश्व प्रशासन प्रविधिको प्रवर्धन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रलाई सुदृढ बनाउन एक वडा एकउत्पादनको नीति अवलम्वन गरिने छ ।
३. कृषि, पशु विकास पकेट क्षेत्र तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गरिनेछ ।

४. आन्तरिक स्रोत वृद्धिका लागी आयका स्रोतहरुको पहिचान र परिचालनका लागी ठोस कार्य योजना बनाई अगाडी बढ्न प्रयत्न गरिनेछ ।

५. आगामी आ.ब. देखि एकिकृत सम्पत्ति करको व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ।

पूर्वाधार विकास तथा विपद व्यवस्थापन नीति

१. गाउँ पालिका स्तरीय पूर्वाधार विपद जोखिम न्यूनिकरण गर्न विपद प्रतिकार्य योजना तयार गरी संकट नक्शाङ्कन गरी सरोकारवालाको सहभागितामा आवश्यक कार्यक्रम कार्यन्वयनको लागी पहल गरिनेछ ।

२. प्रकोप पछिको उद्दार राहत र पुनर्स्थापनाका लागी गाउँपालिकाको क्षेत्रमा कम्तीमा १० खुल्ला स्थान र नेपाल सरकारको नीति अनुरुप १ हेलीप्याडको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

३. सार्वजनिक जग्गाहरुको अभिलेख तयार गरी संरक्षण गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।

४. गाउँ पालिका स्तरीय सडक तथा वडा स्तरीय सडकहरुको ट्र्याक खोल्ने कार्यवैशाख १५ गते पश्चात पुर्ण रूपमा वन्द गरिने छ । क्रमागत योजना वाहेकका अन्य निर्माणको कार्य आषाढ १५ गते पश्चात पुर्ण रूपमा वन्द गरिने छ ।

५. गाउँ पालिका स्तरीय सडक तथा वडा स्तरीय सडकहरुको (Right of Way) सरकारले जारी गरेको मापडण्ड बमोजिम कायम गरी पूर्वाधार तयार गर्न प्रयास गरिनेछ ।

६. निर्माणाधिन पूर्वाधारका योजना तथा कार्यक्रमको दिगो व्यवस्थापनका लागी उपभोक्तालाई हस्तान्तरण गरी जिम्मा लगाउने तथा मर्मत संभार कोषको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

७. वडास्तर तथा गाउँपालिकाबाट संचालन गरिने योजनाहरूको सम्झौता फाल्गुण मसान्तसम्म सम्पन्न गरी सक्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।

वातावरण संरक्षण निति

१. सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीति अनुरुप गाउँपालिका क्षेत्रमा पार्क निर्माण र व्यवस्थापनको नीति लिइनेछ ।

२. वातावरण मैत्री शासन पद्दति अवलम्वन गरिनेछ ।

३. फोहोर व्यवस्थापन गर्न सेनीटरी ल्याण्डफिल साइट निर्माण तर्फ पहल गरीनेछ ।

४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने आवासहरुमा दिगो बिकासको अवधारणा अनुरुपका पूर्वाधारको निर्माणका लागी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।

५. वातावरणीय प्रतिकुलताको प्रभावलाई कम गर्न गाउँपालिकालाई प्लाष्टिक झोला, घर भित्रको धुवाँ प्रदुषण मुक्त बनाउने अभियान सञ्चालन गर्ने, एक वडा एक पोखरी र पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणा जस्ता कार्य सञ्चालन तर्फ ध्यान दिइनेछ ।

६. जलवायु परिवर्तनवाट देखिएका असरलाई कम गर्ने अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सरोकारवाला निकाय विच समन्वय गरिनेछ ।

दिगो आय आर्जन नीति

१. गाउँपालिका वासीहरुको जिवनस्तरमा सुधार ल्याउन ग्रामीण क्षेत्रमा क्रियाशिल संघ संस्था, विषयगत कार्यालय, सरोकारवाला निकायवाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरुमा समन्वय र एकरुपता कायम गर्न दोहोरोपना हटाई बस्ती तहमा लैजान एकिकृत कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
२. गरीबी न्यूनिकरणमा टेवा पुग्ने गरी सामाजिक परिचालन कार्यक्रमबाट सञ्चालन भएका गतिवीधिहरुलाई निरन्तरताका लागी पहल गरिनेछ ।
३. ग्रामीण क्षेत्रका उधमी व्यवसायी, सहकारीसंग समन्वय र सहकार्य तथा व्यवसायका माध्यमवाट पर्यटक भित्र्याउने सकिने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार तथा विकास नीति :

१. सडक लगायतका भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई दीगो र गुणस्तरीय बनाउन पहल गरिने छ ।
२. सडक निर्माण गर्दा प्राविधिक सर्भेक्षण विना डोजर द्वारा सडक निर्माण कार्यलाई निरूत्साहित गरिनेछ । नयाँ सडक खन्ने भन्दा पनि निर्माण भएका सडकहरूको स्तरोउन्नती गरी बाह्रै महिना यातायात चल्ने सडक बनाउन प्रयत्न गरिने छ । वडा केन्द्र, राष्ट्रिय राजमार्ग जोड्ने सडकको स्तरोन्नतीलाई प्राथमिकता दिइने छ । विगतमा अन्य निकायबाट संचालन भइ हाल गाउँपालिकालाई हस्तान्तरण भएका योजनाहरुलाई निरन्तरता दिदै लगिने छ । पूर्वाधार निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री नीति लिइने छ।
३. राष्ट्रिय राजमार्गबाट ग्रामिण क्षेत्रमा पहुँच मार्ग निर्माण गर्दा राजमार्गको क्षति नपुग्ने, स्वरूप निविग्रिने गरी निर्माण गरिने छ।
४. पूर्वाधार विकास योजना निर्माण गर्दा गाउँपालिका वासीलाई अधिकतम फाइदा पुग्ने, जनसहभागिता जुट्ने योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
५. सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण र सामाजिक परिक्षण जस्ता पारदर्शिता कायम गर्न सहयोग पुग्ने कार्यहरू योजना स्थलमा योजना संचालन अवधिमा र आ.व.को समाप्तीमा गरिने नीति लिइने छ ।
६. उपभोक्ता समितिमा अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष मध्ये १ महिला रहि ३ जनाबाट खाता संचालन हुने व्यवस्था सुनिश्चत गरिनेछ । साथै ३३% महिलाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चितत गरिने छ ।
७. साँगुरीगढी गाउँपालिका वासीको प्रत्येक घरघरमा मिटर जडित धाराबाट स्वच्छ खानेपानी उपलव्ध गराउन सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वय, सहकार्यमा जोड दिइने छ ।

पर्यटन तथा संस्कृती सम्बन्धी नीति

१. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका नीजि तथा सार्वजनिक जग्गाहरू लिजमा लिई आन्तरीक आय वृद्धिका लागि नीजि साझेदारीमा पर्यटनसँग सम्वन्धित भौतिक संरचनाहरू विकास गर्दै लैजाने नीति अवलम्वन गरिने छ ।

२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकीय महत्व बोकेका स्थलहरुको विकास, भेषभूषा, कला संस्कृतीको खोजी गर्ने र संरक्षण गर्ने नीति तय गरिने छ।
३. पर्यटन प्रवर्धनको मुख्य आधार शिलाका रूपमा रहेको होटल व्यवसाय प्रवर्धन गर्दै गाउँपालिका वासीको आय आर्जन गर्न होमस्टे पद्दति अबलम्बन गरिनेछ ।
४. पर्यटन पुर्वधार निर्माणमा जोड दिइने छ ।
५. पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि नीजि क्षेत्रलाई लगानीका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

लक्षित तथा सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति

महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी

१. नीति निर्माण तथा निर्णय प्रक्रिया र आयोजनाहरुको कार्यान्वयन क्षेत्रमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै लैंगिक विभेदलाई कम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति अनुरुप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३. लक्षित वर्गको जीवनस्तर वृद्धि गर्नको लागि सीपमूलक तालिम तथा आय आर्जन मुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
४. द्वन्द पिडीत , एकल महिला तथा घरेलु हिंसा पिडीत महिलाहरुको जीविको पार्जनमा सहयोग पुर्याउने कार्यक्रमहरु संचालनमा जोड दिईनेछ ।
५. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा अनुसार गाउँपालिकालाई बालमैत्री शासनयूक्त गाउँपालिकाको रुपमा घोषणा गर्ने नीति लिइनेछ ।
६. बाल विकास केन्द्र तथा प्राथमिक विद्यालयहरुको बालबालिकाका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

आदिवासी जनजाति सम्बन्धी नीति

१. आदिवासी जनजातिहरुको भाषा, मौलिक संस्कृति तथा परम्परा र सांस्कृतिक स्थल तथा सम्पदाहरुको संरक्षणका लागि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
२. आदिवासी जनजातिहरुको सशक्तिकरण गरी विकासको मूल प्रवाहमा समाहित गर्न सीपमूलक आय आर्जन तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
३. आदिवासी जनजातिको प्राकृतिक स्रोत र साधनमाथिको पहुँच अभिवृ द्धि गर्न सरोकारवालाहरुको साझेदारीमा विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
४. परम्परागत संस्कार, संस्कृतिको संरक्षण र आधुनिकीकरणमा जोड दिईनेछ ।
५. आदिवासी जनजातिहरुको संस्कृति संरक्षण कार्यक्रम संचालान गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

दलित उत्थान सम्बन्धी नीति

१. साँगुरीगढी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका दलितहरूको घर फुसको छाना मुक्त गराउने कार्यक्रम तदारूकताका साथ संचालन गरिने छ ।
२. दलित वर्गको जीवनस्तर परिवर्तनका लागि परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. दलितहरुको समान हक र अधिकारको प्रव र्धन, निर्णय प्रक्रियामा समेत समावेशीकरण र उनीहरुको संस्थागत सञ्जाल विकास गर्न जोड दिईनेछ ।
४. आयोजनाहरुमा लाभान्वित हुने दलित वर्गको आयोजना कार्यान्वयनमा सहभागिता सुनिश्चित गरिने छ।
५. दलितहरुको सहभागिता सुनिश्चितताका लागि सचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

जेष्ठ नागरिक अपाङ्ग सम्बन्धी नीति

१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि आयमूलक तथा जीवन उपयोगी कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
२. आगामी दिनहरूमा निर्माण हुने सरकारी भवनहरु अपाङ्ग मैत्री निर्माणमा जोड दिईने छ ।
३. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई लक्षित समुदायसम्म पुर्याउने प्रभावकारी नीति अवलम्वन गरिने छ ।
४. १०० वर्ष नाघेका जेष्ठ नागरिकहरूलाई उच्च सम्मान गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता लक्षित समुदायले सहज तरिकाले समयमै प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि ज्येष्ठ नागरिक आश्रम निर्माण र संचालनमा ध्यान दिईने छ ।

सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति

१. यस गाउँपालिकाको विकासका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्था हरू, नीजि तथा साझेदार कम्पनीहरू तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई सुनिश्चत लगानी गर्ने वातावरण सिर्जना गरी लगानीका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
२. एक टोल एक समुह/ संस्थाको नीति अवलम्वन गरिने छ ।
३. विकास साझेदार गैरसरकारी तथा वित्तीय कारोवार गर्ने संघ संस्थाहरूले अनिवार्य रूपमा आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम सहित गाउँपालिकाको सहमतिमा एकद्वार प्रणालीबाट कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
४. यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यक्षेत्र वनाई आफ्नो कार्यक्रमहरू संचालन गरीरहेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्थाबाट संचालित कार्यक्रमहरुको सहभागितात्मक अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
५. खुला दिसामुक्त गाउँपालिका भएकाले यसको दिगोपनका लागि सो सँग सम्वन्धित विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६. युवाहरुलाई स्वरोजगार बनाउने नीति लिईनेछ ।

सुशासन सम्बन्धी नीति

१. गाउँपालिकामा संचालन हुने सम्पुर्ण योजना तथा कार्यक्रमलाई पारदर्शी जवाफदेही मितव्ययी बनाईने छ। यसका लागि सार्वजनिक सुनुवाई , सार्वजनिक परिक्षण , सामाजिक परिक्षण , खर्च सार्वजनिकीकरण , गुनासो व्यवस्थापन, लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण र विश्लेषण जस्ता विधि अपनाईने छ ।
२. सूचना अधिकारी मार्फत सूचना उपलब्ध गराईने व्यवस्था मिलाईने छ ।
३. सेवाग्राहीलाई सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउन नागरिक बडापत्रमा समय सापेक्ष परिमार्जन गरी सेवा प्रवाह गरिने छ ।
४. नियमित पत्रकार भेटघाटको प्रयास गरिने छ ।
५. कार्य समिति बाट गठित उपसमितिको सिफारिसमा कार्य सम्पादन मूल्यांकनको आधारमा पुरस्कार र दण्डको नीति अवलम्वन गरिने छ ।
६. पत्रकारिता विकासका लागि विशेष ध्यान दिईने छ ।
७. गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि लागि विभिन्न तालिम गोष्ठी तथा अध्ययन भ्रमणको आयोजना गरिने छ ।
८. नियमित रुपमा गुनासो पेटिका खोली प्राप्त गुनासालाई सम्बोधन गरिने छ ।
९. वित्तीय प्रणाली तथा योजना व्यवस्थापन प्रक्रियालाई कम्प्युटराइज्ड प्रविधिमा संचालन गरिने छ ।
१०. सार्वजनिक खरिदलाई थप व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन ठूला खरिद तथा निर्माण कार्यमा E-Bidding प्रणाली लागु गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
११. गाउँ कार्यपालिकाका निर्णयहरु प्रवक्ता मार्फत मात्र सार्वजनिक गरिने छ ।
१२. गाउँ कार्यपालिकाका निर्णयहरु वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गरिनेछ ।
१३. विकास निर्माणमा गाउँपालिकामा सक्रिय संघ संस्था विषयगत कार्यालयहरु र विकास साझेदारहरुको गति विधिहरुलाई समन्वय गर्न वेभमा आधारित आयोजना लगानी विवरण संकलन नीति लिईनेछ ।
१४. कर्मचारीहरुलाई कार्य सम्पादन तथा सेवा प्रवाहमा उच्च मनोबलका साथ सरिक गराउन कार्य सम्पादनको आधारमा गाऊँकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार प्रोत्साहन गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
१५. यस गाउँ कार्यपालिका एवं सबै वडा कार्यालयहरुमा सूचना प्रविधि मैत्री बनाई सेवा प्रवाह गरिने छ ।
१६. सेवाग्राहीलाई एकद्वार प्रणाली द्वारा सेवा सुविधा दिने नीति लिइने छ ।
१७. यस गाउँ कार्य पालिकाको भवन तल्ला थप गर्ने तथा वडा कार्यालय नभएका वडाहरुको भवन निर्माण गरी यसै आ.व.बाट सेवा सञ्चालन गर्ने निति लिइने छ ।
१८. यस गाउँ कार्यपालिका वा अन्तरगत वडा कार्यालयहरुमा नपुग जनशक्तिहरुलाई आवश्यक ब्यवस्थापन गर्ने नीति लिइने छ ।
१९. साविक गा.वि.स.को कार्यालय हाल वडा कार्यालयहरुमा विगत लामो समयदेखि निरन्तर रुपमा सेवा प्रवाह गर्दै आएका सहायक स्तरका कर्मचारीहरुलाई नेपाल सरकारले तोकेको प्रचलित तलबमान अनुसारको तलब कायम गरी सेवा निरन्तरता दिइने छ ।

२०. स्थानीय शाषन तथा सामूदायिक विकास कार्यक्रम (LGCDP) लाई निरन्तरता दिइने छ ।

आर्थिक विकास नीति

१. गाउँ पालिकाको आर्थिक विकासका लागि सरकारी कार्यालय हरू, सहकारी संस्थाहरू र सरोकारवाला निकाय बीचको सम्बन्ध र सहकार्यलाई अझ फराकिलो बनाई आर्थिक वृध्दीमा जोड दिईनेछ ।

२. ग्रामिण क्षेत्रको अर्थतन्त्रलाई मजबुत बनाउन सहकारिताको भाव नामा जोड दिदै कृषि उपजका समाग्रीहरू सहकारी मार्फत सहज आपूर्तिको व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।

३. सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट ग्रामीण क्षेत्रमा आय आर्जनमा सहयोग पुर्याउने क्रियाकलापहरु संचालन गर्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरुलाई परिचालन गरी संचालनमा रही रहेका समूहलाई सहकारीकरण गरी पूँजी निर्माणमा अग्रसर बनाईनेछ ।

४. बेमौसमी तरकारी खेती, दुग्ध उत्पादन, मासु उत्पादनका लागि सहज वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।

५. अर्ग्यानिक खेतीमा जोड दिईनेछ ।

६. सिंचाईको व्यवस्थापनमा प्राथमिकता दिदैं सिंचित क्षेत्रको विस्तारमा जोड दिईनेछ ।

७. ग्रामिण क्षेत्रको अर्थतन्त्रलाई मजबुत बनाउन एक वडा/ एक वस्ती उत्पादनमा जोड दिईने छ ।

८. कृषि उत्पादन र पशुपालनबाट कृषकहरूको जीवनस्तर उकास्न पकेट क्षेत्र कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

९. कृषि उत्पादकत्व वृद्धि गर्न उन्नत विउ विजन तथा फलफुलका विरूवा खरिदमा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

१०. पशुपालनको क्षेत्रमा नश्ल सुधारका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

उर्जा विकास नीति

१. उर्जा संकटको समाधानका लागि सौर्य उर्जा उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।

२. साँगुरीगढी गाउँपालिका भित्रका सवै घरमा विद्युत विस्तारमा जोड दिईने छ साथै विद्युत सेवा पुर्या्उन अधिक खर्च लाग्ने वस्तीका घरहरूमा सौर्य उर्जा पुर्याउने नीति अवलम्वन गरिने छ ।

३. सुशासन कायम गर्न गाउँपालिका र यसका सवै वडा कार्यालयहरूबाट विद्युत आपुर्ति नभएको अवस्थामा पनि छिटो छरितो ढंगबाट सेवा प्रवाह गर्न सौर्य उर्जा जडान गरिने छ ।

४. बजारोन्मुख क्षेत्रमा सौर्य उर्जा जडानका लागि पहल गरिने छ।

५. स्वास्थ्य चौकीहरूमा सुशासन प्रवर्ध्दनमा सहयोग पुर्याउन सौर्य उर्जा जडानका लागि पहल गरिने छ ।

९. आ.व. २०७४/०७५ को विजियोजित शिर्षगत योजनाहरुको खर्च सहितको योजना सम्पन्न विवरण :

सि. नं.	योजनाको नाम	वडा नं.	भुक्तानी	पेश्की	कैफियत
१	केराबारी खेल मैदान निमार्ण	८	५००,०००.००		
२	पिप्ले डुम्रे सान्ने सडक	८	१००,०००.००		
३	आहाले डाडा सडक	८	५०,०००.००		
४	भालेढुङ्गा शाखा सडक	८	५०,०००.००		
५	विषयगत शाखा कार्यक्रम		९७२,५००		
६	६ नं वडा विगतको दायित्व विविध कार्यक्रम	६	२३,७०९		
७	आदीवासी जनजाती ग्रा. सडक	८	१,५००,०००		
८	पशु सेवा केन्द्र भवन ढल निकास योजना	६	१५०,०००.००		
९	सवारी साधन विज्ञापन भुक्तानी		१६,९५०.००		
१०	खोङजाली ग्रामिण सडक	७	३००,०००.००		
११	चाँदी वजार किमदाङ सडक भुक्तानी	९	२५०,०००.००		
१२	चाँदी वजार व्यवस्थापन मैदान निर्माण	९	१,०००,०००.००		
१३	भेडेटार आहाले ठुटे वर सडक	८	१,८००,०००.००		
१४	विण्णु पादुका चाँदीवजार सडक मर्मत खर्च	९	१,७००,०००.००		
१५	धारापानी भर्ताङ सडक निर्माण	१०	१,२००,०००.००		
१६	यांलिखाम खेल मैदान निमार्ण खर्च	१०	२२०,०००.००		
१७	मांदूवा दानावारी ग्रा. स. निर्माण	२	५००,०००.००		
१८	मूक्तेन ग्रामिण सडक निर्माण सुधार	६	२,०००,०००.००		
१९	मांदवा बुढीमोरङ्ग सामुदायिक भवन निर्माण	२	५००,०००.००		
२०	झुलाराङ सडक निर्माण	७	२५०,०००.००		
२१	गैया लक्ष्मी आ. विद्यालय कम्प्यूटर खरिद	१०	१००,०००.००		
२२	भारताङ खलाला ग्र सडक निमार्ण	१०	४००,०००.००		
२३	त्रिवेणी सडक मर्मत संभार	१०	२००,०००.००		
२४	त्रिवेणी वराहाक्षेत्र बाटो मर्मत	१०	१००,०००.००		
२५	तोरिखा बेलराङ ग्रामिण सडक निर्माण	१०	१५०,०००.००		
२६	तुम्वारी शाखा सडक मर्मत	२	१००,०००.००		
२७	खलेला राक्टोहट ग्रामिण सडक निर्माण	१०	२००,०००.००		
२८	ढुंगे खेल मैदान निमार्ण	८	१००,०००.००		
२९	गोलखाडी अतिरिक्त हुलाक मर्मत	७	५०,०००.००		
३०	सुलीकोट कालोपानी ग्रामिण सडक निर्माण	१	३००,०००.००		
३१	भूमिश्वर प्रा. वि मर्मत	८	२००,०००.००		

३२	पोक्ला खुडी ग्रामिण सडक मर्मत	८	४००,०००.००		
३३	ताफूवा रातमाटे ग्रामिण सडक मर्मत	१	५००,०००.००		
३४	हर्चुवा सिरवानी राकुमटार ग्रामिण सडक निमार्ण	८	५००,०००.००		
३५	भेडेटार महाभारत आहाले ग्रामिण सडक मर्मत संभार	७,८	१,८७०,०००.००		
३६	लाप्चेटार बिजयपुरटार सडक निर्माण	५	२५०,०००.००		
३७	सालबोटे काबेली शाखा सडक मर्मत संभार	२	३००,०००.००		
३८	तेम्बाङ् विलेनी शाखा सडक मर्मत	१	१००,०००.००		
३९	डाँडावजार अजङगको र सडक	५	४००,०००.००		
४०	पैरे खेल मैदान निर्माण	५	४००,०००.००		
४१	पुडके शाखा सडक मर्मत	१	१००,०००.००		
४२	फाक्सीप यान्सेरुङ ग्रामिण सडक निमार्ण	४	२५०,०००.००		
४३	दिलुङटार पोखरी निर्माण	९	२००,०००.००		
४४	बैका भञ्याङ पाङतेनटोल ग्रामिण सडक निमार्ण	७	५००,०००.००		
४५	गुप्ती गंगा प्रा.वि. भवन तथा खेल मैदान निमार्ण	१०	२५०,०००.००		
४६	कोपिला महिला समुह भवन निर्माण	१०	१००,०००.००		
४७	सिस्ने फेदी सेम्बोपा सडक निर्माण	७	२,२५०,०००.००		
४८	फक्सीव आ.वि. खेल मैदान निर्माण	४	३००,०००.००		
४९	लावरबोटे बुढीमोरड् ग्रामिण सडक निर्माण	१,२	१,०००,०००.००		
५०	१० न. वडा कार्यालय भवन निर्माणस्थल निर्माण	१०	२५०,०००.००		
५१	चेक्चिराङ खेल मैदान निमार्ण	१०	५०,०००.००		
५२	बाल कल्याण प्रा.वि कम्प्यूटर खरिद	८	१००,०००.००		
५३	चिहानडाँडा गैरिगाँउ खेल मैदान निर्माण	२	५००,०००.००		
५४	खिन्चटोल महिला समुह भवन निर्माण		५०,०००.००		
५५	भन्ज्याङ खेल मैदान निर्माण खर्च		१००,०००.००		
५६	माङ्देबुङ कागती तथा फलफूल फर्म व्यवस्थापन	५	१२२,४००.००		
५७	मादेन साप्तेन ग्रामिण सडक निर्माण	३	९००,०००.००		
५८	ओखे भ्यू टावर शौचालय निमार्ण	५	५००,०००.००		
५९	तालिम तथा साझेदारी कार्यक्रम		१९२,०००.००		
६०	सिरिजंगा प्रा.वि. पर्खाल निमार्ण	२	५०,०००.००		
६१	डाँडावजार खुवाफोक याक्चना सडक मर्मत स्तरउन्नती	३	४,०००,०००.००		
६२	दिलुङटार सानो सफाई ग्रामिण सडक निमार्ण	१०	८३४,३००.००		

६३	टापु सिम्ले जोगेन सडक मर्मत	१	३५०,०००.००		
६४	डाँडावजार खेल मैदान विस्तार	५	४००,०००.००		
६५	नमस्ते झरना ट्रस्ट निमार्ण	६	६००,०००.००		
६६	सिंसोरो वात्साला शाखा सडक मर्मत	२	१००,०००.००		
६७	डाँडावजार डम्पिङ साईट निर्माण	५	१५०,०००.००		
६८	चोक्चिराङ खानेपानी र्ममत	१०	२०,०००.००		
६९	५ वर्षे उद्यम विकास योजना निर्माण साझेदारी		४०,०००.००		
७०	थाप्चुवा ग्याबिन निर्माण	९	८०,०००.००		
७१	रिङबुङ टोल थाप्चुवा ग्रामिण सडक	९	३००,०००.००		
७२	तांकेरा घंघरु ग्रामिण सडक निमार्ण	१०	३००,०००.००		
७३	निर्मलचोक रनफने ग्रामिण सडक निर्माण	७	५००,०००.००		
७४	गोलखाडी डढुवा ग्रामिण सडक निर्माण	७	२००,०००.००		
७५	राम मा.वि फर्निचर खरिद	४	१००,०००.००		
७६	मालबाँसे सामुदायिक भवन निमार्णस्थल व्यवस्थापन	६	५००,०००.००		
७७	जिमिगाँउ खानेपानी योजना मर्मत	६	५०,०००.००		
७८	जिमिगाँउ खानेपानी मर्मत सुधार	६	५०,०००.००		
७९	बेसराङ कटहरे मेला चौरी ग्रामिण सडक	१०	४००,०००.००		
८०	लावरबोटे बुढीमोरङ्ग डाँडावजार ग्रामिण सडक मर्मत	१,२	१,०००,०००.००		
८१	७ नं वडा भवन ग्रामिण सडक	७	१००,०००.००		
८२	सालुम ढुङ्गेटोल सिमलटोल ग्रामिण सडक खर्च	९	८००,०००.००		
८३	उत्तिसेनी खानेपानी योजना निर्माण	१	१,५००,०००.००		
८४	धनकुटा पर्यटकीय स्थलहरु नमक पुस्तक प्रकाशन साझेदारी		१२०,०००.००		
८५	सन्देश मूलकरेडियो जिङ्गँल प्रसारण खर्च		७५,०००.००		
८६	चियावारी आरुबोटे सडक निर्माण	५	२००,०००.००		
८७	स्वास्थ्य चौकी खानेपानी मर्मत	२	५०,०००.००		
८८	शिरिसे कुवा मर्मत	१	५०,०००.००		
८९	माङदवा डाँडाटोल सडक मर्मत	२	१००,०००.००		
९०	डाडाँवजार वजार क्षेत्रमा पक्की सडक निर्माण	५	२,५००,०००.००		
९१	टोल भवन निर्माण तुम्बारी	२	१५०,०००.००		
९२	अर्गेन छेलिङ गुम्बा निर्माण	२	२००,०००.००		
९३	सुलीकोट खेल मैदान निर्माण	२	५००,०००.००		
९४	खोरखोले भुक्षय नियन्त्रण	४	१००,०००.००		
९५	शाखा सडक मर्मत गैरीगाँउ	२	१००,०००.००		

९६	थुम्की सुर्योदय बौद्ध विहार पर्यटकीय ग्रामिण सडक मर्मत	६	५५०,०००.००		
९७	सिंहकाली मा.वि. आहाले मर्मत	९	१००,०००.००		
९८	माथिल्लो तुखां खेल मैदान निर्माण	५	५००,०००.००		
९९	लिप्टिङ प्यानल बोर्ड खरिद डाडाबजार खानेपानी	५	१००,०००.००		
१००	फेदी गर्जुवा खेल मैदान निमार्ण	७	१६७,२६०.००		
१०१	नाम्जे चोक सार्वजनिक शौचालय निर्माण	६	३००,०००.००		
१०२	बेगना फाक्सीप ग्रामिण सडक	४	१५०,०००.००		
१०३	हुट्टेन खानेपानी योजना	४	३००,०००.००		
१०४	बेशीटोल ईनामे ग्रामिण सडक	३	५२०,०००.००		
१०५	ज्योती महिला समुह भवन तथा सामाग्री		१५०,०००.००		
१०६	छिनाम चोक कृषि सडक	७	६००,०००.००		
१०७	९ न. वडा कार्यक्रम खर्च	९	१२०,०००.००		
१०८	जस्ता पाता खरिद (दलित फुस्को छाना कार्यक्रम)		१,४११,६५२.५०		
१०९	पशु बिकास कार्यक्रम		४००,०००.००		
११०	महिला विकास कार्यक्रम		१८९,०००.००		
१११	खानेपानी पाईप खरिद		४९७,२४५.००		
११२	एक दिवसिय लागु पदार्थ दुर्व्यसन सम्वन्धी गोष्ठी खर्च		३८,५००.००		
११३	तपतपे पानी मुहान संरक्षण	१	५०,०००.००		
११४	फेदी खानेपानी योजना	६	५०,०००.००		
११५	रुद्र प्रा.वि.भुक्षय नियन्त्रण	५	१५०,०००.००		
११६	जनजाती महासघं अधुरो भवन निमार्ण	९	१००,०००.००		
११७	मुक्तिनाथ मन्दिर संरक्षण	९	२००,०००.००		
११८	शिब पावती मन्दिर तथा पैदल मार्ग निर्माण	४	३००,०००.००		
११९	डाडावजार रिङरोड मर्मत	५	३००,०००.००		
१२०	ध्वजेडाँडा ट्रष्ट भवन निमार्ण	५	३००,०००.००		
१२१	यलबेलर चर्च तारघेरा	२	२००,०००.००		
१२२	सम्सिुवा ज्यामिरे डाडावजार ग्रामिण सडक मर्मत	४	६००,०००.००		
१२३	टेन्खा सिंकुला रनफने संगिता चोक सिद्धकाया प्रा.वि. सडक निर्माण	८	५००,०००.००		
१२४	युटेला सामुदायिक भवन निमार्ण	८	२५०,०००.००		
१२५	भेडेटार महाभारत आहाले सडक	९	१,७००,०००.००		
१२६	दाङदुङे देवी स्थल संरक्षण	७	२००,०००.००		

१२७	तमोर चेकपोष्ट शौचालय निर्माण	१	२५०,०००.००		
१२८	शिवरात्री कप फुटवल कार्यक्रम	१	५०,०००.००		
१२९	झुलाराङ लेक्सीराङ सडक निर्माण	७	३००,०००.००		
१३०	सिधिबुङ लेउतीटार सडक	४	४५०,०००.००		
१३१	तारापुञ्ज क्लब सामाग्री खरिद	२	५०,०००.००		
१३२	बयाम फेदाक्चोन होब्रैवा सडक	४	६००,०००.००		
१३३	जनजाती पार्क डि.पि.आर निर्माण	६	४९७,२००.००		
१३४	कार्कीछाप सामुदायिक भवन निर्माण	६	२००,०००.००		
१३५	इममानुएल कृपा चर्च निमाण	८	१००,०००.००		
१३६	सीम्सुवा लेउतीटार ज्यामिरे ग्रामिण सडक निर्माण तथा मर्मत सुधार	४	५००,०००.००		
१३७	शैक्षिक सुधार गोष्ठी		११८,६१७.००		
१३८	तामाङ्ग छोर्गेन अर्गेन छोपा छेरिङ्ग गुम्बा निमार्ण	१	३५०,०००.००		
१३९	सिहंदेवी आधारभुत विद्यालय भवन मर्मत		७६,२६०.००		
१४०	गोठखोर सुधार कार्यक्रम		५५८,०००.००		
१४१	धारापानी ग्रामिण सडक मर्मत	६	२००,०००.००		
१४२	सिदेश्वरी आधारभूत विद्यालय मर्मत तथा फर्निचर व्यवस्थापन खर्च	३	१४५,०००.००		
१४३	सिम्सुवा फाक्सीप ग्रामिण सडक मर्मत	४	१,०००,०००.००		
१४४	धारापानी सामुदायिक भवनमा शौचालय निमार्ण	६	१५०,०००.००		
१४५	कोलाराङ खानेपानी योजना	७	१००,०००.००		
१४६	बुढिमोरङ्ग प्रा.वि. भुक्षय नियन्त्रण	२	१००,०००.००		
१४७	आदीबासी जनजाती भेडेटार मध्य महाभारत आहाले सडक मर्मत	८	८००,०००.००		
१४८	रामनवमी मा.वि. कम्पाउण्ड वाल निर्माण	२	१००,०००.००		
१४९	सिद्दगुफा मन्दिर संरक्षण खर्च		१००,०००.००		
१५०	पासाङ्ग ल्हामु स्मृती भवन निर्माण	३	८००,०००.००		
१५१	डुङमाटोल ग्रामिण सडक निमार्ण	८	२००,०००.००		
१५२	रनफने पन्चकन्या मन्दिर संरक्षण	८	०.००		
१५३	तेम्बाङ मुना समाज भवन मर्मत	१	१५०,०००.००		
१५४	सामाजिक परिचालक मासिक र्निवाह खर्च		२५२,०००.००		
१५५	रेडक्रश भवन डाडावजार रंगरोगन फर्निचर व्यवस्थापन	५	२००,०००.००		
१५६	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र व्यवस्थापन	५	१००,०००.००		
१५७	स्वास्थ्य चौक भवन निर्माणस्थल तयार योजना	३	१५०,०००.००		

१५८	सीमसुवा खानेपानी योजना	६	३००,०००.००		
१५९	आम्चोक खेल मैदान निर्माण	६	२००,०००.००		
१६०	मालबासे खेल मैदान निमार्ण	६	२००,०००.००		
१६१	कन्या प्रा.विं.कम्पाउण्ड निमार्ण	६	२००,०००.००		
१६२	विष्णु मन्दिर ट्रष्ट निमार्ण	५	३००,०००.००		
१६३	डाडावजार प्राथमिक स्वस्थ्य केन्द्रको एक्सरे भवन निमार्ण	५	८००,०००.००		
१६४	ओलनटार सिचाई योजना	६	१५०,०००.००		
१६५	लुखा सिरान खानेपानी मुहान संरक्षण	८	१००,०००.००		
१६६	तुंखा जामुने सडक निमार्ण	५	२०८,४००.००		
१६७	ओखे गैरी टोल सडक निमार्ण	५	१३४,१००.००		
१६८	डाडाँवजार बेगना खेल मैदान निमार्ण	५	२१५,०४०.००		
१६९	ज्यालादारी खर्च (सरसफाई व्यवस्थापन)		२६०,०००.००		
१७०	भानु मा.वि. हल तथा पर्खाल निमार्ण	५	९५०,०००.००		
१७१	एक्लेटार ग्रामिण सडक मर्मत	६	१००,०००.००		
१७२	फेदी गजुर्वा खेल मैदान निमार्ण	७	१००,०००.००		
१७३	नाम्जे गैरीटोल सडक मर्मत सुधार	६	१७३,०४०.००		
१७४	कृषि कार्यक्रम		१००,०००.००		
१७५	लावरबोटे बुढिमोरङ्ग सडकको लावरबोटे चुम्लुङ चोक खण्ड मर्मत	१	२,२००,०००.००		
१७६	लावरबोटे बुढिमोरङ्ग डाडावजार ग्रामिण सडक (मांदुवा खोलामा ग्याविन लगाउने) खर्च	२	२००,०००.००		
१७७	ताम्राराङ ताङकेरा त्रिवेणी ग्रामिण सडक विस्तार	१०	९९०,३८०.००		
१७८	विष्णु पादुका चाँदीवजार सडक मर्मत सुधार तथा स्तर उन्नती खर्च	९	३,१००,०००.००		
१७९	चाँदी वजार व्यवस्थापन (ग्राउण्ड मैदान निमार्ण)	९	१५०,०००.००		
१८०	जनजाती पार्क स्तर उन्नती	५	२००,०००.००		
१८१	सिहंकाली मा.वि. कम्प्युटर खरिद	९	२५०,०००.००		
१८२	पञ्चमी प्रा.वि. सिढी निमार्ण		५०,०००.००		
१८३	भानु मा.वि. गणित प्रयोगशाला सामाग्री खरिद	५	२००,०००.००		
१८४	नाम्जे थुम्की होम स्टे सार्स्कतीक भवन सुधार	६	१५०,०००.००		
१८५	नाम्जे थुम्की होम स्टे सार्स्कतीक भवन सुधार	६	२००,०००.००		
१८६	कोलबोटे सामुदायिक भवन निमार्ण	६	१५०,०००.००		
१८७	राम मा. वि.घेरावारा	४	२००,०००.००		
१८८	पन्चकन्या देविथान घेरावारा	८	१००,०००.००		

१८९	मिक्फेवा खानेपानी मर्मत योजना	४	१००,०००.००		
१९०	खानेपानी पाईप खरिद	४	४००,०००.००		
१९१	फाक्सीप स्वास्थ्य चौकी तार घेराबारा	४	१५०,०००.००		
१९२	ओलनटार गुर्धुम ढोडे जिमिगाँउ थुम्की ग्रामिण सडक निर्माण मर्मत	६	४००,०००.००		
१९३	मगर संघ भवन निमार्ण	१	१००,०००.००		
१९४	राम मा.वि. भुक्षय नियन्त्रण संरक्षण	४	१००,०००.००		
१९५	मिक्फेवा भुक्षय नियन्त्रण संरक्षण	४	१००,०००.००		
१९६	देउराली दलित बस्ती ग्रामिण सडक खर्च (जिसस अनुदान)	९	१००,०००.००		
१९७	कनान महिला समुह व्यवस्थापन सामाग्री खरिद	२	४५,०००.००		
१९८	रामनवमी महिला बचत तथा ऋण सहकारी भवन निमार्ण	२	२००,०००.००		
१९९	थोपा सिचाई योजना गैरीगाउ	२	१००,०००.००		
२००	प्रगतीशिल युवा क्लव भवन निमार्ण	२	५००,०००.००		
२०१	पाचकन्या गुफा भौतिक सुधार तथा प्रवद्दन	९	५०,०००.००		
२०२	पाचकन्या झरना भौतिक सुधार तथा प्रवद्दन	९	५०,०००.००		
२०३	जलकन्या प्रा.वि. खानेपानी योजना खर्च		१००,०००.००		
२०४	कार्यक्रम वडा न. १०	१०	९०,०००.००		
२०५	सिल्वरे खानेपानी योजना		१००,०००.००		
२०६	चाँदी वजार तमोर तातोपानी सडक मर्मत	९,१०	१,८००,०००.००		
२०७	लक्ष्मी महिला समुह भवन मर्मत		२५,०००.००		
२०८	बराहा लक्ष्मी मा.वि. भवन मर्मत	१०	६००,०००.००		
२०९	लुम्फाजुङ ध्वजेडाडा पर्यटकीय सडक खर्च	५	१००,०००.००		
२१०	अजंगको बरको रुख सार्वजनिक शौचालय निर्माण	५	१५०,०००.००		
२११	कार्यक्रम वडा न. ८	८	१५०,०००.००		
२१२	पर्यटन प्रवर्द्धन प्रचार प्रचार कार्यक्रम		१००,०००.००		
२१३	डङडङे मनकामना देवि मन्दिर संरक्षण	८	१००,०००.००		
२१४	मरेनीटार सिचाई योजना मर्मत	८	१००,०००.००		
२१५	कृषि उपज केन्द् निमार्ण वडा नं ८	८	५२०,०००.००		
२१६	कृषि उपज केन्द् निमार्ण वडा नं ३	३	५५०,०००.००		
२१७	कृषि उपज केन्द् निमार्ण वडा नं ७	७	५२०,०००.००		
२१८	ग्रामिण जनता मां.वि. भवन निमार्ण निर्माण	६	८००,०००.००		
२१९	कार्यक्रम वडा न. ३	३	४०,०००.००		
२२०	पोक्ला बाल विकास केन्द्र शौचालय निर्माण	८	५०,०००.००		

२२१	तातोपानी रिडरोड मर्मत तथा विस्तार	८	५००,०००.००		
२२२	अजम्बरी आमा समुह भवन मर्मत	८	१५०,०००.००		
२२३	भाडालुङ संरक्षण	३	२००,०००.००		
२२४	जलकन्या मा.वि. घेरावारा	३	१४५,०००.००		
२२५	याखा छुम्मा भवन मर्मत	३	३००,०००.००		
२२६	ईनदेणी सामुदायिक भवन मर्मत तथा व्यवस्थापन	३	१००,०००.००		
२२७	याक्चना झोलुङ्गे पुल तटवन्ध निर्माण	३	२००,०००.००		
२२८	निगाले खुवाफोक खानेपानी ट्यांकी निमार्ण तथा मर्मत	३	१९०,०००.००		
२२९	नेपाल रेडक्रश सोसाईटी उपशाखा भवन मर्मत	३	२००,०००.००		
२३०	साप्तेन सामुदायिक भवन मर्मत तथा फर्निचर व्यवस्थापन	३	१००,०००.००		
२३१	मांदुवा दानावारी काबेली ग्रामिण सडक निमार्ण	२	३५०,०००.००		
२३२	बनपाला राईटोल डाडागाँउ वात्साला खनोपानी मर्मत	४	३००,०००.००		
२३३	९ न. वडा कायालय भवन निमार्ण	९	१,०००,०००.००		
२३४	डाछेन झरना संरक्षण सम्वद्धन	९	३६८,८५०.००		
२३५	माथिल्लो तल्लो देविथान घेरावारा खर्च		२००,०००.००		
२३६	प्रोफायल निमार्ण खर्च र पेश्की		१००,०००.००	३३९,५००.००	
२३७	श्री नमस्ते झरना महिला बचत तथा ऋण सहकारी सस्था अनुदान खर्च		१४२,०००.००		
२३८	मनकामना सडक मर्मत सुधार	६	१००,०००.००		
२३९	वडा सोलार व्यवस्थापन खर्च, उज्यालो घर कार्यकम खर्च		२,६७८,०००.००		
२४०	कुसेटार डुम्रे सामुदायिक भवन निर्माण	३	१८५,५८०.००		
२४१	सिसी टिभी जडान		१२४,६८२.००		
२४२	महिला कार्यकम नारी आवाज तथा पत्रकारिता बिकास कार्यक्रम		२५०,०००.००		
२४३	रघुवा पापीटार सिचाई मर्मत	३	२०५,०२०.००		
२४४	चिहानडाडा गैरीगाउ खेल मैदान निमार्ण	२	७१९,६००.००		
२४५	ध्वजेडाडा भ्यु टावर मर्मत	५	३०८,८४०.००		
२४६	लक्ष्मी मा.वि. भवन मर्मत तथा कम्पाउण्ड वाल र्निमाण	८	९५०,०००.००		
२४७	खुवाफोक खेल मैदान मर्मत	३	५००,०००.००		
२४८	पशु विकास कार्यकम		५२८,५००.००		
२४९	कृषि विकास कार्यकम		६०५,०००.००		

२५०	तारजाली खरिद		१,९९२,२१८.००		
२५१	लाबरबोटे बुढिमोरङ सडक प्रदेश योजना	२	३००,०००.००		
२५२	वातावरणीय परिक्षण		१५०,०००.००		
२५३	गाउँपालिका भवन निर्माण	६	१,९७२,८००.००		
२५४	६ नं.वडा कार्यालय भवन निर्माण	६	५४२,९०२.००		
२५५	नमस्ते झरना संरक्षण	६	६००,०००.००		
२५६	सवारी साधन खरिद		२८९,९००.००		
२५७	सवारी साधन खरिद		२६७,४००.००		
२५८	सवारी साधन खरिद		२६४,४००.००		
२५९	स्कुटर खरिद		१८०,९००		
२६०	सवारी साधन खरिद		१,३२०,०००.००		
२६१	सवारी साधन खरिद		३,२६०,०००.००		
२६२	सवारी साधन सुधार		१२४,६६६.००		
२६३	ट्याक्टर खरिद		१,९८०,०००.००		
२६४	ट्याक्टर टली खरिद		३५०,०००.००		
२६५	फर्निचर खरिद		१०१,०००.००		
२६६	र्फनिचर एण्ड मिक्चर्स मेशिनरी खर्च		४७०,३२०.००		
२६७	फर्निचर खरिद		४३२,२२५.००		
२६८	फर्निचर फिक्चर्स खरिद		२६६,११५.००		
२६९	कार्यालय व्याकअप खरिद व्यवस्थापन		४४७,९९९.००		
२७०	सुरक्षा निकाय पूर्वाधार मर्मत		५०,०००.००		
२७१	सुरक्षा निकाय पुर्वाधार सार्वजनिक निर्माण		८०,०००.००		
२७२	सुरक्षा निकाय पूर्वाधार		१००,०००.००		
२७३	डाँडावजार प्रहरी चौकी मर्मत	५	७०,०००.००		
२७४	मेसिनरी औजार खरिद		७९,८८०.००		
२७५	मेशीनरी औजार रकम भुक्तानी		१५५,४६०.००		
२७६	इन्टरनेट जडान र्खच भुक्तानी		२८,३५२.००		
२७७	मेशिनरी औजार रकम		२९९,०००.००		
२७८	मेशिनरी औजार खर्च		१९,२१०.००		
२७९	मेशिनरी औजार खर्च (कन्टीजेन्सी खर्च)		९७,०००.००		
२८०	मेशिनरी औजार(एल.जी सि.डि.पि)		१८९,८४१.००		
२८१	मेशनरी औजार खरिद		४८४,००४.००		
२८२	मेशिनरी औजार खरिद		२०४,५०२.००		
२८३	ईन्टरनेट तथा मेशिनरी औजार खरिद		४७३,७८०.००		
२८४	मेशिनरी औजार खर्च		४८४,००४.००		

२८५	प्राविधिक समान भुक्तानी		२७६,८५०.००		
२८६	कन्टीजेन्सी विर व. पारिश्रमिक भुक्तानी		१७७,३६०.००		
२८७	कन्टीजेन्सी खर्च (आईटी प्राविधिक तलव)		१४०,११५.००		
२८८	कन्टिन्जेन्सी खर्च		१७०,४९०.००		
२८९	कन्टीजेन्सी तलब भुक्तानी		४४,३४०.००		
२९०	कन्टिेन्सी अनुगमन		३६८,४२०.००		
२९१	कन्टीजेन्सी मोटरसाईकल खरिद		४८०,०००.००		
२९२	कन्टीजेन्सी खर्च		२३८,७७२.००		
२९३	कन्टिजेन्सी कार्यालय सामाग्रीी खरिद		९८,८७५.००		
२९४	कन्टिजेन्सी रोड सफ्टवेयर खरिद		१५०,०००.००		
२९५	एल.जी सि.डि.पि सुमन आई. टी पारिश्रमिक भुक्तानी		५२,४१४.००		
२९६	एल.जी सि.डि.पि मेशीनरी खरिद भुक्तानी		१०२,१८०.००		
२९७	आईटी तलव भुक्तानी		८५,०००.००		
२९८	एलजिसिडिपी तर्फको विविध		११,२९०.००		
२९९	औषधी खरिद		४९९,९९५.००		
३००	न्यानो लुगा सेट भुक्तानी		१५९,५०४.००		
३०१	औषधी खरिद		१,८८६,६२७.००		
३०२	खेलकुद कार्यक्रम		१००,०००.००		
३०३	खेलकुद कार्यकम		५०,०००.००		
३०४	खेलकुद कार्यकम रकम भुक्तानी		५०,०००.००		
३०५	सरस्वती क्लव फूटबल रकम भुक्तानी		५०,०००.००		
३०६	वडा खेलकुद कार्यकम (सामाग्री खरिद तथा प्रतियोगिता	४	१५०,०००.००		
३०७	नक आउट फूटवल कार्यकम		१००,०००.००		
३०८	गा.पा. स्तरिय खेलकुद प्रतियोगिता डाडाबजार	५	२००,०००		
३०९	वडा स्तरीय भलिवल प्रतियोगिता खर्च		५०,०००.००		
३१०	योजना रकम भुक्तानी		६३०,०००.००		
३११	विपत व्यवस्थापन खर्च भुक्तानी		२००,०००.००		
३१२	फुड फेष्टिबल भेडेटार		२००,०००.००		
३१३	आदिवासी जनजाती गत आ. व. कार्यकम खर्च		८०,०००.००		
३१४	विभिन्न		२३९,५७९.००		
३१५	पशु औषधी तथा नश्ल सुधार कार्यकम		२७५,६२०.००		
	जम्मा		१२१,६९४,९३४.५०	३३९,५००.००	

माथि उल्लेखित योजनाहरुको विभिन्न स्थानमा गई स्थलगत रुपमा अनुगमन गर्दा र कार्यालयमा प्राप्त विवरण अनुसार साथै उपभोक्ता समितिहरु संग अन्तरक्रिया गर्दा योजना /कार्यक्रमहरुको संचालनको अवस्था सन्तोशजनक पाईयो ।

१. गाउपालिकामा सडक पुर्वाधार तर्फ कालोपत्रेको कार्यक्रम नभएको पाईयो । डाडा बजारमा मात्र थोरै कंक्रिट पीच भएको देखियो

२. सडकलाई स्तरउन्नति गर्ने र नयाँ ट्र्याक खोल्ने कार्य मात्र गरेको पाईयो ।

३. पुराना खानेपानीको योजना मर्मत सम्भार गरेको साथै वडा नम्वर ५ मा खोँचको पानि लिफ्ट मार्फत डाँडा बजारमा ल्याएको पाईयो ।

४. प्रबद्धनात्मक कार्यक्रम सन्तोशजनक गरेको पाईयो अपेक्षित रुपमा स्वरोजगार निर्माण नभएको पाईयो ।

५. आर्थिक तथा सामाजिक विकास भन्दा पुर्वाधार विकासमा जोड दिएको पाईयो ।

६ महिला तथा पिछडिएको वर्गको लागि सिपमुलक तथा स्वरोजगारमूलक कार्यक्रम कम संचालम भएको पाईयो ।

१०. अन्य क्षेत्रगत प्रगति प्रतिवेदनको समिक्षा विवरण :

१०.१ संगठन विकास, सूचना तथा संचार प्रविधि र सेवा प्रवाहक्षेत्र सूचना प्रविधि :

सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई आत्मसाथ गर्दै विद्युतिय सुशासनको प्रत्याभूती गाउावासीमा दिलाउने उद्देश्यले आय राजश्व, खर्च लेखा सफ्टवेरमा आवद्द गरी सार्वजनिक सेवालाई चुस्त छिटो छरीतो र प्रविधी मैत्री बनाउने प्रयास गरिएको ।

(क) प्रशासनिक क्षेत्रमा प्रक्रियागत सुधार :

- सूचना प्रविधिको प्रयोग ।
- सहायता कक्षको व्यवस्था ।
- नागरीक बडापत्रको व्यवस्था
- गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था ।
- सूचना अधिकारीको व्यवस्था ।
- विकास आयोजनाहरूको उपभोक्ता समितिको आर्थिक साझेदारीमा कार्य गर्ने व्यवस्था ।
- सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण सार्वजनिक सुनुवाई, जस्ता कार्यक्रम को थालनी गरिएको ।

(ख) पन्जिकरण, जन्म, मृत्यू, नाता प्रमाणीत तथा बसाइ सराई दर :

वडा न.	जम्मदर्ता संख्या			मृत्यू दर्ता संख्या			विवाह दर्ता संख्या	बसाई सराई संख्या			सम्बन्ध विच्छेद संख्या
	महिला	पुरूष	जम्मा	महिला	पुरूष	जम्मा		दर्ता संख्या	गएको संख्या	आएको संख्या	

१	२७	२९	५६	९	६	१५	१४	७	१	६	०
२	४०	४१	८१	५	८	१३	२७	६	२५	०	१
३	२६	३८	६४	९	१९	२८	४९	१५	४	३२	४
४	३३	४६	७९	१३	१२	२५	४०	१९	०	८४	०
५	३६	३३	६९	११	१०	२१	४८	३०	३७	४३	५
६	३१	३०	६१	११	१५	२६	३९	२०	५४	३२	०
७	१७	१८	३५	९	१७	२६	२३	१	०	१	१
८	३२	१९	५१	१०	१९	२९	२८	११	४	७	२
९	२६	२३	४९	३	१४	१७	४०	५	१	१५	०
१०	२०	२६	४६	११	१३	२४	३७	३	०	२	०

(घ) सामाजिक विकास तथा जनसंख्या :

आ.व. २०७४/०७५ मा सागुरीगढी गाउापालिकाले सामाजिक विकास तथा जनसंख्या क्षेत्रमा गरेका कामहरू मध्ये

१ स्थलगत रूपमै शिविर संचालन गरी माटो परिक्षण संचालन गरिएको ।

२. निशुल्क स्वास्थ्य शिविर सन्चालन भएको साथै परिवार नियोजन सेवा , भिटाभिन ए, पोलियो, हात्तिपाईले निवारण अभियान जस्ता राष्ट्रिय कार्यक्रममा गाउापालिकाको सहयोग तथा सहभागिता जनाइएको अबस्था छ ।

३. पोषण तथा समूदायमा आधारीत बालरोग एकीकृत व्यवस्थापन जस्ता कार्यक्रमहरू स्वास्थ्य संस्था संग समन्वय गरी संचालन गरीएको ।

४.आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ मा यस गाउपालिकामा बसोवास गर्ने जेष्ठ नागरीकलाई विशेष सम्मान गरीएको छ भने नेपाल सरकारले अपांगता परिचय पत्र वितरण गरिएका पूर्ण अपांगता भएकाहरूले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाएका छन् ।

५. गाउपालिका र सो सग जोडिएका संघ संस्थाहरूको सहकार्यमा विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन् ।

(ङ) पुनर्निर्माण तथा बस्ती विकास कार्यक्रम :

१०३ पुर्णरूपमा निमार्ण गर्नुपर्ने थप प्रवलिकरण ६ घर	७६ जनाले पहिलो किस्ता	८५ घर परिवारले सम्झौता गरिसकेको	३१ जनाले दोस्रो किस्ता लिन सफल

११. यस आ.व. २०७४/०७५ का मुख्य सामाजिक उपलब्धीहरू:

आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ मा साागुरीगढी गाउपालिका धनकुटामा निम्नानुसार सामाजिक उपलब्धीहरू देखिएका छन् ।

- गाउपाश्‍व चित्र निर्माण अन्तीम चरणमा पुगेको ।
- सम्भावना सहितको पर्यटकिय गन्तव्य पहिचान को सुरूवात गरिएको ।
- योजना संचालन गर्नुपुर्व, लागत स्टमेटको सुरूवात भएको ।
- पेस्की रहित योजना पुर्णरूपमा कार्यन्वयन भएको ।
- नगदेबाली निर्यात गरिरहेको यस गाउपालिकाले शिविर संचालन गरि माटो परिक्षण गरिएको ।
- प्राविधिक सहित निर्वाचित जनप्रतिनिधिको अनुगमन समिति निर्माण भई अनुगमन गरिरहेको ।
- पानीका मुहानहरूको सम्रक्षण र पानी नभएका स्थानहरूमा लिफ्टको माध्यम द्धारा पानी वितरण गर्ने कार्य सुरूवात गरि पीउने पानीको क्षेत्रमा नया सुरूवात गरिएको ।
- सडक संजाल सबै वडा कार्यालय सम्म जोडिएको ।
- वालमैत्री अपाङ्गता मैत्री साथै भूकम्प प्रतिरोधि भवन निर्माणका कामहरूको सूरूवात भएको ।
- अन्तर विद्यालय स्तरिय कार्यक्रम संचालन भएको ।

- सडक स्तरोन्नती र मर्मत सम्भारमा विशेष प्राथमिकता दिइएको देखियो ।
- साक्षर गाउँपालिका घोषणा सम्पन्न भएको ।
- पुर्ण खोप सुनिश्चीत गाउँपालिका घोषणा भएको ।
- सर्म्पुण व्यवसायलाई करको दायरमा ल्याउने प्रयास गरिएको ।

(क) स्वास्थ्य क्षेत्र:

- चार पटक गर्भबती जाँच कार्यक्रम,
- स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने कार्य तिव्रताका साथ कार्यन्वयन भएको ।
- खोप, बाल पोषण लगायतका कार्यक्रम संचालन गरिएको,
- महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीकाहरु मार्फत गर्भवती महिलाहरुको स्वास्थ सुधारका कार्यक्रम संचालन गरिएको,
- आमा समूह क्रियाशिल रहेको,
- गाउँ घर स्वास्थ्य क्लिनिक । प्रयोगशालाको व्यवस्था गरिएको
- महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरीएको ।
- पाठेघर खस्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरेको ।
- सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम एवम् गर्वपतन सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम सन्चालन गरिएको ।

(ख) शिक्षा क्षेत्र:

- लिजर निषेधित कार्यक्रम अन्तरगत कुनै शिक्षक विदामा बसेको कारणबाट कुनै कक्षा खालि हुन गएमा उक्त कक्षामा अर्को शिक्षकलाई पठाउने व्यवस्था गरी आइपर्ने शैक्षिक क्षतिलाई कमगर्ने (भानु मावि) लगायत केहि विद्यालयमा यो कार्यक्रम सुरूवात गरीएको ।
- कक्षा नर्सरी देखि कक्षा ३ सम्मका सबै विषयहरू (नेपाली बाहेक) केहि विद्यालयहरूमा (भानु लगायत) अङग्रेजि माध्यम बाट पठनपाठन भइरहेको ।
- शिक्षण सुधार योजना Terminal course completion plan आदि निर्माण गरि केहि विद्यालयमा लागु गरिएको
- अतिरिक्त क्रियाकलापमा यस गाउपालिकामा भित्रकै विद्यालय (भानु माविले) चार पटक सम्म राष्टयपति रनिङ सिल जित्न सफल भएको ।
- प्रतिभा पहिचानको राष्टिय प्रतियोगितामा ०७४।०७५मा नेपालमै दोस्रो स्थान हासिल भएको □भानु मावि.)
- अङ्ग्रेजि भाषा शिक्षण कक्ष (ELT Class Room) स्थापना भई केहि विद्यालयमा प्रभावकारी रूपमा संचालन भई विद्यार्थीहरूको भाषिक शिपको चौतर्फी विकास सुरू भएको ।
- बालबालिकाहरूलाई खेलकुद सामग्री तथा शैक्षिक सामग्री सबै विद्यालयमा वितरण गरिएको ।
- शुविधा सम्मन्न कम्प्युटर ल्याव, गणितको प्रयोगशाला, विज्ञान प्रयोगशाला, अङ्ग्रेजि प्रयोगशाला (भानु मा.वि.) लगायतमा संचालनमा रहेको ।
- शिक्षणका क्रममा ICT को पर्याप्त प्रयोग हुने गरेको र Multimedia मद्धत बाट समेत केहि विद्यालयमा शिक्षण हुने गरेको ।
- वडा स्तरिय बालक्लव गठन तथा कार्यलय व्यवस्थापन गरिएको ।

(ग) बालबालिका महिला तथा समावेशी क्षेत्र :

- महिला र पुरूष समविकास तालिम संचालन गरिएको ।
- महिला कानुनी अधिकार सचेतना सम्बन्धि २ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न ।
- मानव बेचविखन नियन्त्रण सम्बन्धि अभिमुखिकरण सम्पन्न ।
- १०८ औ अन्तराष्टिय महिला दिवस कार्यक्रम सम्पन्न ।
- संस्थागत क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न ।
- प्रथम राष्टपति चिल्डेन गेम्समा यस गाउपालिकाको (भानु मावि) प्रथम भएको ।
- बालबालिका खेलकुद सामग्री तथा शैक्षिक सामग्री वितरण प्राय विद्यालयमा गरिएको ।

(घ) कृषिप्रसार शाखा उपलब्धी:

- परम्परागत कृषि खेती पद्धतीबाट कृषकहरु व्यवसायिक खेती तर्फ उन्मुख हुन आतुर देखिएको ।
- कृषि प्राविधिकसंगको नयाँनयाँ प्रविधि र परामर्श लिन कृषकहरुको पहुँच पुग्ने देखिएको ।
- कृषि प्राविधिक ज्ञान, सीप र आधुनिक प्रविधि तर्फ कृषकहरु उन्मुख हुन थालेको ।
- बजारीकरण तर्फ कृषकहरुमा जागरण आउन थालेको ।

- सिमित जग्गाबाट सघन खेती गरि लाभान्वित हुनुपर्ने र आम्दानीमा बृद्धि हुन्छ भन्ने चेतनामा अभिबृद्धि हुन थालेको लगायत ।

मुख्य क्रियाकलाप तथा उपलब्धीहरु

१) २० थान मौरीघार वितरणबाट ४ जना कृषक लाभान्वित (फाक्सिवको होब्रेवामा)

२) १० थान प्लाष्टिक घर निर्माण बाट १० जना कृषक लाभान्वित (नाम्जे)

३) १० वटै वडा समेट्ने गरि ७ स्थानमा माटो जाँच शिबिर संचालन बाट २८५ नमुना जाँच भएको जसबाट मलखाद् र कृषि चुनको मात्रा (परिमाण) सिफारिस भएबाट ६९२ जना कृषक लाभान्वित ।

४) कृषि उपज संकलन केन्द्र ३ वटा निर्माण (वडा नं. ३, ७ र८) ९० घरपरिवार लाभान्वित हुने ।

५) सिंचाईका लागी प्लाष्टिक पोखरी २ वटा र ट्यांकी निर्माण १ (डाँडाबजार) सम्पन्न भएबाट ४५ जना कृषक लाभान्वित ।

६) फलफूलका विरुवा (आँप, लिची, सुन्तला, कागती, एभोकाडो) जम्मा ६४०० गोटा वितरण भई २७ हे. क्षेत्रफल विस्तार जसबाट २५६ जना कृषक लाभान्वित ।

७) कृषि औजार उपकरण (हजारी, प्लाष्टिक क्रेट, स्प्रेयर, ड्रम) जम्मा ५० थान वितरण बाट २५ जना कृषक लाभान्वित ।

८) तरकारी बिउबिजन १४५० सेट वितरण भएबाट ४८३ जना लाभान्वित ।

९) तालिम कार्यक्रम २० वटा सवै वडामा संचालन भएबाट ६०० कृषक लाभान्वित ।

१०) च्याउको बीउ १००० पोका वितरण भएबाट २२०० केजी उत्पादन जसबाट १४ जना कृषक लाभान्वित ।

ङ) संस्थागत क्षमता विकास एवम् मानव संसाधन व्यवस्थापनः

- गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- सुचना अधिकारी तोकिएको अबस्था छ ।
- प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई समय समयमा तालिमको व्यवस्था गरीएको छ ।
- उत्कृष्ट कर्मचारी घोषणा गरी निजलाई पुरस्कार दिने व्यवस्थाको थालनी गरीएको ।
- योजना सन्चालन गर्नु पुर्व लागत स्टमेट तयार गरी योजना सन्चालन गर्ने बानिको विकास भएको छ ।
- योजना सन्चालनको क्रममा प्रविधिक सहितको अनुगमनको सुरुवात भएको छ

११. सामाजिक जिम्मेवारी र कार्य सम्पादनको लेखाजोखा :

सामाजिक जिम्मेवारी र कार्य सम्पादनको लेखाजोखाका आधारहरू विषयगत शाखा सागको अन्तरक्रिया, बार्षिक प्रगति समिक्षा र बार्षिक प्रतिबेदनहरूको विश्लेषण गरीएको छ ।

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत बर्षको अबस्था (आ.व. २०७३/०७४ को)	आ.व. ०७४।०७५का प्रयासहरू	उपलब्धी
१. स्वास्थ्य शाखा			
५ बर्ष मुनीका बालबालिकाहरूको शिशु मृत्युदर/बालमृत्यु दर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा) प्रतिशत	अत्यन्त न्यून	• चार पटक गर्भबती जाँच कार्यक्रम, • स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने कार्य तिव्रताका साथ कार्यन्वयन भएको । • खोप, बाल पोषण लगायतका कार्यक्रम संचालन गरिएको, • महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीकाहरु मार्फत गर्भवती महिलाहरुको स्वास्थ सुधारका कार्यक्रम संचालन गरिएको, • आमा समूह क्रियाशिल रहेको, • गाउँ घर स्वास्थ्य क्लिनिक । प्रयोगशालाको व्यवस्था गरिएको • महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरीएको । • पाठेघर खस्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि	बाल तथा शिसु मृत्युदरमा न्यूनिकरण सगै चेतनाको विस्तार भएको ।

		जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरेको । • सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम एवम् गर्वपतन सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम सन्चालन गरिएको ।	
स्वास्थ्य चौकी एक घण्टा भित्र यातायात पहुँच भएको घरधुरी संख्या	भएको	१ प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी ७ बटा, गाउँघर क्लीनीक २३ वटा, खोप केन्द्र २८ वटा, महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका ६३ जना	सबै नागरीकहरूमा स्वास्थ्य चौकीको पहाच स्थापीत भएको । १,१० वडामा स्वास्थ्य संस्था नभएको पाईयो
खोपमा पहुच भएको जनसंस्या (एक बर्षमुनीका बालबालिकाको आधारमा	१०० प्रतिशत	गाउपालिकाले पूर्ण खोप गाउ घोषणा गरेको ।	पूर्ण खोप लाई निरन्तरता दिइरहने
४ पटक गर्भवती जाँच गरिएको महिलाको संख्या (प्रतिशतमा)	४२ प्रतिशत	महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीका परीचालन, आमा समूह परीचालन, प्रत्येक कक्षाका किशोरी शिक्षा मार्फत प्रचार, गरिएको, प्रत्येक गर्भवति महिलाले कम्तीमा ४ पटक स्वस्थ शिसु जन्मदिन जरूरी छ भन्ने जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	मातृमृत्यु र शिशु मृत्युदरमा कमी आएको ।
दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसुती गरिएका महिलाको संख्या प्रतिशतमा	१७ प्रतिशत	,भेडेटार स्वास्थ्य चौकी, डाडा बजार बर्थीङ सेन्टर,धनकुटा जिल्ला अस्पताल, बिराटनगर स्थित कोशी अञ्चल अस्पताल , धरान स्थित विपी स्वास्थ्य प्रतिष्ठानमा समेत प्रसुति सेवा लिने गरेको ।	दक्ष प्रसुतिकर्मी बाट प्रसुति सेवा लिनेको संख्यामा बृद्धी हुन नसकेको

झाडा पखालाबाट मृत्यु हुने बालबालिका संख्या	नपाईएको ।	स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतना, शुद्ध पिउने पानीको प्रयोग, बढ्दो सरसफाई प्रति चेतना र शौचालय निर्माण, अन्धविश्वासमा आएको कमी, औषधोपचारमा पहुाच, नेपाल सरकारबाट नि:शुल्क औषधि वितरण र सेवा	स्वास्थ्य तथा सरसफाई प्रति बढ्दो चेतना ।
शिक्षा			
आधा घण्टा भित्र आधारभुत विद्यालय नपुग्ने वालवालिकाको संख्या	न्युन प्रतिशत	बाल विकास केन्द्र ४९ वटा, आधारभुत विद्यालय ४१ माध्यमिक विद्यालय ७ वटा ११,१२ कक्षा संचालन हुने ३ वटा रहेका छन्	राष्ट्रिय लक्ष्यलाई भेटेको
पूर्व प्राथमिक शिक्षामा खुद भर्नादर	करीव २ प्रतिशतको हाराहारी (अनुमान)	पूर्व प्राथमिक विद्यालयमा भर्ना तथा त्यसबाट उपलब्धी, गाउा गाउामा निजी तथा संस्थागत विद्यलाय भर्ना अभियान, निशुल्क शिक्षा व्यवस्था लागयतका प्रवन्ध गरेको	२ प्रतिशत बाट घट्दै गएको ।
प्राथमिक विद्यालयमा पहुच नभएका सो उमेर समूहका बालबालिका संख्या वा प्रतिशत	२ प्रतिशत रहेको ।	४१ वटामा बाल विकास केन्द्र भएको, १० वटामा प्रयत्न गरिरहेको	शतप्रतिशत भर्ना एवम् एवम् बिद्यालय नछोड्नेका संख्यामा बढोत्तरी आएको ।
कक्षा १ मा खुद भर्नादर छात्र/छात्रा	तथ्यांक उपलब्ध नभएको	वडा वडामा विद्यालय भर्ना अभियान नै संचालन गरिएको।	विद्यालय वाहिर ५ देखि १२ वर्ष भित्रका वालवालिका छैनन् भन्ने गाउपालिका घोषणा भएको ।

आधारभुत तहमा कक्षा छोड्ने कक्षा दोहोऱ्याउने र कक्षा उत्तिर्ण हुने दर	१० प्रतिशत अनुमान गर्न सकिन्छ	८ प्रतिशत घटाउन सफल भएको	यसलाई सतप्रतिशत वनाउने लक्ष लिइएको
आधारभुत तहमा तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	यकिन तथ्यांक उपलब्ध नभएको ।	तथ्याङक लिन थालिएको ।	लिने क्रम जारि रहेको
प्रति कक्षा कोठा विद्यार्थी संख्या	तथ्याङक जिल्लामै रहेको ।	सर्बेक्षण गर्न सुरूवात भएको ।	केहि विद्यालयमा उच्च रहेको केहि विद्यालयमा न्युन देखिएको
स्थानीय तहबाट सहयोग भएका विद्यालय	जिल्ला शिक्षा कार्यालय मातहतमा काम भएको ।	कक्षा कोठा निर्माण, लैगीक मैत्री शौचालय निर्माण, खेलकुद मैदान निर्माण, विद्यालय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, , कम्पाउन्ड वाल निर्माण	स्थानीय तह बाट सबैलाई सहयोग भएको र विद्यालय छोड्ने दरमा कमी आएको, भर्ना दर बढेको । विद्यार्थी मैत्री विद्यालयको बातावरण बनेको ।
दलित बालबालिकाको शिक्षमा पहुच	यकिन तथ्यांक उपलव्ध नभएको ।	बिद्यालय भर्ना लगायतका अभियानहरू संचालनमा रहेको ।	आदिवासी जनजाति,लदलितहरूको शिक्षामा पहुाच बढ्दो ।
खानेपानी तथा सरसफाई			
स्वच्छ पानी पुगेको परिवार संख्या वा प्रतिशत		स्वच्छ खानेपानी वितरणका लागि गाउापालिकाको यथेस्ट ध्यान पुगेको । केहि स्थानमा लिफ्टको माध्यम बाट पानी बितरण गरिएको जस्तै, भेडेटार, नाम्जे, डाडा बजार	शुद्ध खानेपानीको पहुाच विस्तार भएको । झाडापखाला लगायतका रोगहरूमा उल्लेख्य कमी आएको । पानीका स्रोतको कमिले जडान भएका धारामा प्रसस्त पानी बितरण गर्न नसकिएको फाक्सीप, आहालेमा पानीको अलि बढि समस्याभएको ।
सौचालय भएको संख्या वा प्रतिशत	९९.९८ प्रतिशत	खुला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषण भएको	एक घर एक शौचालय ।

सुधारिएको चुलो भएको परिवार संख्या		स्थानीयस्तरमा सहजीकरणको लागि सुधारिएको चुल्हो निर्माण सम्बन्धी जनचेतना मुलका कार्यक्रमहरु वडा वडामा सुरुवात गरीएको	भान्सामा काम गर्ने महिलाहरूको स्वास्थ्यमा सुधार
महिला बालबालिका तथा समावेशी क्षेत्र			
बाल बिवाहको संख्या	सम्बन्धित तहमा बालविवाहको अभिलेख नदेखिएको	कार्यक्रम हुन नसकेको	कार्यक्रम हुन नसकेको
महिला तर्फ	महिला विकास कार्यालय जिल्लामा मात्र थियो	महिला तर्फ धेरै कार्यक्रम सम्पन्न भएको	चेतना स्तर सुधार भएको ।
सामाजिक बिकृति, विसंगति	सामाजिक विक्रीति विसंगति प्रहरी संग सम्मन्वय गरी कार्यक्रम गरीएको ।	दुर्व्यसन विरुद्ध जनचेतना वढाइएका, विकृति र विसंगति नियन्त्रण गर्न प्रहरी चेक पोष्ट राखिएको, सामाजिक विकृतिमा सम्लग्न व्यक्तिहरुलाई कडा सजायको व्यवस्था गरीएको । सुधार केन्द्र संचालनमा ल्याउने सोच भएको ।	दुर्व्यसनीको संख्या घटेको ।
सामाजिक सुरक्षा (जेष्ठ नागरिक, एकलमहिला, अपांग, पिछडिएको क्षेत्र तथा लोपुन्मुख जाती)	जेष्ठ नागरीक अन्य/दलित आदिवासी तर्फ कार्यक्रम संचालन भएको ।	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई अभिलेख व्यवस्थापन गर्नका लागि जोड दिइएको । साथै प्रत्येक वर्ष लग्राहीहरुको नाम नविकरण गर्ने गरीएको ।	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणमा पारदर्शीता आएको । तर अझै पनि बैंकिङ प्रणालिमा जान नसकिएको ।
गरीवि निवारण तथा सामाजिक चेतना			

	आ.व. ०७३।०७४	**आ.व. ०७४।०७५ प्रयासहरु**	**उपलब्धि**
बाल श्रमको अवस्था	अवस्थाको बारेमा जानकारी नभएको	कार्यक्रम गर्न नसकिएको	हासिल हुन नसकेको
बाल क्लवहरूको अवस्था	आफै क्रियासिल रहेका	आफै क्रियासिल रहेको	शाखाले तथ्याङक राख्न नसकेको । ।
महिला हिंसा	तथ्यांक फेला नपरेको	महिला हिंसा न्यूनीकरणको लागि कार्यक्रम संचालन गरेको । घरेलु हिंसा न्यूनीकरण र सचेतना सम्बन्धि सूचना प्रसारण भएका ।	महिला हिंसा न्यूनीकरण भएको
रोजगारीको अबस्था	तथ्यांक फेला नपरेको	नगदे बालि, माछा, उखु, लगायतमा मान्छे आफै आम्दानी गर्न सम्ने भएका ।	रोजगारीको सिर्जना हुदैगरेको ।
स्वरोजगारका अवसरहरु	यकिन तथ्यांक उपलव्ध नभएको	पर्यटन प्रवद्धनमा जोड दिइ फुड फेस्टीवल ७औ संस्करण समेत मनाउन सफल भएको । भ्यू टावरको सुधारको थालनी भएको कृषि पकेट क्षेत्र र उत्पादित बस्तुको बजारिकरण सुरूवात भएको ।	गाउ गाउमा होटल व्यवसायको सुरूवात भएको । गाउ क्षेत्रमा रोजगारीको क्रमस सिर्जना हुदै गरेको ।
गरिवी निवारणका प्रयासहरू	केन्द्रकै नितिमा भर पर्नु परेको ।	• गाउापालिकाले उत्पादन वृद्धि तथा नगदे वाली बाट पर्याप्त आम्दानी हुने सम्भावना लाई मध्यनजर गरी **माटो परिक्षण** गरिएको • गोठ सुधार, खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गरि स्वरोजगार सिर्जना भएको । • गाउपालिकाले नगदे बालीको निर्यात गर्न सफल भएको ।	इकाईनै खडा भई संचालन गरिएको ।
सामाजिक परिचालन	सामाजिक परिचालक कर्मचारीको भरमा रहेको ।	सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, योजना फरफारकमा अनुगमन	नागरीकहरूको सहमागिता बृद्धि भई आफ्नो सामाजिक

		लगायतका कामहरूमा नागरीकहरूको सहभागिता बृद्धि भएको । विकासमा नागरीक सहभागिता बढाईको ।	जिम्मेवारीको बारेमा जानकार भएको ।
वातावरण सुधारका प्रयासहरु	केन्द्रकै भर पर्नु परेको ।	सफा र स्वच्छ गाउँ सहर निर्माण गर्न विभिन्न कार्यक्रम आमा समूहहरुलाई क्रियासील गराईएको र धरान उपमहानगर पालिकाका संग फोहोर उठाउन समन्वय गरिएको ।	खुला दिशामुक्त घोषण गरिएको । आफ्नै निति निमार्ण गरिएको ।
विकासमा समान सहभागिता	निर्वाचन सम्पन्न भएको ।	निर्वाचित जनप्रतिनिधीले गाउागाउा गई योजना छनोट गरिएको	नागरीकहरूको विकास प्रति अपनत्व बोध सिर्जना भएको ।
सार्वजनिक सेवा प्रवाह र नागरीक पँहुच			
स्थानीय बजार पुग्न लाग्ने समय	बढिमा २ घण्टा सम्म	गाउ क्षेत्रमा बजार विस्तारको लागि पहल भएको ।	स्थानीय बजार विस्तार र व्यवस्थापन सुरू भएको ।
कृषि सेवा जान लाग्ने समय	ग्रामिण जनताको पहुाच कम थियो ।	कृषि शेवा केन्द्रको सेवा विस्तारको लागि पहल भई रहेको ।	स्थानीय कृषक र गाउापालिका वीचमा समन्वय र हकार्यको बातावरण सिर्जना भएको ।
सिमान्तकृत समुदाय/बर्ग निजहरुले पाएको सेवा र अवसहरु	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम मा प्रभाबकारीता कम थियो ।	साँगुरीगढीगाउँ क्षेत्रका सवै सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिने व्यक्तिहरुलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रकृयालाई व्यस्थापन गरिएको हो ।	समयमै सबैले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरेका
स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता विकास			
	आ.व. ०७३।०७४	**आ.व. ०७४।०७५ प्रयासहरु**	**उपलब्धि**
जनशक्ति विकासमा भएका प्रयासहरु	गाविस सचिवको भरमा	**कार्यालय प्रमुख** राजपत्राङकित १ इन्जीनियर १ **प्रशासन** खरिद इकाई१ **अ थक प्रशासन** २ जना **सुचना प्र व ध** १ **वडा** १ **स चव** १ **वडा** २ **स चव** १ **वडा** ३ **स चव** १	गत वर्षको तुलनामा आ.व. ०७४।०७५ मा सम्पुर्ण शाखा उपशाखाहरू स्थापना भई काम सुरूवात भएको तथ्याङकले देखाउछ ।

		वडा ४ स चव १ वडा ५ स चव १ वडा ६ स चव १ वडा ७ स चव १ वडा ८ स चव १ वडा ९ स चव १ वडा १० स चव १ विषयगत शाखाहरु शक्षा १ बालबा लका तथा महिला १ कृ ष १ पशु १ स्वास्थ्य १ प्रा व धक भूकम्प १ गाउँपा लका कार्यालय वडा कार्यालय १ वडा कार्यालय २ वडा कार्यालय ३ वडा कार्यालय ४ वडा कार्यालय ५ वडा कार्यालय ६ वडा कार्यालय ७ वडा कार्यालय ८ वडा कार्यालय ९ वडा कार्यालय १०	
नीति तथा कार्यक्रमहरु	केन्द्रकै निति तथा कार्यक्रमको भर मा काम गर्नु पर्ने अवस्था थियो	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नीति आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन नीति पूर्वाधार विकास तथा विपद व्यवस्थापन नीति वातावरण संरक्षण निति	नीति निर्माण गरि कार्यान्योयनमा आएको

		दिगो आय आर्जन नीति भौतिक पूर्वाधार तथा विकास नीति : पर्यटन तथा संस्कृती सम्बन्धी नीति लक्षित तथा सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी आदिवासी जनजाति सम्बन्धी नीति दलित उत्थान सम्बन्धी नीति जेष्ठ नागरिक अपाङ्ग सम्बन्धी नीति सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति सुशासन सम्बन्धी नीति आर्थिक विकास नीति उर्जा विकास नीति	
भौगोलिक अबस्था	केन्द्रकै बजेटको भरमा काम भएको	सारै नै विकट पहाडि क्षेत्र आहाले देखि डाडा बजार सम्म रहे पनी निर्वाचित जनप्रतिनिधिको माध्यम बाट भौगोलिक विकटतालाई चिर्दै योजनाहरू संचालन हुन थालेका ।	भौतिक पूर्वाधार विकासमा प्रभावकारीता आएको ।

समन्वय र सहकार्य	स्थानीय निकायले जिल्ला संगको सहकार्य पहिलो प्राथमिकतामा थियो ।	गाउापालिकाले गर्ने हरेक काम कारबाहीमा कार्यपालिका र गाउासभा संचालन गर्ने गरेको पाईयो ।	सहमागितामूलक विकास व्यवस्थापन प्रकृयामा गाउापालिका गएको ।

स्थानीय तहको कृषि प्रशार सेवा सम्बन्धि

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत बर्षको अवस्था (आ.व. २०७३/०७४ को)	प्रयासहरू	उपलव्धी
सहकारी खेति साना सिचाई तथा मल विउ ढुवानी	कृषि इकाई नै नभएको जिल्ला कृषि कार्यालय बाट नै सेवा प्रदान गरिएको सरकारको प्रत्यक्ष संलगनता कम पाईएको ।	१) भएकै सिमित बजेटबाट महशुस गर्न सकिने कृषि कार्यको प्रयत्न गर्ने गरेको । २) कृषि क्षेत्रलाई मर्यादित व्यवस्थित गर्नका लागी, व्यक्तिगत लगानीबाटै भए पनी यातायात साधन खरिद गरि प्रभावकारी कार्यक्रम संचालन गर्नमा तल्लिन रहेको । ।	१) २० थान मौरीघार वितरणबाट ४ जना कृषक लाभान्वित (फाक्सिवको होब्रेवामा) २) १० थान प्लाष्टिक घर निर्माण बाट १० जना कृषक लाभान्वित (नाम्जे) ३) १० वटै वडा समेट्ने गरि ७ स्थानमा माटो जाँच शिबिर संचालन बाट २८५ नमुना जाँच भएको जसबाट मलखाद् र कृषि चुनको मात्रा (परिमाण) सिफारिस भएबाट ६९२ जना कृषक लाभान्वित । ४) कृषि उपज संकलन केन्द्र ३ वटा निर्माण (वडा नं. ३, ७ र८) ९० घरपरिवार लाभान्वित हुने । ५) सिंचाईका लागी प्लाष्टिक पोखरी २ वटा र ट्यांकी निर्माण १ (डाँडाबजार) सम्पन्न भएबाट ४५ जना कृषक लाभान्वित । ६) फलफूलका विरुवा (आँप, लिची, सुन्तला, कागती, एभोकाडो) जम्मा ६४०० गोटा वितरण भई २७ हे. क्षेत्रफल विस्तार

			जसबाट २५६ जना कृषक लाभान्वित । ७) कृषि औजार उपकरण (हजारी, प्लाष्टिक क्रेट, स्प्रेयर, ड्रम) जम्मा ५० थान वितरण बाट २५ जना कृषक लाभान्वित । ८) तरकारी बिउबिजन १४५० सेट वितरण भएबाट ४८३ जना लाभान्वित । ९) तालिम कार्यक्रम २० वटा सवै वडामा संचालन भएबाट ६०० कृषक लाभान्वित । १०) च्याउको बीउ १००० पोका वितरण भएबाट २२०० केजी उत्पादन जसबाट १४ जना कृषक लाभान्वित ।
नगदे बालि	कृषकले आफ्नै भरमा कार्यक्रम संचालन गरेका थिए ।	• प्राविधिक सहितको घुम्ती तालिम संचालन भएको ।	उत्पादन बृद्धि हुदै गरेको
तरकारी तथा बालि विकास कार्यक्रम	जिल्लाकै भर पर्नु परेको	• स्थनीय स्तर बाटै नगदे बालिको पहिचान गर्न सुरुवात गरिएको ।	बिरूवाहरू वितरण लाई तिब्रता दिइएको उत्पादन बृद्धि भएको
माटो परीक्षण तथा सेवा सुधार कार्यक्रम	प्रभावकारी कार्यक्रम नभएको	• माटो सुहाउदो बालिको खोजि भएको	व्यवसाय गर्न सकिन्छ भन्ने सोचको विकास
कृषिप्रसार कार्यक्रम	जनता लाई थाहानै नभएको	सहुलियत विउ वितरण गरिएको ।	पानी भण्डारणको सोचको विकास भएको
स्थानीय तहको पशु सेवा सम्बन्धि			

पशु विकास कार्यक्रम	जिल्ला बाट सामान्य कार्यक्रम सुरूवात भएको ।	पशु पालन पकेट क्षेत्र अन्तरगत समूह गठन, बाख्रा खोर निर्माण, अनुदान वितरण, बाख्रा बोका खरिद अनुदान साथमा अनुगमन समेत गरिएको ।	वडा नं. ३ र ५ मा २० घर लाबान्भित
पशु स्वास्थ्य तर्फ औषधि खरिद	जिल्लाबाट सामान्य कार्यक्रम संचालन भएको	कृतिम गर्भदान सेवा कन्टेनर, तरल नाइटोजन, सित ग्लोब खरिद,	वडा नं ५,६,७ र ८ मा कार्यक्रम संचालन भएको र सबै वडामा कार्यक्रम संचालन भएको
पशु आहारा सेवा	कुनै तथ्याङक नभएको ।	बजेट नै विनियोजन नभएको ।	आगामि वर्षको वजेटमा समेट्ने
पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यक्रम	सामान्य कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन तथा व्यवस्थापन भएको । टोल टोलमा गई रेविज विरूद्ध खोप कार्यक्रम संचालन गरिएको	३९३ घर परिवारको १०,००५ पशु पंछिहरूको उपचार सेवा दिइएको ।
पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम	जिल्ला स्तरबाट सामान्य प्रचार भएको ।	गोठ सुधार कार्यक्रम अन्तरगत गाई, भैसी, बङ्गुर अनुदान वितरण गरिएको वयर जातको बोका वडा नं.१,२,५,६,९ र १० मा बितरण	वडा नं. १,२,४,५,६,७,८,९,१० का ३८५ पशुहरू सुधारिएको गोठखोर सुधार कार्यक्रम बाट सुरक्षित भएका ।

		गरिएको ।	
पुनर्निर्माण प्राधिकरण सागुरीगढी गा.पा.			
१०३ पुर्णरूपमा निमार्ण गर्नुपर्ने थप प्रवलिकरण ६ घर	७६ जनाले पहिलो किस्ता लिन सफल	८५ घर परिवारले सम्झौता गरिसकेको	३१ जनाले दोस्रो किस्ता लिन सफल

१२. गतवर्ष भोगेका विषयगत क्षेत्रका समस्या र समाधानका उपायहरु :

(क) **स्थानीय तहको पुन निर्माण सम्बन्धि समस्याहरू :**

- ❖ मापदण्ड भन्दा पनि आफ्नो सोचले घर निर्माण गर्न प्रयास गर्नु ।
- ❖ भौगोलिक विकटताका कारण घरघर सम्म जान केहि समस्या ।
- ❖ निर्माणका लागि तालिम प्राप्त जनसक्तिको अभाव ।
- ❖ अनुदान भन्दा मुल्य वढि लाग्नु ।
- ❖ नागरिकता र उसले सेवाग्रहिले भरेको फारम संग नमिल्नु
- ❖ पुन निर्माणका लागि जमिन नै आफ्नो नाममा नहुनु ।
- ❖ हकवला विदेश हुनु वा मृत्यू हुनु जसकको बैकल्पीक मानिसको नाममा सम्झौता गर्न कठिनाई ।

(ख) **पुन:निर्माण सम्बन्धि सुधारको लागि चाल्नुपर्ने पाइलाहरु ।**

- ❖ सरकारले तोकेको समयमा काम पुर्ण नहुनु र सेवाग्राहि हतारिनाले समस्या
- ❖ आफ्नो नाममा जमिन नहुनेको लागि थप नया योजना ल्याउनु पर्ने ।
- ❖ सम्झौता नहुनेको चाडो सम्झौता गराउने ।
- ❖ पहिलो किस्ता लिइसकेका को लागि दोस्रो किस्ताकालागि ताकेताको सुरुवात ।

(ग) **स्थानीय तहको स्वास्थ्य सेवा शाखा सम्बन्धि समस्याहरू**

- ❖ पर्याप्त वर्थिङ सेन्टर (प्रशुति गृह) नहुनु । वडा नं ५ मा वर्थिङ सेन्टरले प्रसस्त काम भइरहेको
- ❖ भौगोलिक विकटता हुनु
- ❖ रुढीवादि परम्परा कायम नै रहनु

- ❖ कार्यक्रम र सेवाको विस्तार अनुसार जनशक्ति, औजार, उपकरणको आवश्यक मात्रामा व्यवस्था नहुनु ।
- ❖ नेपाल सरकारले निर्धारण गरे अनुसारको आधारभुत स्वास्थ्य सेवा लिनको लागि स्थानीय स्तरमा जनचेतनामुलक कार्यक्रमलाई पूर्ण प्रभावकारी बनाउन नसकिएको ।
- ❖ जनप्रतिनीधि सँग श्रोत परिचालन गर्ने अधिकार भएको तर भौगोलिक विकटता र पर्याप्त स्वास्थ्य संस्था नभएको अबस्था ।
- ❖ एकीकृत रुपमा निजी तथा अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट गरिएको कामको प्रगति अद्यावधिक हुन नसकेको ।

(घ) भावी कार्यकम संचालनको लागि चाल्नु पर्ने कदमहरु र सुझावहरु :

- ❖ भौगोलिक बिकटतालाई मध्यनजर गरि वडा नं. ९ र १० का जनतालाई यहि बाट स्वास्थ्य उपचार हुन्छ भन्ने विस्वसनिय आधार तयार गरी त्यस क्षेत्रको बसाई सराई दरलाई रोकी सेवाको पहुच पुऱ्याउन सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गर्ने लक्ष राख्नुपर्ने ।
- ❖ एम्बुलेन्स संचालन गर्ने उदेश्य राख्नुपर्ने ।
- ❖ सके सम्म सुत्केरी गराउने महिलालाई स्वास्थ्य संस्थामा नै गराउने लक्ष राख्नुपर्ने ॥
- ❖ पुर्ण खोप लाई निरन्तरता दिनुपर्ने ।
- ❖ समयमै औषधी, उपकरण तथा आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।
- ❖ कुन कुन रोगका लागि कस्ता खालका अैषधि आवस्यक पर्ने हो पुर्ण सेर्वेक्षण गरी मात्र औषधि खरीद प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने ।
- ❖ सरकारी तथा निजी सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुको तर्फबाट उपलव्ध गराईएका स्वास्थ्य सेवाहरुलाई समयमै एकीकृत गरी विवरण अद्यावधिक गरी राख्नु पर्ने ।
- ❖ कार्यक्रम र सेवाको विस्तार भए वमोजिम जनशक्ति, औजार, उपकरणको आवश्यक मात्रामा व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- ❖ स्वास्थ्य सेवा लिन तथा सरकारले तोकेको आधारभुत सेवा लिनको लागि स्थानीयस्तरमा प्रचारात्मक कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई सामाजिक सहजीकरणमा प्राथामिकता दिनु पर्ने ।

(ङ) स्थानीय तहको कृषि प्रशार सेवा सम्बन्धि समस्याहरू :

- ❖ महशुस एवं अनुभव गर्न सकिने कार्यक्रम देखाउन र कृषकलाई ब्यवसायिकतामा ढाल्न, नसकिएको ।
  - ❖ उत्पादन वृद्धि भएपनि कृषि बजारको अभाव रहनु ।
  - ❖ उत्पादित बस्तु विचौलियाको हातमा पर्नु र कृषकले कम मुल्य पाउनु ।
  - ❖ उत्पादन भएर पनि महत्वकोको प्रचारहुन नसक्नु ।
  - ❖ कार्यालयले दिने ५० प्रतिशत अनुदान कार्यक्रममा तल्लो वर्गको कृषकलाई कार्यक्रम सम्म जोड्न कठिनाई देखिनु ।

- ❖ सिंचाईको समस्या का साथै भौगोलिक बिकटता रहनु।
- ❖ पर्याप्त कृषि सामग्री उपलब्ध हुन नसक्नु ।
- ❖ आवश्यक बजेटको अभाव रहनु

(च) स्थानीय तहको कृषि प्रशार सेवा सम्बन्धि सुधारको लागि चाल्नुपर्ने पाइलाहरु ।

- ❖ पानीको स्रोतको खोजी गर्नुपर्ने ।
- ❖ भएकै सिमित बजेटबाट महशुस गर्न सकिने कृषि कार्यको प्रयत्न गरिरहनुपर्ने ।
- ❖ विशिष्ठ प्राविधिकहरुको आवस्यकताको पूर्ति गर्नुपर्ने ।
- ❖ अर्गानिक खेति प्रवद्धनमा जोड दिनुपर्ने ।
- ❖ कृषिमा व्यवसायिक करणमा जोड दिनुपर्ने ।
- ❖ कृषि उपजको उचित बजारीकण तथा भण्डारणमा जोड दिनुपर्ने ।
- ❖ गुणस्तरिय विउ बिजनको वितरणमा प्रथमिकता दिनुपर्ने ।
- ❖ वडा नं १, २ र ७ गोलभेडा अदुवा, सिवि र अकबरे खोर्सानीको लागि उन्नतजातको विउ र उत्पादित बस्तुको बजारिकरणमा जोड दिनुपर्ने
- ❖ वडा नं. ५ काउलि, फर्सी, बोडि, मुला, सीबि, र अलैचीको उन्नतजातको विउ र विरुवा साथै उत्पादित बस्तुको सहि बजारीकरण हुनुपर्ने ।
- ❖ वडा नं ५ (तुङ्खा) मा रहेको अर्गानिक कफिले बजार पाउन नसकि कृषक निरुत्साहीत भएको अवस्था
- ❖ वडा नं ५ म ाबनेको मेहेलको चुक तथा जुस बजारिकरण हुन नसकेको ।
- ❖ वडा ५ ओखेमा उत्पादित अर्गानिक ग्रिन तथा रेड किबी फलले उचित बजारिकरण गर्न नसकेको ।
- ❖ वडा नं. ९ र १० आहालेमा उत्पादित अदुवा, अम्लीसो, अकबरे खोर्सानी, रुद्राक्ष र अर्गानिक महले बजार पाउन नसकी उत्पादकहरु निरास भएको । डोकाको भरमा धरानमा लगेर बेच्नुपर्ने अवस्था रहेको र उत्त बस्तुको उचित बजारीकरण र भण्डारण गर्न नसके मानिसहरु कृषि बाट निरुत्साहीत भई बैदेशिक रोजगार तर्फ पलायन हुने साथै बसाई सराई हुने सम्भावना देखीन्छ ।

(छ) स्थानीय तहको पशु सेवा सम्बन्धि समस्याहरू

- ❖ व्यवसायिक पशुपालन क्षेत्रमा जनचेतनाको अभाव ।
- ❖ भौगोलिक विकटता ।
- ❖ उत्पादन वृद्धि भए पनि बजारको अभाव ।
- ❖ पशुपालन क्षेत्रमा सुलभ ऋणको व्यवस्था नहुनु ।
- ❖ स्वास्थ्य र स्वच्छ मासु उत्पादनका लागि पशु बधस्थलको अभाव ।
- ❖ पशुजन्य उत्पादनको वितरणका लागि कृषक सहकारीको अभाव ।
- ❖ विशिष्ठ पर्यापप्त प्राविधिको कमिले नयाँ देखिने रोगहरुको नियन्त्रणमा समस्या ।

- ❖ जनस्तरमा रोग लागेपछि चाडै प्राविधिकलाई जानकारी नगराउने समस्या ।

(ज) स्थानीय तहको पशु सेवा सम्बन्धि सुधारको लागि चाल्नुपर्ने पाइलाहरु ।

- ❖ पशु विमाको प्रभावकारी कार्यन्वयन ।
- ❖ उत्पादित मलको उचित भण्डारण तथा बैज्ञानीक प्रयोग जस्तै, खोर तथा गोठ बाट उत्पादित मल खुल्लारुपमा छरपस्ट रहेको र उक्त मलमा हुने उत्पादकत्व **-नाइट्रेट, मिथेन, अमोनिया**, **युरीया** घामको प्रकासको कारण उठेरजाने उक्त मलबाट बालि प्रभावकारी उत्पादन नहुने भएकोले कृषकहरु रसायनिक मल प्रति आर्कसित देखीन्छन् यसको रोकथाम र प्रयोगको जनचेतना गाउँगाउँमा ल्याउनु पर्ने (किनकी डोकामा बोकेर घोप्ट्याएको मल १ महिना सम्म काल्मयै बारीमै देखिनु ।
- ❖ प्रभावकारी रुपमा नस्लसुधार कार्यक्रम ल्याउनुपर्ने ।
- ❖ बधसालाको निमार्ण गरिनुपर्ने ।
- ❖ वडा नं. १ लाबरबोटे वडा नं ५ डाडाँ बजार लगायत सम्पुर्ण वडामा बधसालाको निमार्ण साथै उचित व्यवस्थापन हुनुपर्ने ।
- ❖ गोठ तथा खोर सुधारकार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन हुनु पर्ने ।
- ❖ आधुनीक बङ्गुर पालन तथा व्यवशायिक फारम व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

सामाजिक परीक्षकको नाम :
दस्तखत :
संस्थाको नाम : एकता मिडिया प्रा.लि.रेडियो सुसेली
मिति : २०७५

कार्यविधिको अनुसूचि ३ अनुसारको विवरण

साँगुरीगढी गाउँपालिका धनकुटा
आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को

सामाजिक परीक्षक प्रतिवेदन
बृहत सभामा प्रस्तुत गरिएको

१३. विषयगत कार्यालयले सम्पादन गरेका कार्यको लेखाजोखा विवरण :

(क) स्वास्थ्य तर्फ

(अ) लक्ष्य :

- ❖ मृत्यूदर घटाउने र स्वस्थ जनशक्ति तयार गर्ने ।
- ❖ जनस्वास्थ्य सेवाको विस्तारबाट ग्रामिण जनसमुदायको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार गर्नु ।
- ❖ आम गाउँवासी नागरीकहरुलाई उनिहरुको समग्र स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई स्वास्थ्य जीवन यापन गर्न मद्धत गर्ने ।
- ❖ सेवाको पहुँच नपुगेका वर्ग, लिंग, क्षेत्र, जातजातिको पहिचान गरी उनिहरुलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरु प्रदान गर्नु ।

(आ) मूख्य उद्देश्य :

- ❖ बाल तथा मातृ मूत्युदर घटाउने ।
- ❖ राष्ट्रिय कार्यक्रमहरुलाई सफल तुल्याउने ।
- ❖ संविधान प्रद्धत्त स्वास्थ्य सम्बन्धि हकको कार्यान्वयमा सहयोग गर्ने ।
- ❖ नागरिकहरुमा औषधि आपूर्ती बढाउनको लागि बिभिन्न सर्ने तथा नसर्ने रोगबाट बचाउन तथा अन्य सेवाहरु प्रदान गरी स्वास्थ्य रहन चेतना अबिबृद्धि गर्ने ।
- ❖ स्वास्थ्य स्तर प्रवर्धन गर्ने
- ❖ रोगीको संख्यामा कमि ल्याउने ।

(इ) आ.व. ०७४/०७५मा संचालित विकास योजना तथा कार्यक्रमको विवरण :

आयोजनाको नाम	लक्ष्य	उपलब्धी	कैफियत
एकिकृत प्रजनन् तथा महिला स्वास्थ्य	● सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम ● परिवार नियोजन कार्यक्रम ● महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	सुरक्षित सुत्केरी गराउने आमाहरुको संख्या बढेको छ ।	
स्थानीय तहमा जनसंख्याको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम	स्वास्थ्य कर्मीहलाई लैङ्गिक हिंसा र समावेशीकरण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने	नागरिकको जनचेतना स्तरमा बृद्धी ।	

(ई) सरोकार पक्षको चाहना तथा लक्षित वर्गलाई सेवा तथा सुविधा दिन बिगत एक वर्षमा गरिएका मुख्य मुख्य नीतिगत व्यवस्था तथा प्रकृयागत सुधारहरू

- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीकाहरुलाई थप ज्ञान सीप र क्षमताको लागि विभिन्न प्रकारको तालिम दिई समुदायस्तरमा काम गर्ने जनशक्तिको विकास गरेको ।
- ❖ ४२ प्रतिशत आमाहरुले ४ पटक सम्म गर्भवती जाच गरेको साथै यो क्रम बढ्दो ।
- ❖ पुर्ण खोप सुनिश्चित गाउँपालिकालाई निरन्तरता दिइरहेको ।
- ❖ जनचेतनामुलक कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन विभिन्न संचार माध्यमको प्रयोग गरिएको ।
- ❖ गाउँपालिका भित्रै स्वास्थ्य शाखा स्थापना भई विभिन्न उपचारात्मक तथा सचेतनामुलक कार्यक्रमलाई स्वास्थ्य संस्थाहरुको माध्यमबाट संचालन गर्ने प्रकृयालाई प्रभावकारी सुरुवात भएको ।
- ❖ निर्वाचित जनप्रतिनीधिले सुधारका तात्कालिन तथा दिर्घकालिन कार्यक्रमहरु बनाई गाउँपालिका वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्था संग सहकार्यको सुरुवात भएको ।

(उ) आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा भोगेका समस्याहरु :

- ❖ वडा नं. १ र १० मा स्वास्थ्य संस्था नै नभएकोले सेवा विस्तारमा कठिनाई भएको ।
- ❖ एक मात्र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र रहेको र गाउँपालिकाको क्षेत्र भने व्यापक भएकोले सेवा दिनेकुरामा कठिनाइ भएको ।
- ❖ कार्यक्रम र सेवाको विस्तार अनुसार जनशक्ति, औजार, उपकरणको आवश्यक मात्रामा व्यवस्था नहुनु ।
- ❖ नेपाल सरकारले निर्धारण गरे अनुसारको आधारभुत स्वास्थ्य सेवा लिनको लागि स्थानीय स्तरमा जनचेतनामुलक कार्यक्रमलाई सुरुवात गरीएको तर पूर्ण प्रभावकारी बनाउन भौगोलिक विकटताले कठिनाई रहेको ।
- ❖ जनप्रतिनीधि सँग श्रोत परिचालन गर्ने अधिकार भएको तर भौगोलिक विकटता र पर्याप्त स्वास्थ्य संस्था नभएको अबस्था ।

- ❖ एकीकृत रुपमा निजी तथा अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट गरिएको कामको प्रगति अद्यावधिक हुन नसकेको ।

(ऊ) भावी कार्यक्रम संचालनको लागि चाल्नु पर्ने कदमहरु र सुझावहरु :

- ❖ वडा न. १ र १० मा स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना गरिनुपर्ने ।
- ❖ वडा नं. ९ र १० मा स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा विस्तार गर्नुका साथै समयमै औषधी, उपकरण तथा आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।
- ❖ कुन कुन रोगका लागि कस्ता खालका औषधि आवस्यक पर्ने हो पुर्ण सर्वेक्षण गरी औषधि खरीद प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने ।
- ❖ खरिद भएका सबै प्रकारका औषधिमा कुनै औषधि धेरै प्रयोग हुने र चाडो सकिने कुनै औषधि कम प्रयोग हुने र ढिलो सकिने भएकोले मागको आधारमा औषधिको परिपुर्ती गर्दै जानुपर्ने ।
- ❖ स्वास्थ्य सेवा लिन तथा सरकारले तोकेको आधारभुत सेवा लिनको लागि स्थानीयस्तरमा प्रचारात्मक कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई सामाजिक सहजीकरणमा प्राथामिकता दिनु पर्ने ।
- ❖ सबै नागरिकले स्वास्थ्यको सरल पहुँच पुऱ्याउन सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था थप गर्नुपर्ने ।

(ख) शिक्षा तर्फ

(अ) लक्ष्य :

- ❖ शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार गर्नु ।
- ❖ समावेशीकरण र सभागितामा वृद्धि गर्नु ।
- ❖ सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।
- ❖ शिक्षामा पहुँच नपुगेका व्यक्ति तथा समूहहरुको शिक्षामा पहुँच वृद्धि गर्नु ।

(आ) मूख्य उद्देश्य :

- ❖ विद्यालय वाहिर शुन्य बालवालिका कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिने ।
- ❖ गुणस्तर सुधारका लागि शैक्षिक सामाग्री, शिक्षक तालिम र निरन्तर विद्यार्थी मुल्यांकन गर्ने ।
- ❖ समावेशी तथा सभागिताका लागि अपाङ्गता भएका विद्यार्थीलाई छात्रवृत्तिमा जोड दिने ।
- ❖ पहुँचका लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था, शौचालय, विद्यालय भवन, फर्निचरको व्यवस्था गर्ने ।
- ❖ क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न शैक्षिक सामाग्री तथा शिक्षकहरुलाई तालिम र निरन्तर विद्यार्थी मुल्यांकन गर्ने ।
- ❖ बालमैत्रि शौक्षिक पुर्वाधार को कार्यनोयन गर्ने ।
- ❖ अपाङ्ग मैत्रि शैक्षिक पुर्वाधारको विकास गर्ने ।

(इ) आ.व. ०७४/०७५ मा संचालित विकास योजना तथा कार्यक्रमको विवरण शिक्षा सम्बन्धि

आयोजनाको नाम	लक्ष्य	उपलब्धी	कैफियत
विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना	♣ विद्यालय उमेरका सबै बालबालिका बिद्यालय जाने छन् । ♣ लैगिंक अनुपात अनुसर अनुकुल हुनेछ । ♣ विद्यालय छोड्ने दर अत्यन्त न्यून वा सुन्य हुनेछ । ♣ सिकाई पद्धतीलाई समयानुकुल सुधार गरीनेछ । ♣ आवश्यक पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गरीनेछ । ♣ अनुसाशित जनशक्ति तयार गरीनेछ ।	● विद्यालय वाहिर ५ देखि १२ वर्ष भित्रका वालवालिका छैनन् भन्ने गाउपालिका घोषणा भएको । ● लैगीक अनुपान अनुकुल रहेको । ● विद्यालय छोड्ने दर न्यून भएको तर आहाले तर्फका विद्यालयमा यो अवस्था अझैपनि केहि कठिनाइ रहेको छ । ● विद्यालय पूर्वाधार नयाँ निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरीएको । ● लैगिंक मैत्री शौचालय निर्माणका कार्यक्रम सुरुवात भएको ।	विभिन्न विद्यालयमा गई जानकारी लिई सोही आधारमा उल्लेख गरीएको ।
शिक्षा गुणस्तर सुधार का प्रयास	♣ शिक्षकहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने । ♣ व्यवस्थापन समितिद्वारा नियमनको व्यवस्था । ♣ पूर्वाधार निर्माण गर्ने । ♣ छात्रबृत्ति प्रदान गर्ने । ♣ शिक्षण सिकाई प्रकृयालाई व्यवहारी बनाउने । ♣ अभिभावक हरुमा जिम्मेवार संस्कारको विकास गर्ने । ♣ अभिभावक र विद्यालयको विचमा दोहोरो संवादको अवस्था सृजन ागर्ने ।	❖ शिक्षण प्रकृयामा सुधार भएको । ❖ व्यवस्थापन समितिका साथमा निर्वाचित प्रतिनिधि सहित विद्यालय सुधार कार्यक्रममा सरिक हुन थालेकोले शिक्षाको गुणस्तरमा केहि सुधार आएको । ❖ भुकम्प प्रतिरोधि पूर्वाधार निर्माणमा गाउँपालिकाले लगानी गरेको । ❖ सबै बिद्यालयमा खेलकुद सामाग्री तथा शैक्षिक सामाग्री वितरण	विभिन्न विद्यालयमा गई जानकारी लिई सोही आधारमा उल्लेख गरीएको ।

(ई) .सरोकार पक्षको चाहना तथा लक्षित वर्गलाई सेवा तथा सुविधा दिन बिगत एक वर्षमा गरिएका मुख्य मुख्य नीतिगत व्यवस्था तथा प्रकृयागत सुधारहरू :

- ५ देखि १२ वर्षका वालवालिका विद्यालय वाहिर नरहेको गाउँपालिका घोषणा गरिएको ।
- निःशुल्क तथा अनिवार्य आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यका लागि काम सुरुवात गरिएको ।
- संचालन भएका भौतिक पूर्वाधार निर्माण, विद्यालय सुधार, बाल विकास कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन र पृष्ठपोषण प्रदान गरिएको साथै बाल विकास तथा क्षमता विकासका लागि काम गरीएको ।
- स्थानीय स्तर बाट नीजि श्रोतमा व्यवस्थापन समितिको पहल र निर्णयमा शिक्षक व्यवस्थापन भएको ।

(उ) सामाजिक जिम्मेवारी बहन गर्ने क्षमता :

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	सूचक सहितको कामको विवरण
समावेशी शिक्षा	गाउँमा रहेका कूल बालबालिका मध्ये द्वन्द्व पिडित, दलित, अपाङ्ग, आदिबासी समुदायका बालबालिकाहरूको विद्यालयमा खुद भर्ना हुन आएपनि निरन्तर सिकाई उपलब्धीमा सामेल हुन नसकि कठिनाई भएको हुदा विद्यालयमै टिकाई राख्न विभिन्न तहमा छात्रवृत्ति प्रदान गरीएको ।
पहुँच अभिवृद्धि	• दलित, छात्रा, द्वन्द्व पीडित तथा लक्षित समूहलाई छात्रवृतिको व्यवस्था गरिएको । • आधारभूत देखि मा.वि सम्मको पाठ्यपुस्तक वितरण गरिएको । • बाल विकास केन्द्र मार्फत बाल शिक्षा संचालन गरीएको । • आधारमूत, मा.वि.मा शिक्षाको पहुँच बढ्दो । • पोषण कार्यक्रम अन्तरगत वालवालिकालाई खाजाको व्यवस्था गरिएको भानु माविमा वडा न. ५ (देउसी खेलेर)
समावेशिकरण	• सकारात्मक विभेद र आरक्षणका कारणले शिक्षकहरुको संख्यामा व्यवस्थापन हुँदै गएको । • अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा, छात्रबृत्ति सरकार तथा स्थानीय तह एवम गैससको विभिन्न पहलहरुका कारण सबै जाती भाषा धर्म र संस्कृतिका विद्यालय उमेरका बालबालिका विद्यालय जान थालेका ।
गुणस्तरीय सुधार	• सामुदायिक विद्यालयका धेरै प्रतिशत शिक्षकहरुले तालिम प्राप्त गरेको । तर लगानीको अनुपातमा नतिजा उल्लेख्य नभएको । • संस्थागत विद्यालय तर्फ सतप्रतिशत शिक्षकले तालिम प्राप्त गरेको रेकर्ड नपाईएको । तर लगानीका अनुपातमा प्रतिफल उल्लेख गर्न

	लायक भएको ।

(ऊ) आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा भोगेका समस्याहरु :

- ❖ आहाले तर्फ संचालित केहि माध्यमिक विद्यालयहरु मा.वि. दरबन्दि बिना नै संचालन गरिरहुन परेको ।
- ❖ शिक्षक दरवन्दी मिलान मा समस्या जसको कारणले विषयगत शिक्षक आवस्यकता अनुसार नहुनु जसले नियमित पठनपाठनमा प्रभाव परेको ।
- ❖ निःशुल्क आधारभूत शिक्षा भएपनि गुणस्तरीय शिक्षा तथा सतप्रतिशत नतिजा ल्याउन नसकिएको ।
- ❖ आधुनिक सूचना तथा प्रविधिको क्षेत्रमा आएका अत्याधुनिक परिवर्तन मा वडा नं ५को भानु मा.वि. बाट जिल्ला तथा राष्ट्रिय विज्ञान तथा प्रविधि सम्बन्धि पुरस्कार प्राप्त गर्यो तर अन्य बहुसंख्यक विद्यालयहरु आधुनीक प्रविधिको प्रयोग वाट पछाडि देखिनु ।
- ❖ विभिन्न राजनीतिक पार्टीहरुले शिक्षकहरुको संगठनहरु मार्फत केहि शिक्षकहरुलाई आफ्नो पार्टीस्वार्थ पूरा गर्ने साधनको रुपमा प्रयोग गर्नु । (हाल आएर केहि सुधार हुदै गएको)
- ❖ वडा न. ९ र १० मा रहेका अधिकांस विद्यालयमा वालवालिकाहरु विद्यालय आउदा खाना नखाई आउने, खाएर आए पनि खाज नलिई आउनाले गर्दा पुरा विद्यालय समयसम्म वालवालिका नबस्ने हुदा दिवा खाजा कार्यक्रम योजनामा नै समेट्नु पर्ने ।
- ❖ अभिभावकहरु चनाखो नहुनु ।
- ❖ विद्यालयहरु आर्थिक रुपले कमजोर हुनु ।
- ❖ माध्यमिक विद्यालय संचालन गर्न दरवन्दी नै नहुनु ।
- ❖ व्यवस्थापन समितिमा राजनैतीककरण हुनु ।
- ❖ नतिजामा आधारीत दण्ड र पुरस्कार प्रणाली लागू नहुँदा शिक्षा क्षेत्रमा स्वच्छन्दता मौलाउनु ।
- ❖ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात र भौतिक पूर्वाधारको अबस्था वीच तादम्यता नहुँदा कतिपय विद्यालयमा विद्यार्थी अत्यन्त न्यून हुनु । कतिपय विद्यालयमा अत्यन्त धेरै हुनु ।
- ❖ मध्यम तथा उच्च बर्गका छोरा छोरीलाई सामूदायिक विद्यालयमा आकर्षण गर्न नसक्नु ।
- ❖ सामुदायिक विद्यालयका केहि शिक्षक शिक्षिकाहरुले आफ्नै बालवालिका नीजि विद्यालयमा पढनपाढन गराउनु ।

(ऋ) भावी कार्यक्रम संचालनको लागि चाल्नु पर्ने कदमहरु र सुझावहरु :

- ❖ दरबन्दि नभएका ठाउँमा पहिला दरबन्दि व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- ❖ विषयगत शिक्षकहरुको तिब्र खोजी गरि परिपुर्ति गरिनुपर्ने ।
- ❖ कार्य सम्पादनलाई बृत्ति विकास प्रणाली सँग जोड्ने ।

- ❖ सबै विद्यालयहरुले आफ्नो विद्यालयको विषयगत कक्षागत र तहगत सिकाई उपलब्धि निकाली आगामी वर्षका लागि प्रक्षेपण योजना अध्यावधिक गरी कार्यान्वयन गर्न जननिर्वाचित मार्फत पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- ❖ वडा नं ५ को भानुमाविमा भएको आधुनिक विज्ञान प्रयोगशाला साथै गणित प्रयोगशासा जस्तै अन्य विद्यालयमा पनि यहि स्तरको प्रयोगशाला स्थापना गरी शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार ल्याउनुपर्ने ।
- ❖ स्थानीय तहले सम्बन्धित कार्यालयको प्राबिधिक सहयोगमा अनौपचारिक शिक्षाको नेतृत्व आफै गर्नुपर्ने ।
- ❖ विद्यालयहरुले स्रोत केन्द्रमा विश्वसनीय रुपमा तथ्यांकहरु उपलब्ध गराउनु पर्ने ।
- ❖ व्यवस्थापन समितिलाई राजनीतिक प्रभावबाट मुक्त राख्ने ।
- ❖ शिक्षकहरुको कार्य सम्पादन मुल्यांकनमा ३६० डिग्री मुल्यांकन प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्ने ।
- ❖ विद्यालयहरुलाई आपसमा आवश्यकता, औचीत्यता र विद्यार्थि शिक्षक अनुपातका आधारमा मर्ज गर्दै जाने ।
- ❖ गाउँ स्तरीय शिक्षा समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने ।
- ❖ पाठ्यक्रमका साथै अन्य अतिरिक्त क्रियाकलापमा जोड दिनुपर्ने ।
- ❖ सामूदायिक विद्यालयमा अध्यापन गराउने शिक्षकका छोराछोरीलाई सोही विद्यालयमा पठाउने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।

(ग) विषयतगत कार्यालय कृषि साँगुरिगढी गाउँपालिका

(अ). लक्ष्य:

- कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र घोषणा गरी कृषकहरुलाइ व्यवसायिक खेती तर्फ प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- उन्नत र आधुनिक कृषि प्रणालिको विकास र कृषिलाई व्यवसायिकरण गरिनेछ ।

(आ) मूख्य उद्देश्य:

- खाद्यान्न बालीको उत्पादकत्व बृद्धि गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सम्बर्द्धन ।
- निर्यात योग्य कृषि बालीहरुको व्यावसायिकरण, प्रबर्द्धन र विकास ।
- कृषि क्षेत्रमा आयमूलक र उत्पादनशील रोजगारीका अवसरमा बृद्धिबाट गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा ।
- कृषकहरुको आयमा बृद्धि र जीवनस्तर उकास्न सहयोग ।
- कृषकहरुले प्रयोग गर्दै आएका कम उत्पादनशील प्रविधिको सट्टा बढी उत्पादनशील नयाँ प्रविधिको प्रयोग गराउने ।
- बजारको मागका आधारमा व्यावसायिक रुपमा आउन सक्ने बालीको पहिचान, विकास र बजार प्रबर्द्धन ।
- समयानुकूल सरल, सस्तो र प्रभावकारी नयाँ प्रविधिहरु कृषक समक्ष पुऱ्याउने ।

- गुणस्तरीय वीउको पहिचान गरी खरीद गर्न लगाउने ।
- रोग र किराको पहिचान गरी जैविक विषादी प्रयोग गर्न लगाउने ।
- कृषकहरुको तालिम र क्षमता विकास ।
- कृषि विमाको प्रबन्ध ।
- कृषकहरुलाई अनुदान सहायता ।

(उ) आ.व.०७४/०७५ मा संचालित विकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको विवरणः

आयोजना/कार्यक्रम	लक्ष्य	उपलव्धी	कैफियत
प्राविधिक सेवा उपलव्ध गराउने	• टमाटर,सिवी, काउली, बदाम, लिची, सुन्तोला उखु, अम्लीसो उत्पादन वृद्धि गर्ने	• माटो परीक्षण सिविर संचालन भएको ।	
घुम्ती तालिम संचालन	• घुम्ती तालिम संचालन गर्ने	• सबै वडामा २० वटा तालिम संचालन भएको ।	
कृषि विमा	• कृषि विमाका लागि अनुगमन गरी सिफारीस गर्ने	• कृषि विमा गर्नेको संख्या सुरुभएको ।	
अनुदान लक्षित कार्यक्रम	• युवा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्ने • फलफुलका विरुवा वितरण गर्ने • बेमौसमी तरकारीका लागि मिनी किट वितरण गर्ने	• फलफुलका विरुवा वितरण • मौरीघार वितरण • कृषि औजार उपकरण वितरण • तरकारी बिउबिजन१४५० सेट वितरण । • च्याउको बिउ बितरण ।	

(ऊ) सरोकारपक्षको चाहना तथा लक्षित बर्गलाई सुविधा दिन विगत एक वर्षमा गरिएका मुख्य मुख्य नीतिगत व्यवस्था तथा प्रकृयागत सुधारहरु :

दिगो आय आर्जन नीति

✓ ***उत्पादनमा वृद्धिगर्न ...***

- माटो परिक्षण सिविर १० वटै वडा समेट्ने गरी ७ स्थानमा सिविर संचालन बाट २८५ नमुना जाँच गरिएको ।
- फलफुलका विरुवा (आँप, कागति, सुन्तोला, लिचि, एवोकाडो,) ६४०० गोटा वितरण गरिएको ।
- तरकारी बिउबिजन १४५० सेट वितरण गरिएको ।
- बेमौसमी तरकारी खेतीका लागि विभिन्न तहहरुसँग मिली तालिमहरु संचालन गरीएको ।

पर्यटन तथा संस्कृती सम्बन्धी नीति

✓ पर्यटन प्रबद्धन गर्न फुड फेष्टिबल भेडेटारको सातौं संस्करण सम्म मनाउन सफल भएको ।
✓ यसै क्षेत्रबाट पहाडी हिमशृखला तथा धार्मिक क्षेत्रको अवलोकन गर्न हेलि टुर प्याकेज संचालन भएको ।
✓ गाउँमा होमस्टे सेवा संचालन भएको ।
✓ भ्यु टावर निमार्ण प्रक्रिया सुरुवात भएको ।

(ऋ) आयोजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा भोगेका समस्याहरु

- सीमित साधन र असिमित मागको वीचमा तालमेल गर्न नसकिएको
- नागरीकका धेरै कृषि सँग सम्बन्धीत समस्या समाधान गर्न नसकिएको
- कृषि विमालाई तल्लो तह सम्म पुऱ्याउन नसक्नु ।
- कृषिलाई आधुनिकीकरण र बजारिकरण गर्न नसक्नु ।
- गाउँपालिकाको प्राथमिकतामा कृषि भन्दै गैह्र कृषि क्षेत्र पर्नु ।
- सीप, क्षमता र लगन हुने सँग जमिन नहुनु र जमिन हुने सँग लगन नहुनु , उत्पादित बस्तुको बजार पनि बिचौलीयाको हातमा हुनु गाउँपालिकाले बिचौलियाको छुटकारा दिन भण्डारणको व्यवस्थापन गर्न नसक्नु ।
- भु-उपयोग नीति लागू गर्न नसकिएको ।

(ए) भावि कार्यक्रम र सुझावहरुः

- एकिकृत वस्ती बिकास कार्यक्रम लागु गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- उत्पादित नगदे वालिको सहि बजारीकरण तथा भण्डारणमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- पुर्वाधार निर्माणमा बातावरणिय प्रभाव मुल्याङकन मा विषेश जोड दिनुपर्ने ।
- योजना छनोट गर्दा साना योजना भन्दा पनि दिर्घकालिन प्रभाव पार्ने योजना ल्याउनुपर्ने ।
- कृषि विकासका लागि स्थानीय तहले नेतृत्व लिनु पर्ने ।
- भु-उपयोग नीति लागू गर्नु पर्ने ।
- कृषिलाई आधुनीकिकरण र व्यवसायिकरण गर्न कृषकलाई ऋण अनुदान र सहुलियत व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- कृषि विमालाई अभियानको रुपमा संचालन गर्नु पर्ने ।
- जमीनको बाझोपन रोक्नु पर्ने ।
- सिचाईको प्रवन्ध गर्नु पर्ने ।

१४. समग्र पक्षहरु सामाजिक परीक्षण बाट हेर्दा

(क) .सामाजिक परीक्षण बाट देखिएका सवल पक्षहरु

सामाजिक परीक्षण प्रकृयाले सामाजिक दायित्व निर्वाह गर्ने काम स्थानीय तहले कति गरिरहेको छ भन्ने लेखाजोखा गरेको छ । यो क्रममा देखिएका सवल पक्षहरु निम्न अनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- ❖ माटो परिक्षण सिविर १० वटै वडा समेट्ने गरी ७ स्थानमा सिविर संचालन बाट २८५ नमुना जाँच गरिएको ।
- ❖ उपभोक्ताले पेश्की विना पनि काम गर्ने गरेको पाईयो ।
- ❖ सामाजिक परिक्षण बृहत छलफलमा गाउँबासीको उल्लेख्य तथा उत्साहजनक सहभागिता रहेको
- ❖ सामाजिक परीक्षण कार्यक्रममा मार्फत गाउँबासीबाट आएका अपेक्षालाई साधन श्रोतले भ्याएसम्म सम्वोधन गर्ने अध्यक्ष तथा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको प्रतिबद्वता ।
- ❖ खानेपानी तथा सरसफाई, महिला हिंसा विरुद्धका अभियानहरु प्रभावकारी रुपमा संचालन भएको पाईयो ।
- ❖ गाउँपालिकाले गरेका कामको बार्षिक रुपमा आम सञ्चारका माध्यमबाट सार्वजनिक हुनेगरेको ।
- ❖
- ❖ साँगुरीगढी गाउँपालिका धनकुटामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु, क्रियाशिल राजनीतिक दलहरु, विषयगत कार्यालयहरु र नागरिक संगठनहरुबीच सहकार्य र समन्वय भएको देखिएको ।
- ❖ गाउँपालिकाले विकास आयोजनाहरु सञ्चालन गर्दा स्थानीय तह संचालन ऐन तथा आर्थिक प्रशासन नियमावलीहरुलाई ध्यानमा राखेर अघी बढेको पाईयो ।

❖ गाउँपालीकाको गाउँपरिषद, गाउँ तथा वडा भेला, सामाजिक परिक्षण, सार्बजनिक सुनुवाई जस्ता सार्बजनिक काममा उत्साहजनक जनसहभागिता हुने गरेको सामाजिक परिक्षणबाट देखीयो ।

❖ राजश्व बृद्धि गर्न सफल ।

❖ कार्यक्रम बजेट निर्माण गरी कार्यन्वयन गरिएको ।

❖ साँगुरीगढी गाउँपालिकाले निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु, महिला सदस्य ज्यूहरु, दलित महिला सदस्य ज्यूहरु संग समन्वयगरी बजेट तर्जुमामा पूर्णतः जिम्मेवार बनाएको छ । योजना छनौट र तर्जुमामा भाग लिई विषयगत वजेटहरु परिषदबाट स्वीकृत गराएका छन् । साथै प्राप्त बजेटहरुको कार्यान्वयन आफ्नो समितिको वडाको सिफारिसमा गराएका छन् ।

❖ गाउँपालिका भएको अनुभुति गाउँबासीहरुले गर्दै गरेको पाईयो ।

❖ गाउँपालिकाका संरचना लैङ्गीक तथा अपांगमैत्री बाटोमा अगाडि बढ्दै गरेको पाईयो ।

❖ गाउँको सेवा प्रवाहलाई जवाफदेही बनाउन सूचना अधिकारी, गुनासो सुन्ने अधिकारी, उजूरी पेटीका आदिको प्रबन्ध गरेको पाईयो ।

❖ गाउँपालिकाले सेवाग्राहीको सुविधाको लागि नागरिक बडापत्र, पत्रपत्रिकाको व्यवस्था गरेको पाईयो ।

(ख) सामाजिक परीक्षणबाट देखिएका चुनौती तथा कमि कमजोरीहरु

❖ उत्पादित कृषि उपजको उचित बजारिकरण नगरिएको ।

❖ यत्रतत्र छरीएर रहेको बस्तीलाई एकिकृत वस्तीको अवधारणामा नल्याइएको ।

❖ फोहोर व्यबस्थापनमा गाउँबासीको सहभागिता बृद्वि गर्नु चुनौतीपूर्ण रहेको ।

❖ साना योजनाहरु बढि हुनाले प्राविधिक अनुगमनमा तथा मूल्यांकन प्रभावकारी रुपमा गर्न नसकिएको ।

❖ पशुबधशालाका लागि गाउँसभामा विषय उठान भएको तर त्यस पछि कानमा बतास नलागि संबोधन नभएको ।

❖ महिला,दलित जनजाति तथा पिछडिएका गरिव वर्गका लागि खास आधुनिक कृषि व्यवसायीकरणका कार्यक्रम ल्याउन नसकिएको ।

❖ टाडाटाडा सम्म फैलिएका वडा कार्यालयहरु संग सर्वर इन्टरनेटको पहुँच साथै घटना दर्तालाई राष्ट्रिय पन्जीकरण विभाग संग जोड्न कुनै प्रयत्न नगरिएको ।

❖ गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र आवश्यकक रोजगारमुलक उधोगधन्दा, कलकारखाना खोजि नगरिएको। जस्तै उत्पादित टमटर बाट सस, अचारका उद्योगको सुरुवात नभएको । किबि,पलम,अैसेलु उत्पादन हुन्छ वइन उत्पादन गर्न नसकेको

❖ गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै सडकहरू कच्ची तथा ग्राभेल मात्र भएको र पिच तर्फ ध्यान नगएको डाँडा बजारमा खण्डगत रुपमा ढलान रोड निर्माण भएको तर ड्रेन निर्माण हुन नसकेको ।

❖ आयश्रोतको कमिले गाउँपालिकाको स्तरीय विकास प्रकृयामा समस्या उत्पन्न हुनु ।

❖ सिमित स्रोत, साधन र अशिमित नागरिक आकांक्षा बढि रहेको ।

❖ आन्तरीक श्रोतलाई पूर्वानुमान योग्य दीगो र भरपर्दो बनाउन नसकिएको ।

१५. गाउँपालिकाका विकास सम्भावनाहरु :

(क) कृषि :

यस गाउँपालिकामा अधिकांश मानिसहरु कृषि पेशामा आत्मा निर्भर रहेका छन् भने व्यवसायिक कृषिको माध्यमवाट गाउँपालिकाको समृद्धि तर्फ उन्मुख गराउन सकेमा कृषिलाई व्यवसायीकरण गर्न गाउँमा रहेका कृषकहरुलाई उन्नत वीउ विजन, मलखाद तथा प्राङ्गारिक खेतिको लागि राज्यस्तरवाट सहयोग उपलब्ध गराउन गाउँपालिकाले विशेष योजना बनाउनु पर्ने अवश्यक्ता रहेको छ । उन्नत खालको धान, मकै अन्य वालिहरु तथा तरकारी खेतीहरुलाई प्राथमिकताका साथ आधुनिक पद्धति अनुसार सीप तालिमको उपलब्ध गराई व्यवस्थापन गर्न सकेमा यस क्षेत्रको विकासको आधार कृषि बन्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

(ख) पर्यटन :

धरातलीय बनोट, हावापानी, धर्म, संस्कृतिको विविधता अगाल्दै प्राकृतिक मनोरमले भरिपूर्ण रहेको यस गाउँपालिकाको विविधताले गर्दा समय र स्थान अनुरुप भौतिक तथा मानवीय विकासका प्रारुपहरु तयार गरी सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक देखिन्छ । श्रोत साधन तथा सीप र श्रम सदुपयोग गरी यस क्षेत्रको विकास गर्न सकेमा जस्तै होम-स्टे सञ्चालन गर्ने, होटल व्यवसाया खोल्ने, विभिन्न क्षेत्रको भौगोलिक वनावट अनुसार मानव निर्मित सीप प्रयोग गरी र त्यसको व्यवस्थापन गर्न सकेमा पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्ने प्रचुर भौगोलीक विविधत ठाउँहरु प्रसस्तै मात्रामा रहेका छन । पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्न सकेमा गाउँपालिकाको विकासको सम्भावना देखिन्छ ।

(ग) पशुपालन :

यस क्षेत्रमा ब्यवसायिक रुपले स्थानीय श्रोत साधन सीप र श्रमलाई उपयोग गरेर उन्नत खालको दुधालु गाई, खसी, बोका, बाखा, सुंगुर, बंगुर, लोक्कल कुखुरा,ब्रोइलर कुखुरा, माहुरी पालन, जस्ता व्यवसायहरुलाई सीप तथा तालिम दिएर व्यवस्थापन गर्न सकेमा यस व्यवसायवाट थप आम्दानी गर्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

(घ) जलविद्युत :

यस क्षेत्रमा भएका ठूला ठूला जलाधार क्षेत्रहरुमा स्थानीय तहको श्रोत साधन तथा सीप र श्रमलाई योजनावद्ध रुपमा सदुपयोग गर्नसकेमा जलाधार क्षेत्रवाट स्थानीय वासिलाई पर्याप्त खेतिपाती गर्न सिंचाईको व्यवस्था गर्ने र जल विद्युत उत्पादन गर्नसकेमा जलाधार क्षेत्रको सदुपयोग हुने र यस क्षेत्रको आर्थिक अवस्थामा पनि राम्रो सुधार हुने देखिन्छ । यस क्षेत्रमा यस्ता जलाधार क्षेत्रहरु प्रचुर मात्रामा रहेका छन् जस्ले गर्दा यस क्षेत्रको विकास गर्न सकेमा गाउँपालिकाको विकासको सम्भावना देखिन्छ ।

(ङ) सीप तथा तालिम :

यस गाउँपालिकामा अधिकांश मानिसहरु कृषि पेशामा आत्म निर्भर रहेका छन भने केही मानिसहरु बैदेशिक रोजगारीमा गएका छन्, केही मानिसहरुले साधारण व्यापार व्यवसाय गरेर जिवन निर्वाहा गर्दै आएका छन । केहि मानिसहरु पशुपालन गर्दै आएका छन । विभिन्न खालको सीप तथा तालिमको उपलब्धता गराउन सकेमा यस क्षेत्रमा व्यवसायिक रुपले स्थानिय श्रोत साधन सीप र श्रमको सदुपयोग, रोजगारीता तथा आर्थिक स्थिति सुधार हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ ।

(च) सडक :

यस गाउँपालिकाको सबै वस्तिहरुमा सडक बनेका छैनन बनेका कच्ची सडकहरु पनि अव्यववस्थित छन् सडकमा ढल तथा नालाको कुनै व्यवस्था गरिएको छैन । खोला नालामा पुलपुलेसाको राम्रो व्यवस्था पनि छैन । त्यसैले विकासको पहिलो प्राथमिकता सडकलाई दिनुपर्ने आवश्यक्ता देखिन्छ । वाटो घाटो सडकको राम्रो विकास गर्न सकेमा यस ठाउँमा उत्पादन भएका कृषि उपजहरुको बजार निकासि भई गाउँपालिकाको आर्थिक श्रोतमा वृद्धि हुँदै जाने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

(छ) यातायात

गाउँपालिकाको सबै वडाहरुमा सहज यातायातको पँहुच पुर्‍याउन सकेमा कृषि क्षेत्रमा उत्पादन भएका उपजहरु, दुग्ध जन्य वस्तुहरु, मासु जन्य खसी, वोका, राँगा, भैसी, कुखरा, हाँस, फलफुलहरु जस्ता विभिन्न वस्तुहरु वजार लगेर उचित मूल्यमा वेच विखन गर्न पाउने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

१६. सामाजिक जिम्मेवारी पुरा गर्न साँगुरीगढी गाउँपालिकाले चाल्नुपर्ने कदम वा सुझावहरु

योजना	**लगानी**	**लाभान्बित**	**उपलब्धी**	**निस्कर्ष**
पुर्वाधार तर्फ	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	सडक सञ्जाल वडा वडा संग जोडियो	धुलाम्मे सडक , डिपि. आर नगरी निर्माण गर्दा पानीका श्रोतहरु सुक्दै गए, भूक्षय बढोको ।
सामाजिक विकास तर्फ	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	पर्यटन मा वृद्धि, उत्पादनमा वृद्धि,	आफ्ना् काम आफै गर्नुपर्छ भन्ने सोचको विकास
शिक्षा	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	केहि विद्यालयमा शिक्षाको गुणस्तरमा केहि सुधार	सक्षम अभिभावकका बाल बच्चाहरु सहर केन्द्रित सुविधा सम्पन्न विद्यालय पठाउने आर्थिक अवस्था कमजोर भएका अभिभावकका बाल बच्चा मात्र स्थानीय विद्यालयको पठनपाठन मा

			आएको र केहिमा कमि नै रहेको ।	रहनु ।
स्वास्थ्य	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	केहि सुधार भएको ।	स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा पर्याप्त जनसक्ति नहुनु भएको जनसक्तिलाई पनि पर्याप्त प्रविधि नहुनु , प्रविधि भएर पनि स्थानिय स्थरको उपचार पद्तिमा विस्वास नहुन । र महङगा तथा सहर केन्द्रित अस्पतालमा मात्र उपचार हुन्छ भन्ने सोचको विकास हुनु ।
कृषि	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	उत्पादनमा बृद्धि भएको	आफ्नो उत्पादित बस्तु जस्तै , कोदो , मकै, गहत, सुन्तला, टमाटर , कागति, सीवि, काउलि, अण्डा, फापर, घिउ, तथा दुध मह , अदुवा अम्लीसो , अचैचि, कफी, जन्य परिकार को उत्पादन बढेको तर उत्पादित बस्तुको स्थानीय प्रयोग भने कम हुन गई बाहिर बाट उत्पादन भई आएको , केमिकल युक्त , जस्तै , चाउचाउ, बोइलर, कोक, फेन्टा, विस्कुट, को प्रयोग अध्याधिक बढ्दै गएको ले स्थनीय बस्तुनै उपभोग गर्नुपर्छ भन्ने सोचको विकास गराउनु पर्ने ।
पशु	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	उत्पादन मा बृद्धि	उत्पादित बस्तु बजारी करणको अभाव जस्तै बाखा, पाठा, गोरु गाई, उचित मुल्यमा बिक्री नहुनु उत्पादित घिउ लगायतका बस्तुहरुको प्रयोगको सट्टा प्लास्टिकमा प्याकिङ भएर आएका सामाग्रिको प्रयोग बढ्नु ।
पुर्वाधार विकास तर्फ सडक	पहिलाको तुलनामा धेरै	धेरै	सडक विस्तार धेरै	बातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन नै नगरि जताततै बाट नया ट्याक खोल्नाले भु:क्षय भई जमिनको स्वरुप बिग्रनु साथै उत्पादनमा पनि गिरावट आएको । एकिकृत बस्ती बिकास योजना नवनाई जताततै ट्याक खोल्नाले पानीका मुहानहरुमा समस्या आई पानीको अभावका कारण बसाई सराईदर बढ्नसक्ने अनुमान गरिन्छ
बसाई सराईलाई	एकिकृत विकास बस्ती योजना	यहि पनि सम्भावना	आवश्यकता अनुसारका	वितरण मुखि बजेट भन्दा परिणाम मुखि बजेट बनाउनु पर्ने ।

रोक्न के गर्नु पर्ला	ल्याउनु पर्ने	छन् भन्ने विश्वसनियता दिलाउन सक्नु पर्ने	ओजनाहरु संचालनमा जोड दिनु पर्ने	
शिक्षाको सुधारका लागि	शिक्षकहरुलाई मैले गुणस्तरीय शिक्षा दिनुपर्छ भन्ने सोचको विकास गराउनु	शिक्षाक लाई राजनिति भन्दा टाडा राख्नु पर्ने	अभिभावकलाई विद्यालय प्रति चासो आवस्यक छ भन्ने सोचको विकास गराउनु पर्ने	पुर्वाधार लाई आवस्यकताको आधारमा निमार्ण गर्नु पर्ने । विद्याथीलाई अनुसाशित बनाउनु पर्ने ।

- ❖ गाउँपालिका भित्र कुनै ठाउमा पनि कालोपत्रे नभएकोले मुख्य सडकलाई पालोपत्रे गर्न अग्रसर भई उत्पादित कृषि उपजको बिक्रिवितरणमा सहज पुऱ्याउनु पर्ने ।
- ❖ गाउँपालिकाले सम्पूर्ण वडा संग पञ्जीकरण र राजश्व सङ्कलनको लागि इन्टरनेटको पहुच पुऱ्याउनु पर्ने
- ❖ कुनै पनि योजना सञ्चालन गर्नु अघि **डि.पि.आर** तयार गरी योजना संचालन गर्नुपर्ने
- ❖ एकिकृत वस्ती नमुना कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने ।
- ❖ खुल्ला दिशामुक्त गाउँपालिका घोषणा भई सकेकोले पूर्ण सरसफाई गाउँ घोषणाका कार्यकम संचालन गर्नुपर्ने ।
- ❖ पर्यटनमुलक ब्यवसाय गर्न सहयोग पुग्ने सीपमुलक तालिममा जोड दिईनुपर्ने ।
- ❖ दरवन्दी अनुसारको कर्मचारीको व्यवस्था र उनिहरुलाई समय सापेक्ष क्षमता अभिवृद्धि गराउनु पर्ने ।
- ❖ बालश्रम तथा बाल विवाहमा न्यूनिकरण गर्न सवै विद्यालयहरु, वडाहरुमा बाल क्लब गठन गरी गाउँस्तरीय संजाल बनाई समुदाय स्तरमा सचेतना अभियान संचालन गर्नु पर्नेछ ।
- ❖ विद्यालयहरुमा विभिन्न सिर्जनात्मक क्रियाकलाप संचालन, अनुगमन र सहजिकरणको माध्यमबाट शैक्षिक वातावरणमा सुधार गरी कक्षा छोडने, दोहोऱ्याउने दर न्यूनीकरण गरी उत्तिर्ण दर बढाउनु पर्नेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा यथेष्ट जनशक्ति र नविनतम प्रविधिको प्रयोग बढाउन जरुरी देखिन्छ ।
- ❖ महिला, दलित जनजाति एव बिपन्न पिछडिएका वर्गका लागि सामाजिक, आर्थिक र शैक्षिक विकासका लागि आधुनिक कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई बढवा दिदै स्वरोजगारमुलक कार्यक्रमहरुको पहिचान गरी कार्यन्वयनमा ल्याउनु पर्ने ।
- ❖ गाउँको फोहरमैलालाई घर घरबाटै वर्गिकरणको माध्यमबाट न्यूनिकरण गरि फोहरबाट मोहरको अवधारणलाई विकास गरि फोहर विर्सजन कार्यमा न्यूनीकरण गर्नुपर्ने ।

- ❖ गाउँ क्षेत्रको दिर्घकालिन विकासको लागि एकीकृत गाउँ विकास योजना निर्माण, विभिन्न बिनियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका तयार गरी गाउँ सुशासनमा सुधार ल्याउनु पर्नेछ ।
- ❖ गाउँ क्षेत्रमा खोलीएका नयाँ सडकहरुको लगत कायम गरी नेपाल सरकारको नाममा ल्याउनु पर्ने ।
- ❖ राष्ट्रिय भवन निर्माण सहिंता कडाईका साथ लागू गर्नुपर्ने ।
- ❖ खेल मैदानहरुको पहिचान र विकास गर्ने ।
- ❖ बस पार्कका लागि जमिनको प्रबन्ध र लगानी सुनिश्चीत गर्ने ।
- ❖ सडकको क्षेत्राधिकारलाई बचाउन जैविक घेराबेरा वा जीविको पार्जन सँग जोड्ने ।

निष्कर्ष

सामाजिक परीक्षण एक प्रकारको सामाजिक उत्तरदायित्वको लेखाजोखा गर्ने पद्धति भएकाले साँगुरीगढी गाउँपालिका धनकुटाले पहिलो पटक यो कार्यक्रम संचालन गरेको हो । यसको लागि विभिन्नउपभोक्ता समिति निर्वाचित जनप्रतिनिधि सगै गाउँका विभिन्न स्थानमा सम्पन्न भएका योजनाहरु छनौट गरी विश्लेषण गरीएको थियो । विश्लेषणबाट कार्यालयको समग्र सामाजिक उत्तरदायित्वको अवस्था मिश्रित पाईयो । केही आश लाग्दा उपलब्धिहरु हासिल भएको पाईयो भने केही कमीकमजोरीहरु पनि यस परीक्षणको क्रममा देखिए । पूर्वाधार विकासवाट प्राप्त विकासका अवसरहरुलाई आम नागरीकहरुको प्रत्यक्ष संलग्नतामा सामाजिक विकासलाई अघि वढाउन सफल भएको पाईन्छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन र आर्थिक नियमावलीलाई पूर्ण रूपमा पालना गर्दै स्थानीय विकासमा साँगुरीगढी गाउँपालिकाले उल्लेखनीय कार्यहरूको सुरु गर्दै आएको छ । सामान्यतया कार्यक्रम गर्नका लागि सर्वप्रथम योजनाको आवश्यकता पर्दछ । यसका लागि यस गाउँपालिकाले टोल बस्तीदेखि नै योजनाहरूको माग गर्ने, विभिन्न आवश्यक प्रकृयाहरू पूरा गरी योजना तथा कार्यक्रमलाई गाउँ परिषदबाट पारित गरेपछि मात्र कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको पाईएको छ । त्यस्ता कार्यक्रमहरू नियम संगत ढंगमा योजना निर्माण गरी योजनाअनुरूप नै संचालन गरिएका देखिन्छन् । साँगुरीगढी गाउँपालिकाको नेतृत्वमा गाउँपालिकामा विकासको क्षेत्रमा काम गर्ने स्थानीय तहहरु, विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी तथा नीजि संस्थाहरुले गर्ने कामहरुलाई एकत्रित गर्ने गरेको प्रयासको कारण विकासको क्षेत्रमा काम गर्ने तहहरुको वीचमा समन्वय भई दोहोरोपनलाई न्युनीकरण गर्न सहयोग पुगेको देखिन्छ ।

यस अध्ययनबाट गाउँपालिकाले आफ्नो सेवा लाई अझै चुस्त, दुरुस्त पार्नुपर्ने देखिएको छ । गाउँपालिकाले प्राथमिकतामा राखेको पर्यटन, कृषि, सुरक्षित पिउने पानी वर्तमानको न्यून बजेट बाट ठुलो उपलब्धी हासिल गर्न भने केहि कठिनाई देखिएको छ । विद्युतिय सुशासन कार्यक्रम प्रभावकारी बन्न सकेको देखिएन । विद्युत आपूर्ति ज्यादै नै न्यून हुनु पनि भौगोलिक बिकटता प्रमुख कारक भएको हुनसक्छ ।

त्यस्तै साँगुरीगढी गाउँपालिका विषयगत कार्यालयहरुले तथ्यांक र सूचना अभिलेखिकरणमा एकरुपता आउन सके मात्र विकासको सुचकहरुलाई बढी परिष्कृत गर्न सकिन्छ । यसकालागि स्थानीय तह लगायत सबै विषयगत कार्यालयहरु तथा गैससहरुले अनुगमन प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा लैजान तिव्रता दिन सिफासि गरिन्छ ।

सामाजिक परीक्षणको कममा सुझाईएका विषयहरुलाई गम्भीरतापूर्वक लिई आगामी दिनमा कमी कमजोरी सकभर नदेखिने गरी विपन्न वर्ग, दलित वर्ग, जनजाती, महिला, वालवालिका तथा पिछडिएका वर्ग, अपांग, जेष्ठ नागरिकको उत्थानमा गम्भीर प्रयास गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

सन्दर्भ पुस्तकहरु :

- नेपालको संविधान, २०७२
- चौधौ आवधिक योजना
- स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५
- स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६
- स्थानीय तह सामाजिक परीक्षण कार्यविधि, २०६७
- स्थानीय तह स्रोत परीचालन कार्यविधि, २०६९
- गाउँपार्श्व चित्र साँगुरीगढी गाउँपालिका धनकुटा
- आर्थिक बर्ष २०७४।७५ मा सम्पन्न गरेका केही योजनाहरुको अनुगमन ।
- विगतका गाउँपरिषदले गरेका निर्णयहरु ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको बाार्षिक समिक्षा प्रतिवेदन, २०७५
- साँगुरीगढी गाउँपालिकामा लागू गरिएका विनियमावली, विभिन्न कार्यविधि, निर्देशिकाहरु ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७४/७५ को यथार्थ आय व्यय योजना तथा कार्यक्रम र बजेटगत संक्षिप्त विवरण,
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको सार्बजनिक सुनुवाईको प्रतिवेदन ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको आवधिक योजना ।
- अवलोकन र समूह छलफलबाट प्राप्त विबरण ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको नागरिक बडापत्र ।
- साँगुरीगढी गाउँपालिकाको वेबसाईट ।
- औपचारीक तथा अनौपचारीक बार्ताहरु ।
- दिग्गज बर्गहरुले दिएका सुझाव तथा सल्लाहहरु ।

अनुसुची २

सामाजिक परीक्षण कार्यक्रमका केहि झलकहरु :–

सिद्धार्थ बैंक लिमिटेडको
शाखारहित बैंकिङ्ग सेवा
Siddhartha

प्रधानाध्यापक
TOP OF THE WORLD
भानु माध्यमिक
धनकुटा

बिषय:- रकम भौचर जम्माको
राख्ने फायल
आ० ब०-२०६५/०६६

साँगुरीगढी गाउँपालिका
१ नं. वडा कार्यालय
दुदिमोरङ्ग, धनकुटा

Shop

श्री पलक बहादुर बस्नेत
अध्यक्ष:वि.व्य.स.
श्री पूर्ण स्वजुम

Digital PH Meter